

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

1950–1954 YILLARI ARASI APOYEVMATİNİ GAZETESİ’NİN
ANALİZİ

Hazırlayan:
Esra ÖZSÜER DEMİRHAN
2501040422

Tez Danışmanı:
Prof. Dr. Ali ARSLAN

İstanbul 2008

ÖZ

1925 yılında yayın hayatına geçen ve Cumhuriyet Döneminden günümüze kadar varlığını koruyabilen tek gazete “Apoyevmatini”, Rum basını için önemli bir kaynaktır. Sadece 6–7 Eylül Olayları sırasında kapandığı 15 günlük süre haricinde, gazete İstanbul’daki Rum Cemaate günlük ulaşabilen ve tüm cemaat üyelerinin yakından takip ettiği bir gazetedir. Apoyevmatini gazetesinin sloganı olan “Bizden habersiz ne kimse doğar, ne kimse ölür.”sözü gazetenin tek ve gerçek misyonu olarak gösterilebilir. Gazetede Rum Cemaat üyelerinin doğum, ölüm, vaftiz haberlerinin yanı sıra, yine cemaatin bağlı olduğu okul, dernek ve kiliselerde yaptığı ya da yapacağı tüm sosyal, kültürel ve dini faaliyetler okuyucuya aktarılır. Gazete, Rumların sosyal ve kültürel hayatını anlama açısından önemli bir kaynaktır. 1950–1954 yılları arasında yapmış olduğum gazete analizinde, döneme ait tüm gazete metinleri titizlikle incelenmiş ve Rum basını ile toplumsal hayatını ifade eden kitaplar kaynak olarak kullanılmıştır. Apoyevmatini gazetesi özellikle Rumlar için siyasi haber alma kaynağından çok, kendi cemaatlerinin içinde gelişen olayların takip edilmesi açısından çok önemli bir kaynak olma özelliğindedir. Gazetede yer alan haberlerde kimin ne zaman, nerede, nasıl olduğuna dair haber başlıkları, kilise haberleri, kilise ve derneklerde yapılan dini seremoniler, okullarda ve derneklerde yapılan her türlü sosyal ve kültürel faaliyetler, ölüm ve vaftiz haberleri, Rumlara yönelik reklâm afişleri, İstanbul’un merkezi, kazası ve köylerinde meydana gelen her türlü kaza ve değişimler ile ilgili bilgiler vardır. Özellikle gazete içinde verilen ilan ve toplumsal haberler gazetenin tamamını oluşturmaktadır. Gazete, incelediğim dönem itibariyle, İstanbul Rumlarının 1950–1954 yılları arasında yaşadığı sosyal hayata ışık tutacak verilere sahiptir.

ABSTRACT

Apogevmatini, which was established in 1925 and is the only newspaper living in during Turkish Rebutlic until now, is an important source for the press of Greek minority. Except the 15 days that was closed after the events of September on 6th and 7th, it is a daily newspaper very popular among the Greek minority in Istanbul. The slogan of the newspaper written under its title on the first page “Nobody was born or died without our ignorance” is the only and real mission of the newspaper. In the newspaper there is information about births, deaths and baptisms of the minority members as well as all the social, religious or cultural activities that will be taken place at schools, associations and churches of the Greek minority. Therefore the newspaper is an important source to understand the social and cultural life of the Greek minority in Istanbul. In this study I tried to make an analysis of the newspaper between the years 1950-1954 so I examined carefully all the texts of the newspaper and also the books written about the Greek press in Istanbul and the social life of minority. The main aim of Apogevmatini is to inform the minority for the events happened within congregation rather than to write about political news. In the newspaper there is news about people who leave or come in Istanbul, church news, social and cultural activities at schools and associations, news of deaths and baptisms, advertisements related to Greek minority, as well as news about accidents and variations in the centre or villages of Istanbul. Advertisements and social news are formed nearly the whole of newspaper. Finally I can say that in the newspaper I examined, there is datum about the social life of Greek minority between the years of 1950-1954.

ÖNSÖZ

1950 seçimleri ile demokrasiye geçen Türkiye’de basın anlayışında çalkantılı bir süreç yaşanmaktadır. Tek parti iktidarı sonundaki dönemde Türkiye’deki basın anlayışında genel hava dikkatli olma temeli üzerine kurulmuştur. Aksi takdirde gazetelerin ve gazetecilerin alacakları cezai uygulamalar ağır ve kaçınılmazdır.

Böyle bir süreç içerisinde sadece Türk Basını değil aynı zamanda Türkiye sınırları içerisinde faaliyet gösteren yabancı ve azınlık basınının da uyması gereken bazı kurallar söz konusudur. Özellikle yabancı ve azınlık basınının dikkate alması gereken en önemli kuralların başında Rumluk ya da Ermenilik propagandasına yer vermemek, komşu ülkelerle Türkiye arasındaki ilişkileri zedeleyecek yayınlar yapmamak, gazetelerde misyonerlik ya da dini propagandaya yer vermemek gelmektedir. DP dönemindeki basın anlayışında yaşanan ağır havanın yanında azınlık gazeteleri yazdıkları her kelimenin bu kurallara zarar verip vermeyeceğine de dikkat etmek zorundadır. Bu sebeptir ki pek çok azınlık ve yabancı gazeteler kapatılmış ve yayın yasağına maruz bırakılmışlardır.

Rum azınlık gazeteleri içinde tarihi en eski olan Apoyevmatini gazetesinin de tutum ve tavrı elbette ki bu doğrultuda olmuştur. Gerek azınlık gazetesi olması gerekse Rum Cemaat gazetesi olması nedeniyle Apoyevmatini’nin, diğer gazetelerden farklı bir alanda incelenmesi gerekir. Öncelikle Apoyevmatini, cemaat gazetesi olma sebebiyle siyasi haber ağırlıklı bir gazete olma özelliğinde değildir. Dört sayfadan oluşan gazetede yer alan haberlerin neredeyse tamamı, cemaat üyelerini bizzat yakından ilgilendiren haberlerle doludur. Verilen ilanlardan, yapılan eğlencelere, yazılan yazılardan, reklâmlara kadar her şey Rumları yakından ilgilendirmektedir. Çok nadir Türklere ait haber çıkmaktadır. Kısacası, gazete yalın, tarafsız ve cemaatseldir. Belli bir maddi desteği olmaması sebebiyle, gazete her dönemde zor şartlar altında yayın hayatını sürdürmüş ancak kurulduğu 1925 yılından itibaren hiç kapanmadan günümüze gelebilmiş tek Rum gazetesi olma özelliğini de

korumuştur. 6–7 Eylül olaylarında yaşanan karmaşa ortamı diğer Rum gazeteleri ve Rum nüfusu etkilediği gibi, Apoyevmatini gazetesini de derinden etkilemiştir. Matbaası tahrip olan gazete ilk defa bu dönemde yayınına 15 gün ara vermiştir. Ancak daha sonra tekrar toparlanıp İstanbul’da yayın hayatını sürdürmüştür. Diğer bazı Rum gazetelerinin aksine Apoyevmatini bu zorunlu sürecin dışında hiç bir siyasi olaya bulaşmadığı ve basın kanununa ters düşmediği için kapanma ya da cezalandırılma gibi şeylerle karşılaşmamış bir gazetedir. Gazetenin temel politikası 1997 yılından itibaren bu gazete tarafından slogan haline getirilen “*Bizden habersiz ne kimse doğar ne de kimse ölür*” sözüyle bire bir örtüşmektedir. İncelediğim dönem olan 1950–1954 yılları arasında bu slogan olmasa da, yayın gerçeği tamamen bunun üzerine kurulmuştur. Okul, kilise, toplum, dernek ve daha nice haber kaynaklarıyla, gazete o dönem Rumlarının gözü kulağı hatta dili olabilmiştir. Gerçekten de gazeteden habersiz ne kimse doğmuş, ne kimse bir yerlere gitmiş, ne kimse yardım etmiş, ne de kimse ölmüştür. Bu doğruluda gazete Rumlar için önemli bir kaynak ve tarihlerine ışık tutacak bir arşiv niteliği taşımaktadır.

1950–1954 yılları arasında yaptığım Apoyevmatini gazetesi ile ilgili yaptığım analizde dönemin tüm gazeteleri gün gün incelenmiş ve dönemi anlamada yardımcı olabilecek tüm kaynaklar tezin hazırlanmasında kullanılmıştır.

Bu çalışmamda öncelikle bana yüksek lisans ve tez süresince desteğini esirgemeyen ve değerli görüşlerini aktaran danışman hocam Prof. Dr. Ali Arslan’a ve Anabilim dalında görev yapan diğer hocalarıma, yetişmemde önemli payı olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Esin Ozansoy’a, tez süresince çevirilerde yardımlarını esirgemeyen ve Rum sosyal yaşantısıyla ilgili tüm bilgilerini aktaran sevgili dostlarım Viktoria Naçi ve Marika Pandelera- Bekâr’a teşekkürlerimi arz ederim.

Ağustos 2008- İstanbul

Esra ÖZSÜER DEMİRHAN

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	xii
TABLO VE ŞEKİLLER CETVELİ.....	xiii

GİRİŞ

AVRUPA'DA AZINLIK KAVRAMININ

DOĞUŞU.....	1
A- AZINLIK KAVRAMININ AÇIKLANMASI.....	2
B- OSMANLI'DA AZINLIK KAVRAMI.....	3
C- TÜRKİYE'DE AZINLIK KAVRAMI.....	4
D- OSMANLI DEVLETİ'NDEN CUMHURİYET'E RUM AZINLIĞI.....	5
E- RUM AZINLIĞI HAKKINDA GENEL BİLGİ.....	8

BİRİNCİ BÖLÜM

A- TÜRKİYE'DE RUM BASINININ DOĞUŞU.....	10
1. OSMANLI DEVLETİ'NDE RUM BASINININ GENEL ÖZELLİKLERİ.....	11
2. CUMHURİYET DÖNEMİNDE RUM BASINININ GENELÖZELLİKLERİ.....	13
3. RUMCA GAZETE VE DERGİ YAYINLAYANLARININ SAHİP OLMASI GEREKEN NİTELİKLER.....	14
4. KADIN GAZETE SAHİPLERİ.....	14
5. GAZETE SAHİPLERİNİN MESLEKLERİ.....	14
6. RUMCA GAZETE YAYINLAYANLARIN DİNİ VE MİLLİYETİ.....	15

7. RUMCA GAZETE YAYINLAYANLARIN VATANDAŞLIKLARI.....	15
8. RUMCA GAZETE VE DERGİLERİN ALANLARI.....	15
9. OSMANLI DEVLETİ DÖNEMİNDE YAYINLANAN RUMCA GAZETE VE DERGİLER.....	16
10. CUMHURİYET DÖNEMİNDE YAYINLANAN RUMCA GAZETE VE DERGİLER.....	39
B- 1950–1954 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE’DE GENEL BASIN ANLAYIŞI.....	44
1. 1950–1954 YILLARI ARASINDA TÜRK YUNAN İLİŞKİLERİ DOĞRULTUSUNDA BASIN ANLAYIŞI.....	46
2. 1950–1954 YILLARI ARASINDA DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNİN RUM BASINI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ.....	48
C- RUM BASINININ APOYEVMATİNİ GAZETESİNİN GENEL KÜNYESİ.....	50
D- 1925 YILINDAN GÜNÜMÜZE APOYEVMATİNİ GAZETESİNİN GELİŞİM SÜRECİ.....	52

İKİNCİ BÖLÜM

APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YAYINLANAN SOSYAL İÇERİKLİ HABERLER.....	54
A- APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN KİLİSE HABERLERİ.....	54
1. BÖLGELERE GÖRE İSTANBUL’DA BULUNAN KİLİSELER.....	55
a. Taksim Bölgesi’nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri.....	55
b. Kurtuluş Bölgesi’nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri.....	56
c. Boğaz Bölgesi’nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri.....	57

d. Koca Mustafa Paşa Bölgesi'nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri.....	58
e. Fener-Haliç Bölgesi'nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri.....	59
f. Kadıköy Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliseleri.....	61
g. Alt Boğaz Bölgesi Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliseleri.....	62
h. Adalar Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliseleri.....	63
i. Gökçeada ve Bozcaada Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliseleri.....	64
2. 1950 YILINDA AKTİF OLAN PATRİKHANE'YE BAĞLI RUM ORTODOKS MANASTIRLARI.....	65
3. 1950 YILINDA AKTİF OLAN İSTANBUL'DA KİLİSELERE BAĞLI RUM ORTODOKS MEZARLIKLARI.....	67
4. 1950 YILINDA AKTİF OLAN İSTANBUL'DA BULUNAN RUM ORTODOKS AYAZMALARI.....	68
B- APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN TÜM DİNİ KİMLİKLİ RUM CEMAATLERİ VE DERNEKLERİYLE İLGİLİ HABERLER.....	69
1. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN İSTANBUL'DAKİ RUM CEMAATLERİ İLE İLGİLİ HABERLER.....	70
a. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren İstanbul'daki Rum Cemaatleri.....	71
b. 1950-1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren Kiliseler Ve Bağlı Oldukları Cemaatler.....	77
2. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN RUM FUKARAPERVER CEMİYETLERİ İLE İLGİLİ HABERLER.....	79

a. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren İstanbul’daki Rum Fukaraperver Cemiyetleri.....	80
3. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN İSTANBULDAKİ RUM KÜLTÜR DERNEKLERİ İLE İLGİLİ HABERLER.....	83
a. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren İstanbul’daki Rum Kültür Dernekleri.....	86
4. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN İSTANBULDAKİ RUM AŞEVLERİ.....	88
a. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren Rum Aşevleri.....	89

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN RUM OKULLARIYLA İLGİLİ OLAN HABERLER.....	92
a. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren Rum Okulları.....	94
1. CUMHURİYET DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE RUM OKULLARININ GENEL DURUMU.....	97
2. LOZAN ANTLAŞMASIYLA AZINLIK OKULLARINA GETİRİLEN DÜZENLEMELER.....	98
3. LOZAN ANTLAŞMASI SONRASINDA AZINLIK OKULLARININ GENEL DURUMU.....	99
a. Okulların Dini Simgelerden Arındırılması.....	99
b. Kitaplardaki İçerikle İlgili Hususların Belirlenmesi.....	100
c. Okulların Uyması Gereken Kuralların ve Standartların Belirtilmesi.....	100
d. Öğretmenlerle İlgili Hususların ve Görevlerin Belirtilmesi.....	101
e. Öğretmen ve Müdür Atamalarının Belirlenmesi.....	101
f. Azınlık Okullarındaki Öğrencilerle İlgili Hükümlerin Belirlenmesi.....	102

g. Azınlık Okullarındaki Bayram ve Genel Tatillerle İlgili Hükümlerin Belirlenmesi.....	102
h. Azınlık Okullarındaki Finansal Desteğin Belirlenmesi.....	102
5. İSTANBUL'DA BULUNAN İLK VE ORTA DERECELİ RUM AZINLIK OKULLARI.....	104

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

A- APOYEVMATINI GAZETESİNDE TOPLUM HABERLERİ.....	107
1. TOPLUMSAL HABERLER.....	107
a. Kutlama Yapanlar – Yapmayanlar.....	107
b. Dilek ve Temenniler.....	108
c. Nişan Atma.....	108
d. Nişanlananlar ve Evlenenler.....	109
e. Varanlar – Gidenler.....	109
f. Bilim Dünyası.....	110
g. Bağış.....	112
h. Mevlit.....	112
i. Vaftiz.....	113
j. Basın Dünyası.....	114
k. Açıklama.....	114
l. İstifa.....	115
m. Adres Değişikliği.....	115
n. Başsağlığı	115
o. Yas – Matem.....	116
p. Teşekkür.....	116
r. Tiyatro.....	117
s. Konser – Müzikal.....	117
t. Bildiri.....	118
u. Konferans.....	118
2. İSTANBUL HABERLERİ.....	119
3. KAZA HABERLERİ.....	131
4. İLANLAR VE REKLÂMLAR.....	140

a. Apoyevmatini Gazetesinde Yer Alan Resimli İlanlar.....	147
5. ÖLÜM İLANLARI.....	149
6. RADYO PAROGRAM LİSTELERİ.....	150
7. SPOR HABERLERİ.....	152
8. STOFTERO (KANATTA).....	153
9. HERŞEYDEN HERKESE.....	155
10. ARKASI YARIN.....	156
a. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesinde Yayınlanan Arkası Yarın Hikâyeleri.....	157
b. 1951 Yılında Apoyevmatini Gazetesinde Yayınlanan Arkası Yarın Hikâye Özeti.....	158
11. SİYASİ HABERLER.....	159
SONUÇ.....	163
KAYNAKÇA.....	167

KISALTMALAR

a.g.e	Adı Geçen Eser
a.g.m	Adı Geçen Makale
s.	Sayfa
y.y	Yüzyıl
T.D.K	Türk Dil Kurumu
D.P	Demokrat Parti
C.H.P	Cumhuriyet Halk Partisi

TABLO VE ŞEKİLLER CETVELİ

TABLO-1	1927’de Türkiye’de Anadiller.....	7
TABLO-2	1927’de Türkiye’deki Dinler.....	7-8
TABLO-3	Rum Okullarında Özel Tatil Günleri.....	103
TABLO-4	Orta Dereceli Rum Azınlık Okullarına Bağlı İlkokullar.....	104
TABLO-5	Rum İlkokulları.....	104
TABLO-6	Orta Dereceli Rum Okulları.....	106
TABLO-7	Radyo Program Listeleri.....	151

GİRİŞ

AVRUPA'DA AZINLIK KAVRAMININ DOĞUŞU

“Azınlık kavramı” 16. yüzyıldaki Reform hareketinden bu yana kullanılan yeni sayılabilecek bir kavramdır. Azınlık kavramları, ulus, ulus-devlet kavramları gibi Fransız Devrimi ile başlayan ve 19. yy.da olgunluğa ulaşan bir sürecin meyvesidir.¹ Antik Çağ olarak da adlandırılan Eski Yunan ve Roma’da sınıfsal bakımdan bölünmüşlük olsa da azınlık-çoğunluk diye bölünmüşlük olmadığından azınlık kavramı da yoktu. Yine bu kavram Ortaçağ’da da mevcut olan bir kavram değildi. Her ne kadar Ortaçağ siyasal bakımdan tam bir parçalanmışlık örneği gösterse de Kilise her bakımdan tek sığınılacak yerdi ve hiçbir bölünmeye izin vermeyecek ölçüde kuvvetli ve dinsel bütünlüklüydü. Aslında bu dinsel bütünlük içinde Yahudiler bir dinsel azınlık gurubu olarak sayılabilirdi. Ancak kendi seslerini duyurabilecek güçleri olmadığından ve dışlandıklarından dolayı o dönemde “azınlık” olarak algılanılmıyorlardı.

Tarihte azınlık kavramının ortaya çıkması için hem bu dinsel bütünlüğün bozulması hem de farklı bir grubun ortaya çıkıp bu grubun da korunması gerekmektedir. Bütünlüğün bozulması ancak merkezi bir devletle oluşmaktaydı çünkü imparatorluklar merkeziyetçi olmamakla birlikte etnik, dinsel, dilsel bütünlükle ilgilenmemektedir. Onlar için önemli olan tek şey imparatora tam itaat ve sadakattir. Kısaca Merkezi bir devletin ortaya çıkması, onun içinde var olan azınlıkları da korumayı getirdi. İşte azınlık kavramı da bunun sonucu ortaya çıktı.

Tarihsel süreçte önce asayişsizlik ve çok hukukluluk yüzünden güvenli ticaret yapamayan ve pazarını genişletmek isteyen Burjuvazi ile topraklarını genişletmek isteyen Kral’ın koalisyonu sonucu ileriki süreçte ulus kavramının doğmasına olanak sağlayacak mutlakıyetçi krallık doğdu. Tek hukuk düzeni ve asayiş ticareti geliştirdi.

¹ Samim Akgönül, **Türkiye Rumları**, İletişim Yayınları, İstanbul 2007, s. 29

Böylelikle ortak bir ekonomik pazar oluştu. Bu Pazar içinde gelişen ortak dil ve duygular zamanla ulus (millet) kavramının doğmasına yol açtı.

Güçlenen ve Kilise'nin gücünü kırmaya başlayan burjuvazi, o zamana dek tek ideoloji olan dinden (Katoliklikten) kendini özerk kılmak durumunda kaldı. Böylece kendini hem Kraldan hem de kiliseden bağımsızlaştırabilecekti. Bu noktada çalışmadan tüketen bir sınıf imajındaki aristokrasinin Katolikliğine karşı çok çalışan ve az tüketen hatta birikim yapmaya yönelten Protestanlık ortaya çıktı.

İşte İngiltere ve Fransa gibi Batı Avrupa ülkelerinde millet oluşumuyla hemen hemen aynı zamanda doğan dünyadaki ilk azınlık türü olan “dinsel azınlık” böylece ortaya çıktı.²

A- AZINLIK KAVRAMI'NIN AÇIKLANMASI

Türk Dil Kurumunun yayımladığı Türkçe sözlükte azınlık kavramı iki maddede açıklanmıştır. Birinci madde: “*Bir toplulukta herhangi bir nitelik bakımından ayrı ve ötekilerden sayıca az olanlar, ekalliyet, çoğunluk karşıtı.*” İkinci madde: “*Toplum bilimi: Bir ülkede ayrı soydan veya inançtan olan ve sayıca az bulunan topluluk, ekalliyet.*”³ Azınlık kavramının tanımını sosyolojik ve hukuksal açıdan iki türde ele alarak açıklayabiliriz.

1. Sosyolojik (Geniş) açıdan: Sosyolojik açıdan bu tanım azınlığın en genel tanımıdır. Bu tanımlamada “azınlık”: Sayısal açıdan azınlık olan ve çoğunluktan farklı niteliklere sahip olan gruba denir. Örneğin, Metal Müzik dinleyicileri de bu gruba girebilir.
2. Hukuksal (Dar) açıdan: BM raportörü Capotorti'nin yaptığı azınlık tanımında bir azınlığın olduğunu kabul edebilmek için gerekli olan nitelikler şunlardır:

² Baskın Oran, *Türkiye’de Azınlıklar*, İletişim Yayınları, İstanbul 2008, s.17–18–19

³ www.tdk.gov.tr/TR/SozBul

- a. *Çoğunluktan çeşitli bakımlardan farklı olmak. Bu farklar günümüzde “etnik, dinsel, dilsel” olarak ifade edilmekte*
- b. *Ülke genelinde sayıca azınlık olmak. Bu azınlığın, ülkenin belli bir bölgesinde çoğunluk olması bir şey fark ettirmez.*
- c. *Dominant olmamak.*
- d. *Yurttaş olmak. Çünkü yurttaş değilse, çok farklı bir kategori olan “yabancı”dır.⁴*

Yukarıda saydığımız dört unsur da, azınlık olmanın koşulunu nesnel koşul olarak açıklamaktadır. Bir de azınlık olmanın öznel koşulu da vardır. Bu da “azınlık bilincinin varlığı”dır.⁵ Farklı olduğunun bilincinde olmayanlar azınlık oluşturamazlar.

B- OSMANLI’DA AZINLIK KAVRAMININ OLUŞUMU

Katolik ve Protestan yönetimli devletlerarasında imzalanan azınlık koruma anlaşmaları sayesinde azınlık kavramı, uluslar arası hukuk ve ilişkiler düzeyinde yer aldı. Birbirleri içinde kendi azınlıkları bulunan bu devletler din savaşlarıyla sorunu çözemeyeceklerini anladıklarında, karşılıklı olarak azınlıklarını koruma yoluna gittiler.

Bu süreçte Avrupa ülkeleri Otuz Yıl Savaşları olarak da bilinen dinsel azınlık savaşlarını sona erdirip güçlenmeye başladılar. Hem kendi azınlıklarını hem de Avrupa dışındaki azınlıkları (Hristiyanları) korumaya başladılar. Özellikle sınır komşusu Osmanlı Devleti’ndeki şeriat düzeni Avrupalıların anlayabileceği bir düzen olmamakla birlikte, baştanbaşa onlara ters ve yabancıydı. Üstelik zayıf olan Osmanlı Devleti’nin iç işlerine Hristiyan azınlıkları bahane ederek de karışma fırsatını yakalamış oluyordu. Avrupa devletlerinin bu koruma hissi, Avrupa Politikasında 19.

⁴ Baskın Oran, **a.g.e.**, s.26

⁵ Baskın Oran, **a.g.e.**, s. 27

yy 'ın ikinci yarısından itibaren zayıf olan Osmanlı İmparatorluğu topraklarına hangi devletin sahip olacağı mücadelesini içeren “ Doğu Sorunu”nun da doğmasına yol açtı. Osmanlı'nın sözde ömrünü uzatan bu Doğu Sorunu, azınlıkların korunması tarihinin de ta kendisi oldu.⁶

Bu süreçte ilk olarak 1699 Karlofça Anlaşmasıyla Avusturya Osmanlı'daki Katolikler için girişim yapma hakkına sahip oldu. Yani Osmanlı'daki Hristiyan azınlıklar büyük bir devlet tarafından korunma sürecine girmiş oluyordu. Kapitülasyonların etkisi ile gün geçtikçe belirginleşen Osmanlı azınlıkların, korunma süreci zirveye çıkmıştı.

19. yy da iki önemli gelişme meydana geldi. Birincisi Fransız Devrimi sonucunda “dinsel azınlıkları” korumadan “ulusal azınlıkları” korumaya geçilmesi, İkincisi de Milliyetçilik ilkeleri sonucu ulus-devletin (yani milleti inşa edebilmek için alt kimlikleri asimile etmeye girişen devlet türünün) doğuşu. Bunlara 19. yy ortasından başlayan hammadde, yeni pazar ve sermayeyi dışa yatırma ihtiyacı ve iktisadi gereksinimleri askeri işgalle halletme politikasının sonucu olan Emperyalizm'in doğuşu da eklenince Osmanlı Devleti'ndeki azınlıkların büyük devletler tarafından korunması ikili anlaşmaların yanı sıra çok taraflı anlaşmalara dönüşecekti. Milletler Cemiyeti'nin kurulmasıyla evrensel örgüt çatısı altında uluslar arası azınlık koruma sistemine geçildi. 1923 Lozan Barış Anlaşması ile azınlık koruması MC koruması altında uluslar arası azınlık korumasının bir parçası oldu. I. Dünya savaşından sonra MC sisteminde üçlü bir ölçüt ilk olarak resmi bir dille “ırk, din, dil azınlıkları olarak uluslar arası terminolojiye girdi. Amaç hem ayrımcılığı önlemek hem de azınlıkları korumak doğrultusunda idi.⁷

C- TÜRKİYE'DE AZINLIK KAVRAMI

Dünyada geçerli olan azınlık standartlarının aksine, Türkiye'deki resmi azınlık tanımı ve uygulaması farklı şekillenmiştir. “Azınlık” denildiğinde akla sadece

⁶ Baskın Oran, **a.g.e.** s.20

⁷ Baskın Oran, **a.g.e.** s. 21–22

Müslüman olmayan yani kısaca gayrimüslim yurttaşlar gelmektedir.⁸ Bunun çeşitli sebepleri elbette vardır. Bu sebepleri birkaç alt ana başlıkta toplamamız gerekirse şöyle sıralayabiliriz.

- a) Tarihsel: Türkiye Cumhuriyeti’ni Osmanlı Devleti’nin bir devamı olarak sayarsak Osmanlı Devleti’ndeki toplumsal düzenin temelinde yatan millet sisteminin etkilerini günümüzde de görebiliriz. Osmanlı’daki millet sisteminin kaynağı din ve mezhebe dayalı bir sistem dayalı bir sistemdi ve gruplar etnik ve dilsel farklılıklara göre değil, dinsel ve mezhepsel farklılıklara göre tanımlanmışlardı.
- b) Siyasal: Türkiye’deki azınlıkların Avrupa ülkeleri tarafından korumaya alınması Osmanlı Devleti’ni zayıflatan yine bu vesileyle iç işlerimize karışma fırsatını oluşturan temel neden olarak görülmüş ve Müslüman çoğunluk tarafından dinsel farklılığın yanı sıra “öteki” olarak görülmesine neden olmuştur.
- c) İdeolojik: Bir zamanlar güçlü bir kimliğe sahip olan Osmanlı’nın dağılma ve parçalanma etkilerinin paralelinde, 1923 yılında kurulan yeni cumhuriyetin dağılma korkusu Türk’ün Türk’ten başka dostu yoktur sözüyle perçinlenmiş ve diğer kimlikleri “öteki” gözüyle görmeye başlamıştır.⁹

D- OSMANLI DEVLETİ’NDEN CUMHURİYETE RUM AZINLIĞI

Osmanlı Devleti birden çok etnik unsuru içinde barındıran bir yapıdadır.¹⁰ Bu gruplar millet sistemi gereği her türlü, dinsel, dilsel, etnik özgürlüğe sahiptir Devlet yukarıda saydığımız bu üç unsura karışmazı çünkü imparatorluk sistemi bireye karışmaz, onun denetimini cemaatlara bırakırdı. Rumlar da Osmanlı Devleti’nde özel bir konuma sahipti. Osmanlı Devleti’nin daha önce topraklarının Bizans’a ait olması dolayısıyla bazı yerlerde Ortodoks mezhebine bağlı Hristiyanların yani Rumların

⁸ Baskın Oran, **a.g.e**, s. 47

⁹ Baskın Oran, **a.g.e**, s. 47–48

¹⁰ Samim Akgönül, **a.g.e**, s. 37

nüfusu yoğunluktaydı. Gerek nüfusun yoğun olması gerekse kültürel benzeşmeler, onların baskın konumda olmalarını sağladı. Ancak, Mora’da 1821 Yunan isyanından sonra Yunanlılar’ın da dahil olduğu Rum milletinin yani mezhebinin yerine ön plana millet-i sadıka olarak da adlandırılan Gregoryan mezhebine bağlı Ermeniler geçti.1839–1856 yılları arasında gerçekleştirilen Tanzimat reformları sonucunda ortaya çıkan Osmanlıcılık ile pek çok etnik yapıyı içinde barındıran bir nevi ulus yapısına geçildi. Osmanlı vatandaşlığı inanç farkı gözetmeksizin herkese verildi. Böylece Ermeni ve Rumlar Avrupa büyük devletlerinin himayesinde yaşamlarını rahatça sürdürebildi.

Balkan Savaşları, I. Dünya Savaşı ve akabinde Kurtuluş Savaşı, Rumların Türk topraklarında kaderlerini belirleyen sıralı aşamalar olarak görülebilir. 1821 Yunan İsyanı sonrasında Rum halka bakışın değişmesi, I. Dünya Savaşı sırasında “Megali İdea – Büyük Düş”¹¹ ülküsünün peşinden ilerleyen Rumların ihanet eden taraf olarak görülmesi ve Kurtuluş Savaşı sonrasında imzalanan Lozan Barış Anlaşmasının “azınlıklar” maddesi hep bu değişimin kronolojik aşamalarıdır. 30 Ocak 1923’te imzalanan Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi’ne İlişkin Sözleşme ve Protokol gereğince İstanbul Rumları ve Batı Trakya Müslümanları oturdukları devletin vatandaşlığını almak suretiyle “etabli” olarak yaşadıkları yerde kalacaklardır.¹² Bu mübadelede sadece İstanbul Rumları değil aynı zaman da Gökçeada ve Bozcaada’da yaşayan küçük Ortodoks Cemaatler de kalmıştır. Böylelikle, Mübadele sözleşmesinin ardından İstanbul’da, Gökçeada ve Bozcaada’da iki Rum cemaati kalmıştır. Böylece Kurtuluş Savaşı ve Mübadele sonunda 1.190.000 Rum Yunanistan’a gitmiş ve Türkiye’de o tarihte yaklaşık olarak 110.000 Rum

¹¹ Megali İdea ilk kez Helenli bir Ulah olan Ioannis Kolettis tarafından dile getirilmiş bir terimdir. I.Kollettis, sadece Yunan Krallığında yaşayanların değil, Yunan tarihi ve Yunan soyuyla ilişkili olanların da Yunanlı olduklarında diretmiştir.Ona göre Helenizm iki odakta toplanmaktaydı: krallığın başkenti olan Atina ve diğeri de Şehr-i Konstantiniye (İstanbul). Büyük Ülkü ortaya çıkan yeni devletin ideolojisi oldu ve bu ideoloji peşinden Anadolu’ya gelindi. (Richard Clogg, **Modern Yunanistan Tarihi**, İletişim Yayınları, 1997 İstanbul, s.66)

¹² Samim Akgönül, **a.g.e.**, s.49

kalmıştır.¹³ Nüfus mübadelesi sona erdiğinde, Rumca konuşan nüfus toplam nüfusun %1'ini bile oluşturmuyordu.¹⁴

TABLO-1: 1927'de Türkiye'de Anadiller

Anadil	Kişi sayısı	Toplam nüfusa göre %
Türkçe	11.777.810	86.41
Rumca	119.822	0.87
Ermenice	64.745	0.47
Fransızca	8.456	0.06
İtalyanca	7.248	0.05
İngilizce	1.938	0.01
Arapça	184.273	0.98
Farsça	1.687	0.01
Yahudice	68.900	0.50
Çerkezce	95.901	0.70
Kürtçe	1.184.446	8.69
Tatarca	11.465	0.08
Arnavutça	21.774	0.15
Bulgarca	20.554	0.15
Diğer ya da bilinmiyor	110.469	0.81
Toplam	13.629.548	99.99

Kaynak: Samim Akgönül, **a.g.e**, s.64 Tablo 2

TABLO-2: 1927'de Türkiye'deki Dinler

Din	Kişi Sayısı	Toplam Nüfusa göre %
Müslümanlar	13.269.606	97.36

¹³ Baskın Oran, **a.g.e**, s.51

¹⁴ Samim Akgönül, **a.g.e**, s.64

Katolikler	39.511	0.28
Protestanlar	6.658	0.04
Ortodokslar	109.905	0.80
Ermeniler (Gregoryenler)	77.433	0.56
Diğer Hristiyanlar	24.307	0.17
Yahudiler	81.672	0.60
Diğer	17.494	0.12
Toplam	13.629.288	99.99

Kaynak: Samim Akgönül, **a.g.e**, s.66 Tablo 4

E- RUM AZINLIĞI HAKKINDA GENEL BİLGİ

Günümüzde Rum denildiğinde akla ilk olarak gelen kavram Yunan’dır ve pek çok tercümede Grek olarak karşımıza çıkar. Bu doğru bir kanı olmamakla birlikte Rum halkının da kabul ettiği bir görüş değildir. Doğu Roma döneminde din ve mezhep açısından aynı devlet ve kiliseye mensup olanların adı olan Rum kelimesi daha sonra Osmanlı döneminde Ortodoks Kilisesi’ne bağlı olanlar için kullanılmıştır. Rum kelimesi Roma kelimesinden türeyen ve dinsel mensubiyeti belirten bir kavramdır. Kısacası Osmanlı Devleti döneminde dinsel mensubiyeti bildiren Rum kelimesi bir ırk ve nation (millet) olarak kullanılmamıştır. Osmanlı’ya göre dinsel manadaki Rum Milleti¹⁵ bugünkü ifadede Rum Cemaatidir.¹⁶ Yani, Rum kelimesi Bizans döneminde¹⁷ Konstantinopolis halkının kendisine Roma vatandaşı anlamında kullandığı “Romeos” kelimesinden türemiştir¹⁸ ve bozularak günümüze Rum olarak ulaşmıştır. Zaman içerisinde Romen, Bulgar, Ulahların Ortodoks Rum Patrikhanesi’nden ayrılmaları Patrikhanenin nüfuz alanını daraltmıştı. Kullandıkları

¹⁵ Osmanlı’da “millet” sözcüğü 20.yy başlarına kadar “ümme” anlamında kullanılmıştır. Osm. Dev.’de “İslam Milleti” birinci sınıf çoğunluk sayılmış ve” Millet-i Hâkime” addedilmiştir. Gayrimüslimler ise mezheplerine göre ayrı millet olan diğer tebaayı oluşturmuşlardır.(Baskın Oran, **a.g.e**, s. 48)

¹⁶ Ali Arslan, **Osmanlı’dan Cumhuriyet’e Rum Basını**, Truva yayınları, Eylül 2005, s. 26–27

¹⁷ Bizans Devleti ismi ilk kez Alman Tarihçi Hieronymus Wolf tarafından 1562 yılında kullanılmıştır.(Hasan Demirhan, **1914–1918 Yılları Arasında Yunanistan’da Yaşanan Gelişmeler**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008)

¹⁸ File://G:\miniDEV-Farklı Renkler Farklı Kültürler-Rum Kültürü-Tarihçesi

dil Hellence (Yunanca)'dir Rumlar, Grek Ortodoks olan, çok az sayıda Katolik ve Protestan içeren Anadolu'nun otokton (yerli) ahalisindendir.¹⁹ Ortodoks Rumlar, Fener'de bulunan Rum diye bilinene Ortodoks Patrikhanesine bağlıdır.

¹⁹ Baskın Oran, **a.g.e**, s. 51

I. BÖLÜM

A- TÜRKİYE’DE RUM BASININ DOĞUŞU

Osmanlı Devleti’nde Rumlar, papaz Nicodimus Metaksas tarafından İstanbul’da 1627 yılında ilk matbaayı kurdular. Matbaanın çıkardığı ilk kitap “Yahudiler Aleyhinde Küçük Risale” idi. Bu vesileyle yayın hayatına giren Rumlar, daha sonra Cizvit, tahrikler sonucu yeniçerilerinin matbaayı tahrip etmesiyle duraksadı. Olay sonrası Metaksas yapılan muhakemede berat etmesine karşın Osmanlı topraklarını geride kalan aletleriyle terk etti.

Fener Rum Patrikhanesi Osmanlı’da Rumlar için etkisi güçlü bir kurum olarak matbaa-basın alanında da öncülük etmiştir. I. Gregoire döneminde (1787–1788) Patrikhane bünyesinde bulunan ve “Basmahane” olarak da adlandırılan matbaat Rum basınının ilerlemesi ve gelişmesine önderlik etmiştir. Sadece yurtiçi çalışmalarla kalmayıp ülke dışı yardımlarla da kendini geliştiren Rum matbaacılığı yine Paris’te yetişmiş ünlü kitapçı Andre Koromelas’ın 1844 yılında İstanbul’da okul kitapları ile ilgili açtığı şubesiyle gelişimine devam etmiştir.

Rum matbaalarının yanı sıra ki 1882–1883 yılları arasında İstanbul’da Rum matbaalarının sayısı 5’dir²⁰, Rumlara ait olmayan ancak Rumca baskı yapan matbaalar da bulunmaktaydı. Örneğin 1875 yılında kurucusu Türk olan Ahtar Matbaası Rumca kitaplar da basmaktaydı. Yine 1878 yılında İstanbul’da kurulan Ebuzziya matbaası Rumca harflerle de kitap ve dergiler basıyordu.

Özellikle Rumca telif edilen okul kitapları için hem Osmanlı Devleti’nin hem de Ortodoks Patrikhanesi’nin resmi basma iznine ihtiyaç duyulmaktaydı. Osmanlı Devleti’ndeki matbaa ve kitap basımındaki gelişime paralel olarak gazetecilik de yayılmaya başladı. Osmanlı Devleti’nde çıkan gazeteleri Rum gazeteleri de takip etti.

²⁰ Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 28

Örneğin Osmanlı Devleti'nin resmi gazetesi Takvim-i Vekayi'nin Rumca nüshası olan Otomanikos Monitor, İstanbul'da yayımlanan ilk Rumca gazetedir.²¹ Ancak Patrikhane ve cemaatin, gazetenin Türkçe nüshasını tercih etmesinden ötürü Osmanlı Hükümeti Rumca yayına son vermiştir.²² Osmanlı sınırlarındaki ilk Rumca basın İzmir'de 1831'de yayınlanan Filos Ton Neon gazetesidir ancak devamlılığını sağlayamamıştır. Tanzimat döneminde her vilayette bir gazete çıkarılmasına başlanması sonucu ilk olarak Sisam Eمارeti 1852 yılında ilk eyalet gazetesini yayınlama kararı almış ve 1854 yılında ilk nüsha Rumca olarak yayınlanmıştır.²³ Rumca basın 19 yy ortalarından başlayarak İstanbul merkezli artmaya başlamış ve İstanbul'da yayınlanan Rum gazete sayısı bu dönemde 9'a çıkmıştır.

1. OSMANLI DEVLETİ'NDE RUM BASINININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Öncelikle Osmanlı Devleti'ndeki Rum basınına değinmeden önce o döneme ait yayın müracaat prosedürüne kısaca bir değinmek gerekir. Osmanlı'da herhangi bir gazete veya dergi yayını belli prosedürlerin yerine getirilmesi koşuluna bağlıydı. Öncelikle dergi veya gazetenin yayınlanabilmesi için ruhsat alınması gerekmekteydi. Ruhsat almak isteyen kişi veya kurum çıkaracağı gazetenin adını, hangi konulardan bahsedeceğini, gazetenin yayınlanacağı zaman dilimini belirterek Dâhiliye Nezareti Matbuat-ı Dâhiliye Müdürlüğü'ne müracaat etmeliydi. Ruhsat istenilen yayın eğitimle ilgiliyse önce Maarif Nezareti'nden görüş alınarak Zaptiye Nezareti'ne bildirilirdi. Burada yapılan soruşturma akabinde Matbuat-ı Dâhiliye Müdüriyeti durumu Dâhiliye Nazırına bir müzekkere ile sunardı. O da müzekkereyi Sadaret'e takdim ederdi. Evrakları son olarak inceleyen sadrazam ruhsat verilmesi için tüm başvuru belgelerini padişaha sunardı. Sadrazam yapılan hazırlıkları yeterli görürse padişaha evrakları sunar, padişahın da uygun görmesi durumunda neşriyatın yayınlanabilmesi için tasdik onayı alınırdı. Tüm bu yapılması gerekenler Osmanlı'da Rumca ya da başka dillerde gazete çıkarmak isteyen kişileri de kapsamaktaydı.²⁴

²¹ www.minidev.com/kulturler/kulturler_rum_tarih1.asp

²² Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 2

²³ Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 29

²⁴ Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 41–42–44–45

Rumca gazeteler ya da dergiler sadece Rumca olarak değil aynı zamanda Türkçe dillerinde de yayınlanabilirdi. Gerek Türk topraklarında en fazla etnik grubun Türklerden oluşması ve hem baskın dilin hem de resmi dilin Türkçe olması vesilesiyle gazeteler Türkçe-Rumca olarak yayınlanabilmekteydi. Bu gazete ve dergilerin çıkması Türk basının gelişmesinde de etkin bir rol oynadı. Ayrıca Rumlar 19. ve 20. yy'da etkin bir dil olan Fransızcada da gazete çıkardı. Hem kendilerini tanıtmak hem de ticari hayatta kendilerini gösterme amacıyla girişilen bu gazete yayınına 1870'de basılmaya başlanan *Le Phare du Bosphore* adlı gazeteyi örnek gösterebiliriz.²⁵

Osmanlı'da yayınlana gazeteler Osmanlı Hükümetinden hiçbir şekilde maddi yardım almıyorlardı. Tüm masraflar gazete sahiplerine ve yayınlayan kuruma aitti. Ancak II. Abdülhamid döneminde yerli yabancı pek çok gazete Osmanlı Hükümetince karşılıksız yardımlar gördü. Bunların arasında Rumca basından da bazı gazeteler vardı. Örneğin Fransızca yazılan ve Fener Patrikhanesi'nin görüşlerini yansıtan *Le Phare du Bosphore* ve Rumca yazılan *Bizantis* gazetesi hükümetçe yardım görmüş bir gazeteydi.

Osmanlı yönetimi Matbuat Nizamnamesi'ne uymayan veya ruhsat için şartları yerine getiremeyen gazeteleri süreli ya da süresiz kapatma yetkisine sahipti. Yine Osmanlı menfaatlerine ters düşecek ve aleyhinde yapılacak propaganda yayınları sebebiyle de yayını durdurabilirdi. Örneğin, Rum gazetesi olan *Tahidromos* yaptığı bir haber dolayısıyla önce sansüre uğramış ancak sansüre uğrayan yerleri tekrar yayınlaması nedeniyle kısa süreliğine kapatılması söz konusu olmuştur.²⁶

²⁵ Ali Arslan, **a.g.e**, s. 64

²⁶ Ali Arslan, **a.g.e**

2. CUMHURİYET DÖNEMİNDE RUM BASINININ GENEL ÖZELLİKLERİ

I. Dünya Savaşı'nda yenik düşen Osmanlı Devleti büyük devletler tarafından paylaşılmak istenirken, İstanbul'da bulunan Rum basınının büyük çoğunluğu İtilaf Devletlerinin yanında tavrını sergileyerek onlardan aldıkları destekle, İstanbul'un Yunanistan'a verilmesi ve Türklerin Avrupa'dan kovulması gerektiğini yazmaya başladılar. Akabinde yaşanan Kurtuluş Savaşı'nda Yunan işgali altındaki toprakların kurtarılması ile bölgedeki Rumların çok büyük bir çoğunluğu Türkiye'yi terk etti. İzmir'in Yunan işgalinden kurtulması ve Doğu Trakya'nın Yunanlılarca boşaltılması sonucu İstanbul'da Yunan tarafında olduklarını açıkça belli eden gazete ve yazarlar da ülkeyi terk etmek zorunda kaldı. II. Meşrutiyet ile gelişen Rum basını bu son olaylarla ciddi kan kaybına uğradı. Ancak 1923–1924 yıllarında yeni kurulan Cumhuriyet yönetiminin Rumlar üzerinde herhangi bir karşıt tavır koymaması üzerine Rum basını tekrar canlanmaya başladı.

II. Dünya Savaşı, Basında Türk ya da Rum ayrımı yapmaksızın olumsuz etkisini gösterdi. Sonrasında yaşanan 6–7 Eylül Olayları ve Kıbrıs Sorunu bazı Rum Matbaalarının yağmalanmasına ve hatta kısa bir süre için kapanmasına vesile oldu. Gerek 1964 yılında Yunanistan vatandaşlarının sınır dışı edilme kararı²⁷ gerekse 1974 Kıbrıs Barış Harekâtı ile Rum nüfusu hızla azaldı. Bu azalma etkisini Rum basını üzerinde de etkili biçimde gösterdi. Şuan İstanbul'da faaliyet gösteren iki Rum gazetesi bulunmaktadır. Bunlardan biri İho ve diğeri de Apoyevmatini'dir.

3. RUMCA GAZETE VE DERGİ YAYINLAYANLARININ SAHİP OLMASI GEREKEN NİTELİKLERİ

Osmanlı Devleti'nde gerekli tüm polis soruşturmalarından geçen herkes bu soruşturmalardan olumsuz bir şey çıkmaması halinde gazete çıkarabilme yetkisine

²⁷ 1923 yılındaki mübadelede İstanbul'u terk etmek zorunda kalan Rumların bir kısmı birkaç sene sonra 1930 Türk-Yunan İkamet Anlaşması'nın ardından Yunan uyruğu ile şehre geri gelmişlerdir. 1960larda İstanbullu Rumların yok olmamasını kısmen bu grup sağlamıştır (Samim Akgönül, **a.g.e**, s. 52).

sahip olabilmekteydi. Gazete çıkarmak isteyenin cinsine, mezhebine, dinine ya da mesleğine bakılmaksızın çıkarma yetkisi tüm kişilere verilebilirdi. Ancak yukarıda sıraladığımız prosedürleri yerine getiren ve tahkikatta bir engeli olmayan kişiler için geçerli bir haktı.

4. KADIN GAZETE SAHİPLERİ

Rum Basınında sadece erkekler değil kadınlarda etkin bir rol oynamaktaydı. Örneğin, 1894 yılında faaliyette olan ve Rumca basılan *Vizantis* gazetesinin imtiyaz sahibi Madam Eleni adlı kadın bir şahıstı.²⁸

5. GAZETE SAHİPLERİNİN MESLEKLERİ

Gazetelerin tüm meslek gruplarına açık olduğunu söyleyebilmemiz mümkündür. En fazla gazetecilikle uğraşan kesim matbaacılar ya da yazarlar olarak karşımıza çıkar. Bunun haricinde öğretmenler, avukatlar veya doktorlarda gazete yayınlamada yer almışlardır. Örneğin, 1895 yılında *Nea-Efimeris* gazetesi çeşitli gazetelerde yazarlık yapmış olan Karayanidi Efendi tarafından çıkarılmış; 1896 yılında matbaacı Salvatori Selanik'te *Verita* adlı gazeteyi yayınlamış; 1907 yılında İzmir'de *Armonia* gazetesi Doktor Çakıroğlu Mihaliki tarafından alınmış; 1908 yılında İstanbul'da *Analisis* gazetesi Avukat Vladimir Mırmıroğlu tarafından çıkarılmak istenmiş; 1908 yılında Keravnos gazetesini çıkarmak için Türkçe öğretmeni Pavlaki Efendi başvuruda bulunmuştur.²⁹

6. RUMCA GAZETE YAYINLAYANLARIN DİNİ VE MİLLİYETİ

Osmanlı'da çıkan Rumca gazeteleri sadece Türkiye'de yaşayan Rumlar değil aynı zamanda Türkler ve Müslümanlar ve hatta diğer Hristiyanlar da yayınlama hakkına sahip olmuşlardır. Örneğin, 1898 yılında *İzmir* gazetesi Rumca ve Türkçe

²⁸ Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 54

²⁹ Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 54–55

olarak Bıçakcızade Hakkı Efendi tarafından çıkarılmış; 1908 yılında Rumca da yayınlanan günlük *Hokkabaz* gazetesi Ermeni asıllı Artin Tanilyan tarafından yayınlanmak üzere müracaat edilmiştir.³⁰

7. RUMCA GAZETE YAYINLAYANLARIN VATANDAŞLIKLARI

Osmanlı Devleti'nde Rumca gazete çıkarmak için Osmanlı vatandaşı olmak zorunluluğu bulunmamaktadır. Yabancı tebaalı gazete sahipleri olduğu gibi, Yunanistan vatandaşı olan şahıslar ya da Türkiye'de bulunan Fransız ve İtalyanlar da gazete yayınlama hakkına sahip olabilmışlerdir. Örneğin, Selanik'te haftalık olarak yayınlanan *Faros Thesoloniki* gazetesinin imtiyaz sahibi Yunanistan vatandaşı Kariola adlı şahıstır.³¹

8. RUMCA GAZETE VE DERGİLERİN ALANLARI

Osmanlı Devleti'nde Rumca dergiler de gazeteler gibi geniş bir yayın profiline sahiptir. Dergi alanında en etkin kurum ise Rum Patrikhanesi ve ona bağlı kuruluşlardır. Dergiler şahıslar dışında kurumlar tarafından da çıkarılabilir. Örneğin, 1894 yılında yayınlanan *Patrikhane Risalesi* dini bir dergi olup İstanbul Rum Patrikhanesi tarafından çıkarılmıştır.³² Dergilerin genel konusu: Edebiyat, Madencilik, İlim, Teknik, Zirai, Dini ya da Çocuk konulu olabilmektedir. Örneğin, 1893 yılında Rumca yayınlanan *Filolohiko İho* dergisi sanayi, fûnun ve edebiyat konularına yer vermiş; 1894 yılında yayınlanan *Viyomihanikos* ise her türde makine, kimya, madeniyat gibi konuları ele almıştır. Yine 1898 yılında İstanbul'da çocuklara yönelik *İroikos Kozmos* adlı dergi yayınlanmıştır. Rumca gazetelerde de aynı konulara yer verilmiş ve bu tür İlim, Teknik alanlı gazeteler günlük siyasi konulu gazetelerin yanında yayın hayatına devam edebilmiştir. İlim ve Teknik alanında 1908 yılında *Sindagma*, *Simea* gazeteleri, 1898 yılında İzmir gazetesi yayın hayatını sürdürmüştür. *Mecmua-i İlanat* adlı haftalık ilan gazetesi Rumca da yayınlanmıştır.

³⁰ Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 55

³¹ Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 55–56

³² Ali Arslan, **a.g.e.**, s. 56–57

Mizah da Rum gazetelerinde konu olarak yerini alabilmiş ve 1868 yılı itibariyle Rum basınında önemli bir yer tutmuş ve Osmanlı'nın son dönemlerine kadar devam etmiştir. Örneğin, 1908 yılında *Menelaos Kalıntı, Ispanoz ve Pirazmos* adıyla haftalık Rumca mizah gazeteleri için yayınlanma müracaatında bulunulmuştur.³³

9. OSMANLI DEVLETİ DÖNEMİNDE YAYINLANAN RUMCA GAZETE VE DERGİLER

Bu dönemde çıkan pek çok Rum gazete ve dergisi yayın hayatına uzun süreli devam edememişlerdir. Cumhuriyet Dönemine kadar olan kısımda incelenen gazete ve dergiler aşağıda belli bir kronolojide verilmiştir.

1. Filos Ton Neon (Gençlerin Arkadaşı) (1831)

Türkiye’de yayınlanan ilk Rumca gazetedir. Amerikalı misyonerlerden yardım gören gazete dini konularla birlikte günlük olayları da haber kaynağı olarak kullanmaktaydı. Gazete kurulduktan üç ay sonra kapanmıştır.³⁴

2. Astir en ti Anatoli (Anadolu Yıldızı) (1832–1833)

İzmir’de yayınlanan bu gazete, bir yıl sonra Fi Astir en ti Anatoli- Filos ton Neon ismiyle yayınlandı.³⁵

3. Othomanikos Minitor (1832–1850)

İstanbul’daki ilk Rumca gazete ve Takvim-i Vekaliye’nin Rumca basılmış halidir. 400 civarı tiraja sahip bu gazete, Patrikhanenin, daha iyi anlaşıldığı gerekçesiyle, Türkçe nüshasının yeterli olduğunu bildirmesi sonucu kapatılır.³⁶

4. Astir en ti Anatoli-Filos ton Neon (Anadolu Yıldızı-Gençlerin Arkadaşı) (1832–1833)

Astir en ti Anatoli 1832 yılında adını Fi Astir en ti Anatoli-Filos ton Neon adıyla değiştirmiştir. Rumca ve İngilizce olarak iki dilde basıldı.³⁷

³³ Ali Arslan, **a.g.e** s.57–58–59–60

³⁴ Ali Arslan, **a.g.e**, s.77,78

³⁵ Ali Arslan, **a.g.e**, s. 78

³⁶ Ali Arslan, **a.g.e**, s. 78

³⁷ Ali Arslan, **a.g.e**, s. 78

5. Minimosini (1833–1835)
İzmir’de yayınlanan bu gazete edebi, siyasi ve ticari içeriğe sahip bir gazeteydi.³⁸
6. Ionikos Paratiritis (İyonyalı Gözlemci) (1837–1840)
İzmir’de yayınlanmış bir gazetedir.³⁹
7. Amalthia (Bolluk Boynuzu) (1838–1923)
Önce haftalık çıkan gazete daha sonra günlük gazete olarak İzmir’de yayınlanmıştır.⁴⁰
8. Argos (1839–1841)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴¹
9. Yoniki Melisa (İyonya Arısı) (1839)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴²
10. Telegraphos tou Bosphorou (Bogaziçi Telgrafı) (1840)
İstanbul’da yayınlanan bu gazete daha sonra Bizantis gazetesiyle birleşmiştir.⁴³
11. İziyania (1840–1841)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴⁴
12. Elpis (Ümit) (1841)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴⁵
13. Astir tis Anatólis (Anadolu Yıldızı) (1841–1842)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴⁶
14. Esparinos Kiriks (İkinci Vaizi) (1842)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴⁷
15. O Filos tu Lau (Halkın Arkadaşı) (1842)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴⁸
16. Orion (1843)

³⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 79

³⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 79

⁴⁰ Ali Arslan a.g.e, s. 79

⁴¹ Ali Arslan a.g.e, s. 79,80

⁴² Ali Arslan, a.g.e s. 80

⁴³ Ali Arslan, a.g.e, s. 80

⁴⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 80

⁴⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 80

⁴⁶ Ali Arslan, a.g.e, s.80

⁴⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 80

⁴⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 81

- İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁴⁹
17. O Melisiyenis (1844)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁵⁰
18. Anatolikos Minitor (1845–1847)
İzmir’de Rum harfleriyle yazılan Türkçe gazetedir. Gazete 1847 yılında İstanbul’a taşınmıştır.⁵¹
19. Kipseli (1845-)
Aylık kadın dergisidir.⁵²
20. Alithia (Gerçek) (1846)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁵³
21. I Efimeris tis Zmirnis (İzmir’in Gazetesi) (1849–1854)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir. 1850–52 yılları arasında haftada bir gün yayınlanmıştır.⁵⁴
22. Bizantis (1850-)
İstanbul’da yayınlanan gazete, Rum Patrikhanesinin yayın organı olarak kabul edilmiştir. Osmanlı Hükümeti ile arası iyi olan gazete, Osmanlı Hükümet’i tarafından 1890 yılında para yardımı da görmüştür.⁵⁵
23. Telegrafos tu Bosporov (1850–1852)
İstanbul’da Cumartesi günleri yayınlanan Rumca gazetedir.⁵⁶
24. Anatoli – Mikri Asia (1851–1900)
1850 yılında Karamanlıca’da ⁵⁷ basılıp cumartesi günleri yayınlanmıştır. 1873–1874 tarihleri arası gazete adı Mikri Asia olarak değişmiş ve Pazar haricindeki diğer günler yayınlanmıştır.⁵⁸
25. Emborikos Tahidromos (Ticaret Postası) (1856)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁵⁹

⁴⁹ Ali Arslan, a.g.e, s.81

⁵⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 81

⁵¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 81

⁵² Ali Arslan, a.g.e, s. 81

⁵³ Ali Arslan, a.g.e, s. 81

⁵⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 81

⁵⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 82,83

⁵⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 83,84

⁵⁷ Rum alfabe kullanılarak Türkçe yazım

⁵⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 84,85

26. Telegrafos tis Zmirnis (İzmir Telgrafı) (1859–1861)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁶⁰
27. Omonia (Birlik) (1860–1870)
İstanbul’da yayınlanan gazete, İstanbul Rum Patrikhanesi tarafından desteklenmiştir.⁶¹
28. Evsevia (1861)
İzmir’de yayınlanmış gazetedir.⁶²
29. Neologos (1861–1923)
İstanbul’da yayınlanan bu gazete Helen akımını destekleyen tutum sergilemiştir. Amaç olarak Bizans’ı canlandırmak isteğinde bir profilleri vardır.⁶³
30. Anatolikos Astir (Anadolu Yıldızı) (1861–1900)
İstanbul’da günlük olarak yayınlana bir gazetedir.⁶⁴
31. Pnevma – L’Esprit (1827–1885)
İstanbul’da Rumca ve Fransızca çıkan haftalık bir gazetedir.⁶⁵
32. Eptalofos (Yeditepe) (1863-)
Daha sonra gazete adı Konstantinopolis olarak değişmiştir.⁶⁶
33. Ellinikos Filologikos Silogos (Helen Filoloji Derneği) (1864–1922) İstanbul’da yayınlanan Tarih ve Edebiyat alanında etkileri olan bir dergidir.⁶⁷
34. Armonia (Ahenk) (1864–1868)
İstanbul’da çıkan günlük gazete daha çok Osmanlı-Yunan işbirliğini savunan ve Patrikhaneyi destekleyen bir tavır sergilemiştir.⁶⁸
35. Samos (1867–1868) Sisam’da Rumca olarak önce haftada bir sonra ayda bir yayınlanmıştır.⁶⁹
36. La Türkî (1866–1867)

⁵⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 85,86

⁶⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 86

⁶¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 86

⁶² Ali Arslan, a.g.e, s. 86

⁶³ Ali Arslan, a.g.e, s. 86

⁶⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 87,88

⁶⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 88

⁶⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 88,89

⁶⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 89

⁶⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 89

⁶⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 89

İstanbul’da Rumca-Fransızca çıkan günlük gazetedir.⁷⁰

37. Afitab

Rumca yayınlamış gazetedir.⁷¹

38. Melisa

Rumca yayınlanmış gazetedir.⁷²

39. Eftalofos (Yeditepe) (1867–1868)

İstanbul’da önce Pazar günleri hariç her gün yayınlanmış olan bu gazete, fûnun ve edebiyat dalında on beş günde bir de dergi çıkarmıştır. Daha sonra gazete yerine aynı adla aylık bir dergi yayınlanmıştır.⁷³

40. Edirne (1867–1868)

Edirne’de haftada bir yayınlanan gazetenin yayın dili Türkçe, Yunanca ve Bulgarcadır.⁷⁴

41. Amalina (1867–1868)

İzmir’de Rumca haftada Bir yayınlanmış gazetedir.⁷⁵

42. Konstantinopolis (1868-)

İstanbul’da yayınlanan Rumca gazetedir.⁷⁶

43. Diyojen

Rumca-Fransızca olarak yayınlana gazete daha sonra Türkçe de yayınlanmıştır.⁷⁷

44. Eftalofos (1869–1870)

İstanbul’da ayda bir çıkan bir dergidir.⁷⁸

45. Theatis (Seyirci) (1869–1876)

İstanbul’da haftada üç defa yayınlanan bir gazetedir.⁷⁹

46. Yanya (1285–1328 / 1869–1912)

Yanya’da yayınlanan Türkçe Rumca haftalık gazetedir.⁸⁰

⁷⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 89

⁷¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 89,90

⁷² Ali Arslan, a.g.e, s. 90

⁷³ Ali Arslan, a.g.e, s. 90

⁷⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 90

⁷⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 90

⁷⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 90,91

⁷⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 91,92

⁷⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 92

⁷⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 92

⁸⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 92

47. Mintor (1869–1874)

İzmir’de yayınlanan gazetedir.⁸¹

48. Aydın (1869–1879)

Aydın’da Türkçe Rumca olarak yayınlanmıştır.⁸²

49. Tipos Konstantinopolis (İstanbul Basını) (1870–1871)

İstanbul’da yayınlanmış daha sonra 1871–1872 yılında Tipos adıyla devam etmiştir.⁸³

50. Zmirmi (İzmir) (1870)

İzmir’de yayınlanan gazetedir.⁸⁴

51. Afroditi (Afrodit) (1871–1872)

İstanbul’da ayda iki defa yayınlan gazetedir.⁸⁵

52. I Proodos (Gelişme) (1871–1912)

İzmir’de yayınlanan gazetedir.⁸⁶

53. I Epohi (Devir) (1872)

İzmir’de Türkçe-Rumca yayınlanan gazetedir.⁸⁷

54. Thraki (Trakya)

İstanbul’da önce haftada üç defa yayınlanan gazete sonra Pazar günü hariç her gün yayınlanmıştır.⁸⁸

55. Thetis (1873–1874)

İstanbul’da yayınlanan günlük gazetedir.⁸⁹

56. Alithia (Gerçek) (1873–1874)

İstanbul’da yayınlanan kadınlara yönelik haftada bir defa çıkan gazetedir.⁹⁰

57. İonia (İyonya) (1874–1879)

İzmir’de haftada iki defa çıkan gazetedir.⁹¹

⁸¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 92

⁸² Ali Arslan, a.g.e, s. 92

⁸³ Ali Arslan, a.g.e, s. 92,93

⁸⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 93

⁸⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 93

⁸⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 93

⁸⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 93

⁸⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 93

⁸⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 93,94

⁹⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 94

⁹¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 94

58. Mikri Asia (Küçük Asya)

Rumca harflerle Türkçe çıkan Anatoli gazetesinin eki bağımsız olarak Mikri Asia adı altında Rumca olarak çıkan gazetedir.⁹²

59. Kudunatos

İstanbul'da yayınlanmıştır ve Türkçe olarak yayınlanan Çingiraklı Yılan'ın Rumcasıdır.⁹³

60. Momus

İstanbul'da yayınlanmıştır ve Türkçe olarak yayınlanan Hayal gazetesinin Rumcasıdır.⁹⁴

61. Epitheorisis

İzmir'de yayınlanmıştır.⁹⁵

62. Kronos (Zaman)

İzmir'de yayınlanmıştır.⁹⁶

63. Proia

İzmir'de yayınlanmıştır.⁹⁷

64. Minipos

İstanbul'da haftada bir yayınlanan gazetedir.⁹⁸

65. Salonikos

İstanbul'da haftada bir yayınlanan gazetedir.⁹⁹

66. Velos (1875–1888)

İzmir'de yayınlanmıştır.¹⁰⁰

67. Nea Zmirni (Yeni İzmir) (1876–1914)

İzmir'de yayınlanan günlük gazetedir.¹⁰¹

68. Flokos (1876–1877)

İstanbul'da haftada bir yayınlanan gazetedir.¹⁰²

⁹² Ali Arslan, a.g.e, s. 94

⁹³ Ali Arslan, a.g.e, s. 94

⁹⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 95

⁹⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 95

⁹⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 95

⁹⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 95

⁹⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 95

⁹⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 95

¹⁰⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 96

¹⁰¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 96

69. Metaritmis (Islahat) (1876–1877)
İstanbul’da yayınlanan bir gazetedir.¹⁰³
70. Hiaki Epiteorisis (Sakız Revüsü)¹⁰⁴
71. Savatiani Epiteorisis¹⁰⁵
72. Nea Epiteorisis (Yeni Revü)¹⁰⁶
73. Angeliaforos
İstanbul’da yayınlanan bir gazetedir.¹⁰⁷
74. Horikos (Korikos)
İstanbul’da yayınlanan gazetedir.¹⁰⁸
75. Alithia (1880–1881)
İstanbul’da haftada bir yayınlana dergidir.¹⁰⁹
76. Avyi
İstanbul’da yayınlanan gazetedir.¹¹⁰
77. Omonia
İzmir’de yayınlanan Rumca gazetedir.¹¹¹
78. Zmirnaikos (1880–1881)
İzmir’de yayınlanan Rumca mizah dergisidir.¹¹²
79. Faros Makedonia
Selanik’te yayınlanan Rumca gazetedir.¹¹³
80. Filipoupolis
Rumeli-i Şarki’de Filibe’de yayınlana Fransızca-Rumca gazetedir.¹¹⁴
81. Alisya
Mısır’da yayınlanan Rumca gazetedir.¹¹⁵

¹⁰² Ali Arslan, a.g.e, s. 96

¹⁰³ Ali Arslan, a.g.e, s. 96

¹⁰⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 96

¹⁰⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 96

¹⁰⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 96

¹⁰⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 97

¹⁰⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 97

¹⁰⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 97

¹¹⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 98

¹¹¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 98

¹¹² Ali Arslan, a.g.e, s. 98

¹¹³ Ali Arslan, a.g.e, s. 98

¹¹⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 98

82. Efksinos Pontos (1881–1985)

Trabzon’da Rumca yayınlanan gazetedir.¹¹⁶

83. Eklisiastiki Alitheia (Kilise Gerçeği)

Patrikhane gazetesi olarak da bilinen bu gazete on beş günde bir yayınlanmıştır.¹¹⁷

84. Epitheorisis

Pazar günleri hariç her gün yayınlanan İstanbul gazetesidir.¹¹⁸

85. Filoloyiki İho (Edebiyat Sadası) (1892)

Sanayi, fûnun, edebiyat alanlarında yayın yapan bir dergidir.¹¹⁹

86. Mecmua-i İlanat (1892–1893)

Türkçe, Fransızca, Rumca, Ermenice olarak haftada bir yayınlanan gazetedir.¹²⁰

87. Evnomia

Sisam’da yayınlanan gazetedir.¹²¹

88. Fos (Işık)

Sisam’da yayınlanan gazetedir.¹²²

89. Samson

Sisam’da yayınlanan gazetedir.¹²³

90. Proodos

Sisam’da yayınlanan gazetedir.¹²⁴

91. Viyomihanikos (1894)

Gemicilik, dökmecilik, her türlü makine, kimya, madeniyat konularında çıkan haftalık bir dergidir.¹²⁵

92. Nea Epiteorisis (1896-)

Pazar günleri hariç her gün yayınlana gazetedir.¹²⁶

¹¹⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 98,99

¹¹⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 99

¹¹⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 99,100

¹¹⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 100

¹¹⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 100,101

¹²⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 101

¹²¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 101

¹²² Ali Arslan, a.g.e, s. 101

¹²³ Ali Arslan, a.g.e, s. 101

¹²⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 101

¹²⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 102

93. Enrot

İstanbul'a gelmiş iki şahıs tarafından yaptıkları gezileri anlatan Türkçe, Rumca ve Fransızca dillerinde tek nüshalık gazetedir.¹²⁷

94. Voskos (Çoban) (1895)

Girit'te yayınlanan bir dergidir.¹²⁸

95. Nea Efimeris (1896-)

İstanbul'da haftada bir defa yayınlanan bir gazetedir.¹²⁹

96. Vertiya (1895)

Selanik'te Türkçe, İtalyanca, Rumca, Musevice ve Bulgarca yayınlanan gazetedir.¹³⁰

97. Çiftçi (1896-)

İstanbul'da Türkçe, Arapça ve Rumca yayınlanan bir dergidir.¹³¹

98. İatrikike Farmokoloyiki Efimeris (Tıp Farmakoloji Gazetesi)

Haftada bir defa İstanbul'da yayınlana gazetedir.¹³²

99. Andrianoupolis

Rumca ve Fransızca olarak Edirne'de yarı resmi yayınlanan gazetedir.¹³³

100. Evros

Edirne'de Rumca yayınlanan bir dergidir.¹³⁴

101. Aristotelis

Selanik'te Rumca yayınlana gazetedir.¹³⁵

102. Faros Thessalonikis (1896-)

Selanik'te Rumca yayınlana gazetedir.¹³⁶

103. Rehber-i Ticaret(1896–1897)

İzmir'de Türkçe, Rumca ve Fransızca olarak yayınlanan gazetedir.¹³⁷

¹²⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 102

¹²⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 103

¹²⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 103,104

¹²⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 104,105

¹³⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 105

¹³¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 106

¹³² Ali Arslan, a.g.e, s. 106

¹³³ Ali Arslan, a.g.e, s. 106,107

¹³⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 107

¹³⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 107

¹³⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 107,108

104. Osmanlı Terakki-i Ziraat
İzmir’de Türkçe ve Rumca olarak yayınlanan gazetedir.¹³⁸
105. Proodos
İzmir’de yayınlanan gazetedir.¹³⁹
106. Avyi (Şafak) (1898)
Rumca yayınlana gazetedir.¹⁴⁰
107. İroikos Kozmos (1898-)
İstanbul’da çocuklara yönelik on beş günde bir Rumca yayınlanan dergi.¹⁴¹
108. Şule-i Edeb
Aydın’da Türkçe ve Rumca yayınlanan dergidir.¹⁴²
109. İoannina (1898–1899)
Yanya’da yarı resmi yayınlanan gazetedir.¹⁴³
110. İzmir (1898)
Ticaret ve ziraatla uğraşan Müslüman ve Hristiyan tüm ahaliye haber vermek için Türkçe, Rumca yayınlanan gazetedir.¹⁴⁴
111. Leontas (Aslan) (1898–1899)
İstanbul’da yayınlana gazetedir.¹⁴⁵
112. Vosforis
İstanbul’da kadınlara özel yayınlanan dergidir.¹⁴⁶
113. Tahidromos
İstanbul’da yayınlanan gazetedir.¹⁴⁷
114. Laverite (1902)

¹³⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 108

¹³⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 108

¹³⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 108,109

¹⁴⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 109

¹⁴¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 109,110

¹⁴² Ali Arslan, a.g.e, s. 110

¹⁴³ Ali Arslan, a.g.e, s. 110

¹⁴⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 110,111

¹⁴⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 111

¹⁴⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 111

¹⁴⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 111,112

Selanik'te Rumca yayınlanan gazetedir. Gazete başta Rumca ve İtalyanca olarak çıkarılmak istenmiş ancak sonra sadece Rumca olarak çıkarılmasına izin verilmiştir.¹⁴⁸

115. Proodos (1903)

İstanbul'da Rumca yayınlanan günlük gazetedir.¹⁴⁹

116. Katholiki Epiteorisis

İstanbul'da Katoliklere yönelik iki ay yayınlanan dergidir.¹⁵⁰

117. Sillogos

1904–1905 yılları arasında yayınlanan dergidir. 1907–1908 yılları arası sürekli yayınlanmıştır.¹⁵¹

118. Nea Efkeria

İstanbul'da Rumca yayınlanan gazetedir.¹⁵²

119. Proia

İstanbul'da günlük yayınlanan gazetedir.¹⁵³

120. Dosporis¹⁵⁴

121. Armonia

İzmir'de Rumca yayınlanan gazetedir.¹⁵⁵

122. İmra

İstanbul'da Rumca olarak resimli çıkan günlük gazetedir.¹⁵⁶

123. Rum Cemaat-i İlmiye Dergisi

Üç ayda bir yayınlanan dergidir.¹⁵⁷

124. Sindagma

Fenni, ilmi, edebi, siyasi ve ticari konularda haftalık yayınlanan Rumca gazetedir.¹⁵⁸

¹⁴⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 112,113

¹⁴⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 113

¹⁵⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 114

¹⁵¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 114

¹⁵² Ali Arslan, a.g.e, s. 114

¹⁵³ Ali Arslan, a.g.e, s. 114

¹⁵⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 114

¹⁵⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 115

¹⁵⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 115,116

¹⁵⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 117

¹⁵⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 117

125. Hronos (Zaman)
Siyasi nitelikli resimli günlük gazetedir.¹⁵⁹
126. Patris
Günlük yayınlanan gazetedir.¹⁶⁰
127. Avyi
İstanbul'da her şeyden bahseden günlük gazetedir.¹⁶¹
128. Embros
Siyasi ve edebi nitelikte günlük yayınlanan gazetedir.¹⁶²
129. Ampotis
İstanbul'da Rumca yayınlanan gazete, Türkçede Musavar ismiyle sabah ve akşam günlük olarak yayınlanmıştır.¹⁶³
130. Panaroma
İstanbul'da siyasi ve her şeyden bahseden günlük gazetedir.¹⁶⁴
131. Romyos
İstanbul'da resimli günlük Rumca gazetedir.¹⁶⁵
132. İspanoz
İstanbul'da haftalık çıkan Rumca mizah gazetesidir.¹⁶⁶
133. Analisis
İstanbul'da çıkan günlük gazetedir.¹⁶⁷
134. Hokkabaz
Ermeni asıllı şahıs tarafından Türkçe, Rumca, Ermenice ve Fransızca dillerinde çıkan resimli günlük gazetedir.¹⁶⁸
135. Propondis (Marmara Denizi)
İstanbul'da haftada iki defa yayınlanan gazetedir.¹⁶⁹

¹⁵⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 117

¹⁶⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 118

¹⁶¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 118

¹⁶² Ali Arslan, a.g.e, s. 119

¹⁶³ Ali Arslan, a.g.e, s. 119

¹⁶⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 119,120

¹⁶⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 120

¹⁶⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 120,121

¹⁶⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 121

¹⁶⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 121,122

¹⁶⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 122

136. Pirazmos (Şeytan)
Rumca haftalık mizah gazetesidir.¹⁷⁰
137. Ankarondiyan
Günlük ve icap ettiğinde akşam da yayınlanan günlük Rumca gazetedir.¹⁷¹
138. Ayiamera
İstanbul'da yayınlanan, siyasi ve her şeyden bahseden Rumca günlük gazetedir.¹⁷²
139. Othomaniki Aneksartisis
Rumca yayınlanan günlük gazete, Türkçede İstiklal-i Osmanî ve Fransızcada Independensi ismiyle yayınlanmıştır.¹⁷³
140. Demokrat
Türkçe, Rumca ve Ermenice dillerinde yayınlanan gazete, başlangıçta on beş günde bir daha sonra günlük olarak yayınlanmıştır.¹⁷⁴
141. Simea
Siyaset, edebiyat, umur-ı maliyeye yönelik makalelerin bulunacağı haftalık yayınlanan Rumca gazetedir.¹⁷⁵
142. Keri (Ezman)
İstanbul'da yayınlanan günlük gazetedir.¹⁷⁶
143. Keravnos (Yıldırım)
İstanbul'da Türkçe ve Rumca yayınlanan gazete başlangıçta Pazar günleri yayınlanmıştır.¹⁷⁷
144. Aristofanis
İstanbul'da yayınlanan resimli gazetedir.¹⁷⁸
145. Sikion
İstanbul'da haftalık mizah alanında yayınlanan Rumca gazetedir.¹⁷⁹

¹⁷⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 122

¹⁷¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 122,123

¹⁷² Ali Arslan, a.g.e, s. 123

¹⁷³ Ali Arslan, a.g.e, s. 123

¹⁷⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 123,124

¹⁷⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 124

¹⁷⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 124

¹⁷⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 124

¹⁷⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 124,125

146. Tharos
Siyasi ve edebi konularda yayınlanan Rumca günlük gazetedir.¹⁸⁰
147. Meşarık Ramiveya
İstanbul'da yarısı Türkçe yarısı Rumca yayınlanan resimli günlük gazetedir.¹⁸¹
148. Mikri Asia
İstanbul'da yayınlanan gazetedir.¹⁸²
149. De Livret de Costantinople
Sadece tıp konularına yer veren Fransızca yayınlanan dergidir.¹⁸³
150. Favil Davi
İstanbul'da Fransızca, Türkçe, Ermenice ve Rumca yayınlanan günlük ilan gazetesidir.¹⁸⁴
151. Agon
İstanbul'da iki sayfası Türkçe, iki sayfası Rumca olarak edebiyat, siyaset ve sair fünün konularında haftalık yayınlanan gazetedir.¹⁸⁵
152. Ethni (Milltler)
İstanbul'da başlangıçta haftalık ve sonra günlük yayınlanan gazetedir.¹⁸⁶
153. Hios (Sakız)
Siyasi, ticari ve edebi konularda haftada iki kere Rumca yayınlanan gazetedir.¹⁸⁷
154. Satira
Resimli mizah gazetesidir.¹⁸⁸
155. Hermes
Mali ve ticari içeriğiyle ayda ve ihtiyaç halinde haftada bir Türkçe, Rumca ve Fransızca dillerinde yayınlanan gazetedir.¹⁸⁹
156. Kirikas

¹⁷⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 125

¹⁸⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 125

¹⁸¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 126

¹⁸² Ali Arslan, a.g.e, s. 126

¹⁸³ Ali Arslan, a.g.e, s. 127

¹⁸⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 127

¹⁸⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 127,128

¹⁸⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 128

¹⁸⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 128,129

¹⁸⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 129

¹⁸⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 129,130

- Kavala'da yayınlan Rumca günlük gazetedir.¹⁹⁰
157. Meşher-i Muamelat
Türkçe, Rumca, Fransızca ve Ermenice dillerinde yayınlanan gazetedir.¹⁹¹
158. Sisifos
İstanbul'da Rumca yayınlanan resimli mizah gazetesidir.¹⁹²
159. Pelma (Pelmal)
İstanbul'da siyasi ve ilmi içerikli Rumca ve Fransızca yayınlanan dergidir.¹⁹³
160. Papagalos
İstanbul'da yayınlanan Rumca gazetedir.¹⁹⁴
161. Politiki Epitheorisis
İstanbul'da Rumca yayınlanan siyasi içerikli günlük gazetedir.¹⁹⁵
162. Nomiki Epittheorisis
Rumca yayınlanan gazete, ilm-i hukuka dair makaleler ve Osmanlı Devleti'ndeki mahkeme ve meclislerin hüküm, görüş ve mütalaalarına yer vermiştir.¹⁹⁶
163. Lotemir Post (Posta Pulu)
Türkçe, Rumca, Fransızca ve Ermenice dillerinde yayınlanan gazete, kullanılan ve kullanılmayan posta pulları, ihtisas erbabı tarafından tertip edilmekte olan diğer eşyalar hakkında bilgilere yer vermiştir.¹⁹⁷
164. Eklisia Kseniki (Enver-i Tevsis)
İstanbul'da yayınlanan günlük gazete Rumca harflerle Türkçe olarak yayınlanmıştır.¹⁹⁸
165. Efimeris Ton Kirion
Kadınlara yönelik yayınlanan gazetedir.¹⁹⁹
166. Pedikos Filos (Çocuk Muhibbi)
İstanbul'da Rumca yayınlanan resimli ve on beş günlük gazetedir.²⁰⁰

¹⁹⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 130

¹⁹¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 130,131

¹⁹² Ali Arslan, a.g.e, s. 131

¹⁹³ Ali Arslan, a.g.e, s. 132

¹⁹⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 132

¹⁹⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 132,133

¹⁹⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 133

¹⁹⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 133,134

¹⁹⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 134,135

¹⁹⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 135

167. Fostir (Fener)
Ortodoks mezhebi hakkında meseleler ve makalelerden bahseden başlangıçta haftada üç defa yayınlanan Rum harfleriyle Türkçe yayınlanan gazetedir.²⁰¹
168. Nea Samos
Sisam'da yayınlanan gazetedir.²⁰²
169. Bosforis
İstanbul'da yayınlanan gazetedir.²⁰³
170. Metapolitefsis
İstanbul'da yayınlanan gazetedir.²⁰⁴
171. Embros
1973 yılında yayınına devam eden gazetedir.²⁰⁵
172. Anatolikos Tahidromos
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²⁰⁶
173. Aneamose
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²⁰⁷
174. Aninikos
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²⁰⁸
175. Efemeris ton Kirion
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²⁰⁹
176. Ethniki Foni
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹⁰
177. Hipokrat
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹¹
178. Dikosni

²⁰⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 135,136

²⁰¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 136,137

²⁰² Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²⁰³ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²⁰⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²⁰⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²⁰⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²⁰⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²⁰⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²⁰⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²¹⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²¹¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

- 1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹²
179. Hronika
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹³
180. Asirmatos
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹⁴
181. Rodon
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹⁵
182. Foti
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹⁶
183. Klert
1908–1909 yılları arasında yayınlanan gazetedir.²¹⁷
184. Efimeris tu Ergatu
Selanik’te haftalık olarak dört dilde yayınlanan gazetedir. Türkçe Amele, Bulgarca Rabotniçeski Vestnik, Fransızcada Ladinoca Jornal del Laborador gazetelerinin Rumca adıdır.²¹⁸
185. Tharros (1910)
İstanbul’da yayınlanan siyasi ve edebi, resimli haftalık yayınlanan dergidir. Bu dergide siyasi makaleler, hissi romanlar, hiç yayınlanmamış rivayetler, şiir, edebiyat, ilm-i asar-ı atika, musiki, moda resimleri, havadis konularına yer verilmiştir.²¹⁹
186. Akanti (1910)
1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²⁰
187. Ameroliptos (1910)
1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²¹
188. Apela(1910)

²¹² Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²¹³ Ali Arslan, a.g.e, s. 137

²¹⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²¹⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²¹⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²¹⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²¹⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²¹⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²²⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²²¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²²
189. Ergatis (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²³
190. Apsis(1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²⁴
191. Astrapi (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²⁵
192. Dimitra (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²⁶
193. Donkihotis (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²⁷
194. Drasis (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²⁸
195. Fos (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²²⁹
196. İkonografimeni (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³⁰
197. İstati Ora (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³¹
198. Epitheorisi (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³²
199. Kastriotis (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³³
200. Kriks (1910)

²²² Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²²³ Ali Arslan, a.g.e, s. 138

²²⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²²⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²²⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²²⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²²⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²²⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³² Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³³ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³⁴
201. Omospondiyakos (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³⁵
202. O Neos (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³⁶
203. Optios (1910)
- 1910 yılında yayınlanan gazetedir.²³⁷
204. Ano Kato (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²³⁸
205. Anatolikon Praktorion (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²³⁹
206. Antiolifitis (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴⁰
207. Efestetya (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴¹
208. Elefterotipia (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴²
209. Evdomadya (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴³
210. Fimi (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴⁴
211. Keravnos (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴⁵
212. Kordon (1911)

²³⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²³⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴² Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴³ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴⁶
213. Noyima (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴⁷
214. Sinadelfosis (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴⁸
215. Tatikeanon Etnos (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁴⁹
216. Tehni (1911)
- 1911 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵⁰
217. Ergatis (İşçi) (1911–1912)
- İstanbul’da Sosyalist görüşlü Dersaadet Tetebbuat İctimaiyi Cemiyeti tarafından propaganda amacıyla yayınlanan gazete, izinsiz olarak yayınlandığı için sekiz ay sonra hükümet tarafından kapatılmıştır.²⁵¹
218. Köylü (1911–1912)
- İstanbul’da Türkçe ve Rumca yayınlanan haftalık gazetedir.²⁵²
219. Evangelismos (1912)
- 1912 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵³
220. Elips (1912)
- 1912 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵⁴
221. Ta Nea (1912)
- 1912 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵⁵
222. Apopi (1913)
- 1913 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵⁶
223. Hronos (1913)

²⁴⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 139

²⁴⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵² Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵³ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

- 1913 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵⁷
224. İmera (1913)
- 1913 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵⁸
225. Faros (1914)
- 1914 yılında yayınlanan gazetedir.²⁵⁹
226. Moda Melikesi (1918)
- İstanbul'da Türkçe, Rumca ve Fransızca yayınlanan gazetedir.²⁶⁰
227. Anayenisis (1918)
- 1918 yılında yayınlanan gazetedir.²⁶¹
228. Konopi (1918)
- 1918 yılında yayınlanan gazetedir.²⁶²
229. Krotos (1918)
- 1918 yılında yayınlanan gazetedir.²⁶³
230. Ohi (1918)
- 1918 yılında yayınlanan gazetedir.²⁶⁴
231. O Logos (1918)
- 1918 yılında yayınlanan gazetedir.²⁶⁵
232. Oportisitis (1918)
- 1918 yılında yayınlanan gazetedir.²⁶⁶
233. Kosmos (1918)
- 1918 yılında İzmir'de yayınlanan gazetedir.²⁶⁷
234. Tukteri (1918)
- 1918 yılında yayınlanan gazetedir.²⁶⁸
235. Proia (Sabah)

²⁵⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁵⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁶⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 140

²⁶¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁶² Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁶³ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁶⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁶⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁶⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁶⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁶⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

- 1922 yılında İstanbul'da yayınlanan günlük dört sayfalık gazetedir.²⁶⁹
236. Osmanlı Terakki-i Ziraat (1918–1920)
İstanbul'da Türkçe, Rumca olarak yayınlanan aylık gazetedir.²⁷⁰
237. Gatos (1919)
1919 yılında yayınlanan gazetedir.²⁷¹
238. Soria (1919)
1919 yılında yayınlanan gazetedir.²⁷²
239. Proodos (1919)
1919 yılında yayınlanan gazetedir.²⁷³
240. Stomatoloji (1922)
1922 yılında yayınlanan gazetedir.²⁷⁴
241. Anadolu'da Ortodoksluk Sadası (1922–1923)
1922 yılında Kayseri'de yayınlanan gazetedir.²⁷⁵
242. Ekklesiastiki Alithia (1923)
Rum Patrikhanesi'nin resmi yayın organı olarak haftalık yayın yapan dergidir. İtilaf devletlerine destek verip TBMM'ne karşı tavır sergilediği için kapatılmıştır.²⁷⁶
243. Ap Ola
İstanbul'da işgal yıllarında yayınlanan gazetedir.²⁷⁷
244. Ta Hronika
İstanbul'da 1922 yılında yayınlanan gazetedir.²⁷⁸
245. Frufru (1923)
İstanbul'da 1923 yılında yayınlanan gazetedir.²⁷⁹
246. Ta Neotera (1923)

²⁶⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁷⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 141

²⁷¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 142

²⁷² Ali Arslan, a.g.e, s. 142

²⁷³ Ali Arslan, a.g.e, s. 142

²⁷⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 142

²⁷⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 142

²⁷⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 142,143

²⁷⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 143

²⁷⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 143

²⁷⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 143

İstanbul’da 1923 yılında yayınlanan gazetedir.²⁸⁰

247. Anatoli (1923)

İstanbul’un işgal yıllarında da yayın hayatına devam etmiştir.²⁸¹

10. CUMHURİYET DÖNEMİNDE YAYINLANAN RUMCA GAZETE VE DERGİLER

1. Fos (Işık) (1924–1940)

İstanbul’da yayınlanan gayri siyasi dergidir. 1940 öncesi yayın hayatı sona ermiştir.²⁸²

2. İmerisia (1925)

İstanbul’da yayınlanan gazetedir.²⁸³

3. Polinia (1925)

İstanbul’da yayınlanan gazetedir.²⁸⁴

4. Apoyevmatini (Akşam) (1925’den günümüze)

İstanbul’da yayınlanan günlük gazetedir. Günümüze kadar yayını sürdürübilmiştir.²⁸⁵

5. Metaritmisis (Yeni Düzen) (1925–1940)

İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir. 1940 öncesi yayın hayatı sona ermiştir.²⁸⁶

6. Aneksartitos (1926–1940)

İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir. 1940 öncesi yayın hayatı sona ermiştir.²⁸⁷

7. Ortodoksia (1926–1940 / 1955–1964)

İstanbul’da Patrikhanenin süreli organı olarak yayınlanan aylık dini dergidir.²⁸⁸

²⁸⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 143

²⁸¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 143

²⁸² Ali Arslan, a.g.e, s. 165

²⁸³ Ali Arslan, a.g.e, s. 165

²⁸⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 165

²⁸⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 166

²⁸⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 166

²⁸⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 166,167

²⁸⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 167

8. O Kopanos (1927–1940)
İstanbul’da yayınlanan haftalık mizah gazetesidir.²⁸⁹
9. Aspis (Kalkan) (1928)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.²⁹⁰
10. Ta Hronika (1929–1932)
İstanbul’da altı sayfadan oluşan bol resimli gazetedir.²⁹¹
11. To Vima (1929)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.²⁹²
12. Kopanos (1929–1940)
İstanbul’da yayınlanan aylık dergidir.²⁹³
13. Avyi (1929–1940)
İstanbul’da yayınlan günlük siyasi gazetedir.²⁹⁴
14. Aneksartitos (Özgür) (1929)
İstanbul’da yayınlanan gazetedir.²⁹⁵
15. Hristiyaniki Estia (Hristiyan Ocağı) (1931–1935)
İstanbul’da Katoliklere yönelik çıkan aylık dini dergidir.²⁹⁶
16. Foto (1931–1940)
İstanbul’da 15 günde bir yayınlanan fotoğrafçılıkla ilgili dergidir.²⁹⁷
17. Foto (1931–1940)
İstanbul’da yayınlanan fotoğrafçılıkla ilgili aylık dergidir.²⁹⁸
18. Foto Süreyya (1931–1940)
İstanbul’da yayınlanan aylık magazin dergisidir.²⁹⁹
19. Efimeris (1932–1940)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.³⁰⁰

²⁸⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 167

²⁹⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 167

²⁹¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 167

²⁹² Ali Arslan, a.g.e, s. 168

²⁹³ Ali Arslan, a.g.e, s. 168

²⁹⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 168

²⁹⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 168

²⁹⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 168

²⁹⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 168

²⁹⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 169

²⁹⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 169

20. Dimokratia (1932–1936)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.³⁰¹
21. Esperini (Akşam) (1933–1940)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.³⁰²
22. Foni (1934)
İstanbul’da yayınlanan haftalık gayri siyasi dergidir.³⁰³
23. Fotoğrafçılık Haberleri (1934)
İstanbul’da yayınlanan haftalık fotoğrafçılık dergisidir.³⁰⁴
24. Ta Neotera (1933–1935)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.³⁰⁵
25. Kathimerini (1936)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.³⁰⁶
26. Politia (1936)
Günlük siyasi gazete olarak yayınlanmıştır.³⁰⁷
27. Politia (1936–1940)
Günlük siyasi gazete olarak yayınlanmıştır.³⁰⁸
28. Politeris
1940 tarihinden önce yayın hayatı sona eren günlük siyasi gazetedir.³⁰⁹
29. Patris (1936–1938)
Günlük siyasi gazete olarak yayınlanmıştır.³¹⁰
30. Metapolitefsis (1937-)
İstanbul’da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.³¹¹
31. Futbol (1938)
İstanbul’da yayınlanan haftalık spor dergisidir.³¹²

³⁰⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 169

³⁰¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 169

³⁰² Ali Arslan, a.g.e, s. 169

³⁰³ Ali Arslan, a.g.e, s. 169

³⁰⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 170

³⁰⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 170

³⁰⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 170

³⁰⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 170

³⁰⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 170

³⁰⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 170

³¹⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 170

³¹¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 171

32. Dimokratia (1938)

İstanbul'da yayınlanan günlük siyasi gazetedir.³¹³

33. Dimokratis

İstanbul'da yayınlanan ve 1940 yılından önce yayın hayatı sona eren günlük siyasi gazetedir.³¹⁴

34. İmerisyana Ama

İstanbul'da yayınlanan ve 1940 yılından önce yayın hayatı sona eren günlük siyasi gazetedir.³¹⁵

35. O Tipos

İstanbul'da yayınlanan ve 1940 yılından önce yayın hayatı sona eren günlük siyasi gazetedir.³¹⁶

36. Proodos

İstanbul'da yayınlanan ve 1940 yılından önce yayın hayatı sona eren günlük siyasi gazetedir.³¹⁷

37. Proini

İstanbul'da yayınlanan ve 1940 yılından önce yayın hayatı sona eren günlük siyasi gazetedir.³¹⁸

38. Tipos

İstanbul'da yayınlanan ve 1940 yılından önce yayın hayatı sona eren günlük siyasi gazetedir.³¹⁹

39. Foto Magazin (1938–1940)

1938 tarihinde İstanbul'da yayınlanan ve 1940 yılından önce yayın hayatı sona eren aylık magazin dergisidir.³²⁰

40. Foto magazin

1940 yılında yayınlanmaya başlayan haftalık magazin dergisidir.³²¹

³¹² Ali Arslan, a.g.e, s. 171

³¹³ Ali Arslan, a.g.e, s. 171

³¹⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

³¹⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

³¹⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

³¹⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

³¹⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

³¹⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

³²⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

41. Öğretmen Sesi (1941, 15 gün)
İstanbul'da 1941 yılında yayınlanan 15 günlük dergidir.³²²
42. Efimeris (Gazete) (1944–1950)
İstanbul'da yayınlanan siyasi ve ekonomik içerikli gazetedir.³²³
43. Hronos (Zaman) (1946–1965)
Pazar günleri yayınlanan, Rum toplumunun dini ve cemaat liderlerini hedef alan yayınlar yapan haftalık gazetedir.³²⁴
44. To Vima (1946–1950)
İstanbul'da yayınlanan gündelik, siyasi akşam gazetesidir.³²⁵
45. Kiryakatiki Proia (Pazar Sabahı) (1947–1964)
İstanbul'da yayınlanan haftalık spor gazetesidir.³²⁶
46. Embros (İleri) (1952–1974)
İstanbul'da yayınlanan gazetedir.³²⁷
47. Apostolos Andreas (Havari Andrea) (1951–1964)
Rum-Ortodoks cemaatini ilgilendiren haberleri ve dini konuları ele alan haftalık resimli gazetedir.³²⁸
48. Tahidromos (1955)
İstanbul'da yayınlanan günlük gazetedir.³²⁹
49. Efimeris (1955)
İstanbul'da yayınlanan günlük gazetedir.³³⁰
50. Eleftheri Foni (1955–1965)
İstanbul'da haftalık yayınlanan gazetedir.³³¹
51. İ Kinoniki Estia (Toplumsal Ocak) (1956–1967)

³²¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 172

³²² Ali Arslan, a.g.e, s. 173

³²³ Ali Arslan, a.g.e, s. 173

³²⁴ Ali Arslan, a.g.e, s. 173

³²⁵ Ali Arslan, a.g.e, s. 173,174

³²⁶ Ali Arslan, a.g.e, s. 174

³²⁷ Ali Arslan, a.g.e, s. 174

³²⁸ Ali Arslan, a.g.e, s. 174,175

³²⁹ Ali Arslan, a.g.e, s. 175

³³⁰ Ali Arslan, a.g.e, s. 175

³³¹ Ali Arslan, a.g.e, s. 175

İstanbul'da Rum-Katolik cemaatinin yayın organı olarak yayınlanan gazetedir.

Gazetenin ilk üç sayfası Rumca dördüncü sayfası Fransızcadır.³³²

52. İho (1977'den günümüze) İstanbul'da haftalık yayın yapan günlük gazete, günümüzde de yayınlanmaktadır.³³³

B- 1950–1954 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE GENEL BASIN ANLAYIŞI

Öncelikle basın, iktidarlara olan ilişkileri doğrultusunda, her toplumda ve her dönemde çeşitli sorunlarla karşı karşıya gelmek durumunda kalmıştır. İktidarda bulunan kişilerin, iktidarlarını daimi hale getirebilmek ve varlıklarını sağlamlaştırmak için kamuoyunun desteğini sağlamaları gerekmektedir. Bu da ancak basın yoluyla gerçekleşebilir. Siyasal iktidarların basının kamuoyu oluşturma işlevinden yararlanabilmesi için de basın özgürlüğünü sağlaması lazımdır. Ancak şu da bir gerçektir ki, basının kamuoyu oluşturma ve yansıtma özgürlüğü hiçbir zaman sınırsız nitelikte olmamış, düşünce ve inanç özgürlüğü, basın özgürlüğünün sınırlarını çizmiştir. 1946 yılında çok partili hayata geçildiğinde Türkiye'de basın ve iktidar ilişkileri hareketlilik kazanmıştır. 1939 yılından itibaren Kasım 1947 yılına kadarki sürede Hükümet olağan üstü yetkilere sahip olmuş ve bu dönemde basın üzerinde sıkı ve baskıcı bir politika izlemiştir. Hükümetin basın üzerinde sahip olduğu güç, özellikle onun 1931 Matbuat Kanunun 50. maddesindeki “gazete kapatma” yetkisine dayanmaktadır.

7 Ocak 1947'de Demokrat Parti'nin kurulmasıyla Türkiye siyasi açıdan yeni bir döneme girmiştir. DP, CHP iktidarının sıkı yönetim altındaki yoğun baskıcı döneminde örgütlenmiş ve basın özgürlüğünün de en büyük savunucusu olmuştur. Gazete kapatmamanın kısa süreli bile olamayacağı üstünde durarak, basının

³³² Ali Arslan, a.g.e, s. 175

³³³ Ali Arslan, a.g.e, s. 176

sempatisini kazanmaya çalışmıştır. Basın DP'yi kurtarıcı olarak kamuoyuna sunmuş ve onun iktidara taşınmasında önemli bir rol de üstlenmiştir.

1950 seçimlerinde ezici bir güçle muhalefetten iktidara çıkan DP, başarısının nedeni olarak basını göstermiş ve ilk Hükümet programında basınla ilgili düzenlemelere gitmiştir. Hükümetin kurulmasından hemen iki ay sonra da “Basın Kanunu” çıkarılmıştır. Yeni Hükümet, Cumhuriyet döneminin ilk basın yasası olan 1931 Matbuat Kanunu’nu ve değişikliklerini yürürlükten kaldırmıştır. Böylece 1931 Matbuat Kanunu’nun hükümete tanıdığı geniş yetkiler kalkmış ve gazete çıkarmak için izin alma gerekliliği yerini bildirimde bulunmaya bırakmıştır. 1950 yasası basına getirdiği özgürlükler açısından, basın için oldukça memnunluk verici nitelikte olmuş ve Menderes basının bu sayede tam desteğini alabilmiştir. Ancak bu iyi hal çok uzun ömürlü olamayıp yerini ileriki süreçte ciddi gerilimlere bırakacaktır.³³⁴

DP, 1950 Temmuzunda kabul ettiği basın yasası ile basını eskiye oranla daha olumlu koşullara kavuşturmuştur. Örneğin, gazete-dergi çıkarmak için hükümetten izin alınmasına gerek olmadan sadece bildirimde bulunmak yeterliydi. Gazete sahiplerine ceza verilmesi kaldırılmıştı. Adı kötüye çıkmış kişilerin basında çalışmalarını engelleyen madde yoktu. Basın davaları özel mahkemelerde görülebilecekti. Yine sendika kurma hakkı, sosyal güvenlik, kıdem tazminatı, iş sözleşmesi, DP döneminin basınla ilgili getirdiği olumlu yasalardı. Ancak zamanla DP ile basının arası giderek kötüleşti ve Hükümetin basınla ilgili ciddi kısıtlamalara gitmesine neden oldu. 1951’de resmi ilanları dağıtma yetkisini hükümete veren yasayı çıkararak basın özgürlüğüne ciddi kısıtlama getirdi. Çünkü DP’yi eleştiren veya karşı tutum sergileyen gazeteler bu doğrultuda ilansız yani finanssız bırakılarak zor duruma düşürülüyordu. Basın bu dönemde bir yandan umursanmazken bir yandan da partiye bağımlı hale getirilmeye çalışıldı.³³⁵ 1952 yılından itibaren yasaya getirilen ek maddelerle basının özgürlük ortamı iyice kötüleşti ve daraltıldı. Pek çok gazete hatta

³³⁴ Nuran Yıldız, **Demokrat Parti İktidarı (1950–1960) Basın**
www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf/51/1/29_nuran_yildiz.pdf

³³⁵ Fulya Özkan, **1950’lerin Popülizm Açısından Bir İncelemesi**, Journal of Historical Studies, 2 (2004), s. 4

yazar, yayınladıkları haber sonucu iktidarla mahkemelik oldu ve hapis yattı. 1954 yılına gelindiğinde artık basın ciddi kısıtlamalar altında varlığını sürdürmeye çalışmaktaydı.³³⁶ DP döneminde, bir taraftan yandaşı olan gazetelere destek verilirken, diğer taraftan da karşılarında duran gazetelere çeşitli cezalar verilmiştir. Bu dönemde 2324 basın mensubu hakkında tahkikat yapılmış, 818 gazeteci de çeşitli cezalar almıştır.³³⁷

1. 1950–1960 YILLARI ARASINDA TÜRK-YUNAN İLİŞKİLERİ DOĞRULTUSUNDA BASIN ANLAYIŞI

Bu dönemdeki Basın anlayışına geçmeden önce 1950–1960 yılları arasındaki dönemde Türk-Yunan ilişkilerine kısaca bir göz atmamız gerekir.

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Türkiye'nin dış politikasına hâkim olan temel sorun, Sovyet emperyalizmine karşı Türkiye'nin bizzat kendi güvenliğini sağlama endişesidir. Özellikle bu dönemde Türkiye kendi güvenlik sistemini genişletme çabasına girmiş, Balkan ve Bağdat ittifaklarının kurulmasında etkin bir rol oynamıştır. 1945–1955 yılları arasında Türkiye'nin dış politikasına bu gelişmeler hâkimken, 1955–1960 yılları arasında Türk dış politikasında en önemli konu, 1954'de uluslar arası önem kazanan Kıbrıs sorunu olacaktır. Yunanistan, II. Dünya Savaşı bitiminden hemen sonra Kıbrıs sorununu gündeme taşımıştır. 1947 döneminden itibaren Yunan dış politikasına hâkim olan konu da Kıbrıs'tır. Yunanistan için bu dönemdeki başka bir gelişme de 1947 yılında İtalya'nın 1911-1912'de Osmanlı Devleti'nden işgal etmiş olduğu On İki Ada'yı Yunanistan'a vermesidir. Böylece Yunanistan aynı uygulamayı Kıbrıs için de istemektedir.

³³⁶ Esra Keloğlu-İşler, **Demokrat Parti'nin Halkla İlişkileri Üzerine Bir İnceleme**, İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi, Kış-Bahar 2007, Sayı:24, s.123–124

³³⁷ Bünyamin Ayhan-Adem Demirsoy, **1960'dan Günümüze Konya'da Yerel Gazetecilik**, [www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler s. 3](http://www.sosyalbil.selcuk.edu.tr/sos_mak/makaleler_s.3)

Kıbrıs adasında 120 bin Türkün yaşaması sebebiyle, Yunanistan'ın "Enosis"³³⁸ yani adanın Yunanistan topraklarına bağlanma talebi davası³³⁹ Türkiye'yi yakından ilgilendirmiştir. Türk basını ve kamuoyu da 1947 yılından başlamak üzere Kıbrıs'taki gelişmelere karşı çok yakın ilgi göstermiş ve Türk Hükümeti'nin sürekli ilgisini bu konuya çekmeye çalışmıştır. Türk Hükümeti 1954 yılında Yunanistan'la imzaladığı Balkan ittifakının akabinde, Yunanistan Kıbrıs sorununu Birleşmiş Milletlere taşımış ve ada halkına kendi kaderini kendisinin belirleme hakkının verilmesini talep etmiştir. Yunanistan'ın sorunu BM'e taşıyarak uluslar arası bir konu haline getirmesiyle Türkiye'de bu soruna dâhil olmuştur. Türkiye, adanın İngiltere'de kalması görüşündedir çünkü Akdeniz'deki barış düzeninin bozulmamasını her iki tarafın çıkarları açısından yararlı ve bir o kadar da gerekli görür.

Adadaki olayların artması ile ortalık bir kaos ortamına girmiş, İngiltere Hükümeti bu aşamada devreye girerek Türkiye ve Yunanistan'ı Londra'da yapılacak Konferansa sorunu görüşmeye çağırmıştır. Ancak konferans olumlu sonuç vermeden dağılmıştır.

1956 yılında adadaki terör hızla artmış ve İngiltere buna karşın bir anayasa oluşturulmasını talep etmiştir. Hazırlanan bu anayasa İngiltere tarafından kabul edilmiştir. Adada her iki toplumun varlığının kabulü ve her iki toplumun ayrı ayrı tanınması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Ancak 1958'de terörizmin tırmanması ile Türk-Yunan ilişkileri iyice kötüleşmiş ve gerginleşmiştir. Bir taftan Amerika'nın diğer taraftan NATO'nun baskıları sonucunda iki devlet başkanları eşliğinde görüşmeler yapılmış ve 1959 yılında Zürih'te bağımsız bir Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmasına karar verilmiştir. 1960 yılında Anayasasına da kavuşan Kıbrıs Cumhuriyeti böylece resmen kurulmuştur.³⁴⁰

³³⁸ Enosis Yunanca, ἑνωσι(enosi)kelimesinden gelmektedir. Kelime anlamı birleştirme, bir şeye katılma, ilhak olarak Türkçede karşılık bulur. (Yunanca-Türkçe Sözlük, Rodamos yayınları, Atina, 1997.

³³⁹ Richard Clogg, **Modern Yunanistan Tarihi**, İletişim yayınları, 1997, İstanbul.

³⁴⁰ Doç. Dr. Süleyman Büyükkarcı, **Türkiye'de Rum Okulları**, Yelken yayınları, Aralık 2003, s. 9–10–11–12

Türkiye ve Yunanistan 1947'den 1960'a ve hatta daha sonraları bile Kıbrıs sorunuyla karşı karşıya gelmiş ve ilişkiler gerginleşerek sekteye uğramıştır. Bu ortamdan basının etkilenmemesi mümkün olmadığı için karşıt tezinden bahsetmek de doğru olmayacaktır. Her iki ülke basını için, Türkiye-Yunanistan ilişkileri önemli boyutta irdelenerek kamuoyuna sunulmuştur. Basın için bu konular yıllarca kullanabilecek bir malzeme niteliğini taşıdığı için etkilerini her iki toplum üzerinde dönem dönem olumlu ya da olumsuz göstermiştir.

2. 1950–1954 YILLARI ARASI DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNİN RUM BASINI ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Demokrat Parti İktidarının ilk yıllardaki özgürlükçü yaklaşımların tersine daha sonraki yıllarda, basına karşı oluşan olumsuz ve baskıcı tutum elbette ki Azınlık gazeteleri ve dergileri üzerinde de etkin bir rol oynamıştır. Özellikle 25 Temmuz 1951 yılında çıkarılan “Atatürk’e hakaret” içeren suçlardan dolayı kanun maddelerine göre yasaklamalar yapılmıştır. Özellikle Komünist propaganda, Kürtçülük propagandası, Ermenilik ve Rumluk propagandası, Türklüğe hakaret, Komşu ülkelerle ilişkilere zarar veren yayınlar, Devlet büyükleri aleyhine yapılan yayınlar, Misyonerlik ve dini propaganda yapan yayınlar ile ilgili olarak kanunda yasaklama kararları çıkarılmıştır.³⁴¹ DP döneminin yayın yasaklaması konusunda önemli bir ağırlığa sahip olan konularından biri de Ermenilik ve Rumluk propagandasıdır.³⁴² Rum Azınlık Basını da bu dönemde yapmış olduğu bazı yayınlarda “Rum propagandası” yaptığı gerekçesiyle yasaklanmışlardır. Rumluk propagandası yaptığı gerekçesiyle yasaklanan yayınlardan ilki 13 Temmuz 1953 yılında Kıbrıs'ta yayınlanan *Elleniki Kypros* adlı dergidir. Derginin yasaklanma kararının gerekçesi, Kıbrıs'ın Yunanlılığını savunduğu ve Kıbrıs Başpiskoposu tarafından yapılan resmi ve özel teşebbüslere dair propaganda niteliğinde olduğu kanısının doğmasıdır.

³⁴¹ Mustafa Yılmaz-Yasemin Doğaner, **Demokrat Parti Döneminde Bakanlar Kurulu Kararı ile Yasaklanan Yayınlar**, sayfa 7

www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/arsiv/demokrat.pdf

³⁴² Mustafa Yılmaz-Dr. Yasemin Doğaner, **a.g.m**, s. 21

23 Kasım 1956 yılında Kıbrıs sorununun çok gündemde olmasından dolayı, bu konuyla ilgili olarak Yunan tezini destekleyen ve Türk-İngiliz siyasi tutumuna aykırı nitelikte bulunan tüm yayınların topluca yasaklanmasını öngören bir karar alınmıştır. Bu karar doğrultusunda 13 Mart 1957’de memleket aleyhinde daimi ve kasıtlı olarak yayın yapan on bir Yunan gazetesi hakkında çıkarılan yasaklama kararı söz konusudur. Bu yasaklamalar daha sonra Londra’da imzalanan “Kıbrıs Antlaşması” sonucu, Avyi gazetesi hariç, diğer gazeteler üzerinden kaldırılmıştır.

19 Ekim 1957 yılında alınan kararla Washington’da yayınlanan *Bugünkü İncil Diyarları* adlı Türkçe ve İngilizce harita ile Spiro Melas tarafından yazılan *Kana Boyanmış Cübbeler* adlı Rumca kitap, Türk-Yunan savaşları ile Türkler tarafından Rumlar’ın köle gibi kullanıldığı ve zulüm gördüklerini idda ettiği gerekçesiyle ve Atina’da yayınlanan *Kartal* adlı Rumca gazetesinin, Bizans’ın ihyası ve Megali İdea taraftarlığı yapması gerekçesiyle, yurda sokulması yasaklanmıştır.

1958’de Andreas adlı şahsın Yunan harfleriyle yayınladığı *Pomaklar-Agriyanlar* adlı broşür yine Rum propagandası yaptığı gerekçesiyle yasaklanmıştır.³⁴³

1959 yılında ise *Aneksarhitos Tipos* adlı Yunanca gazete, *Mavi Yunanistan’a Dönüş* adlı kitap ve Atina’da Yunanistan tarafından yayınlanan *Kilise Takvimi* ve Amerika’dan gelen *Aziz Agatangelos’un Milletlerin İstikballeri Hakkındaki Kehanetleri* adlı Yunanca kitap “Yunan propagandası ve Türk aleyhtarlığı” yaptığı gerekçesiyle yasaklanmıştır.³⁴⁴

³⁴³ Mustafa Yılmaz - Yasemin Doğaner, **a.g.m**, s. 22

³⁴⁴ Mustafa Yılmaz - Yasemin Doğaner, **a.g.m**, s. 23

C- RUM BASININDA APOYEVMATİNİ GAZETESİNİN GENEL KÜNYESİ

Yayın Süresi: Pazar, 12 Temmuz 1925 yılında kurulmuş olup günümüze kadar yayın hayatına devam etmektedir.

Gazete Sloganı: “Yeni dönemler, yeni görevleri gerektirir.” VİKTOR HUGO. Gazete kurulduğu tarih olan 12 Temmuz 1925 yılından beri sadece bu sloganı kullanmış; sonra 14 Nisan 1997 yılından itibaren DİMİTRİOS PANTELARAS tarafından ifade edilen “Bizden habersiz ne kimse doğar, ne kimse ölür.” sloganı ilk slogan ile birlikte gazetede kullanılmaya başlanmıştır.

İmtiyaz Sahibi ve Yetkili Kişi: 1925–1934 yılları arasında Konstantinos E. Vasiliadis’tir.

Sahibi ve Müdürü: 1934-Ekim 1968 yılları arasında Konstantinos E. Vasiliadis’tir. Kasım 1968–12 Temmuz 2002 yılları arası Dr. Yorgos L. Adosoğlu ve 15 Temmuz 2002’den sonra Evsevia Adosoğludur.

Başyazar: 12 Temmuz 1925–1929 yılları arasında Theodoros Kavalieros-Markuizos’tur.

Yazı İşleri Müdürü: 1929–1 Ağustos 1979 tarihleri arasında Grigorios (Ligor) E. Giaberidis’tir.

Yazar Kadrosu: Stefanos Papadopoulos, Vasilios Kasapakis, Iordanis Bektasoglus, Odisevs Theodoridis (spor yazarı) 1934

Gazete fotoğrafçısı: Zinovios Kiriakidis (1934)

Muhabirler: Andromegas Konstandinidis (Atina muhabiri), Dimitris Petropuliadis (Bükreş muhabiri), Dimitris Dimitrulis (Moskova muhabiri) 1934

Sorumlu Müdür: Konstantinos Fotinos (30 Kasım 1957-Haziran 1966), Takvor Acun (Ekim 1968-Mart 1976), Haralambos A. Robopoulos (Nisan 1976-Şubat 1977), bu kişi aynı zamanda 1971’den 1976’ya kadar gazete de yazar olarak da çalışmıştır. Stefanos Papadopoulos (Mart 1977–31 Mart 2004), Pola Taktak (1 Nisan 2004’den günümüze)

Yazışleri Müdürü: Mihalis A. Vasiliadis (10 Şubat 2003 yılından itibaren)

İdare Müdürü: Odiseas P. Kristallidis (1940–1949)

Karikatürist: Vasilios Anagnostopoulos (1937)

Matbaa: 15 Eylül 1925 – Temmuz 1976 yılları arasında Apoyevmatini matbaasında gazate basılmıştır. Bu tarihler arasında basımcı Iordani G. Kollitidi'dir. Adres: Beyoğlu, Suriye Çarşısı, no: 10–29. 1931–1932 yılları arasında, gazete Odisea Kristalidi tarafından Jamanak Gazetesi matbaasında basılmıştır.

Adres: Beyoğlu, İstiklal Caddesi, Suriye Çarşısı, No. 348/10–12

Telefon: 0212 2932035, Fax: 0212 2932013

Gazetenin çıkış periyodu: Günlük, akşam gazetesi

Gazete biçimi: 1925–1940 yılları arası, ikinci hamur kâğıt, dört sayfa, (600X470mm) boyutunda

1943–1962 yılları arası, ikinci hamur kâğıt, dört sayfa, (465X300mm) boyutunda

1962'den günümüze kadar, ikinci hamur kâğıt, dört sayfa, (560X410mm) boyutunda

Ek Bilgiler:

- I. Odiseas P. Kristalidis, Apoyevmatini matbaacılığı dışında Tahidromos gazetesinin mülki ortağı ve yöneticisiydi. Aralık 1949 yılında vefat etti.
- II. Yaveridis 1976 yılından beri gazetenin kurucusu olarak görünmektedir.
- III. Nisan 1977'den itibaren yeni numaralandırma sistemine geçildi. Çünkü gazete başlığının telif hakkı “Resmi İlan Hakkı” alabilmek için satıldı ve gazete adının sol tarafına küçük harflerle “Linotip” geçici başlığı eklenmiştir. Birkaç sene sonra alıcı resmi ilan hakkıyla çıkan Türkçe baskı sona erdiğinden geçici başlık kullanılmamaya başlandı çünkü telif hakları geri alınmıştı.³⁴⁵

³⁴⁵ Stratis D. Tarinas, **O Ellinikos Tipos Tis Polis (O Ελληνικός Τύπος της Πόλης)** . A Bölüm- Gazeteler, İho(Ηχώ) yayınevi, 2007, s.38–39

D- 1925'DEN GÜNÜMÜZE APOYEVMATİNİ GAZETESİNİN GELİŞİM SÜRECİ

Rum bir eczacı olan Andonis Vasiliadis, İstanbul'da işlettiği eczanesinin Meclis'ten çıkan "Aynı mahallede iki eczane bulunamaz" yasasına göre kapanması söz konusu olunca, Mekteb-i Sultani mezunu olan A. Vasiliadis yeni bir Rumca gazetesi çıkarma girişiminde bulunur. 1925 yılında çıkarmak için başvurduğu Apoyevmatini (İkinci) gazetesinin de günümüze kadar uzanan yolculuğu böylelikle başlamış olur. 1925 yılında yayın hayatına başlayan gazete günümüze kadar kapanmadan çıkan tek Rum gazetesidir. 2003 yılına kadar pek çok el değiştiren gazete, 2003 yılında Mihalis Vasiliadis tarafından satın alınır. Gazetenin şu an başında bulunan sahibi Mihalis Bey, gazetenin tüm ekonomik sıkıntılara rağmen yayın hayatına devam etmesinin sağlamaktadır.

Apoyevmatini gazetesini tarihsel sürecinde pek çok zorluklar da yaşanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'yla gazetenin boyutu küçülmüş, kâğıdı kötüleşmiş ve renkli fotoğraflar hiç kullanılamamıştır. 1945–1950 yılları gazetenin en çalkantılı ve zor dönemidir. 1950–1955 yılları arası gazetenin en güzel yılları olarak adlandırılmaktadır. Çünkü bu güzellikler Tüm Türkiye'nin içinde bulunduğu hayatla doğru orantılıdır. Dönemin coşkulu sosyal hayatı, Rumlar'da aynıdır. Yunanistan'dan gelen tiyatro toplulukları, Rum okullarının mezuniyet geceleri ve tüm İstanbul semtlerinde yaşanan eğlenceler yer almıştır gazetede. Ancak 1955 yılında yaşanan 6–7 Eylül olayları, Apoyevmatini gazetesini de fena etkilemiştir. Gazete ve matbaası tahrip edilmiş ve gazete ilk defa 1925 yılından beri on beş gün yayınlanamamıştır. Bu onun ilk kapanışıdır aynı zamanda. Gazete daha sonraları 1964'te de, Yunan vatandaşları ülkeden sınır dışı edildiğinde, büyük sıkıntılar yaşamış ve halkı daha kötü sıkıntıya sokmamak amacıyla gazetede bunu yansıtacak haberler yayınlamamıştır. Tüm krizlerin ardından yaşanan Kıbrıs olayları da gazetenin ayakta kalmasına engel olmamış ve günümüze dek yayın hayatını sürdürebilmiştir. Ancak o günden beri doğum ve vaftiz haberleri eskiye oranla azalmış ve sadece ölüm ilanları almıştır yerini. Gazete şuan bile içinde bulunduğu maddi sıkıntıları atlatabilmiş değildir. Zor şartlar altında yayın hayatına

devam eden gazete hala Rum Basını için önemli bir yayın organıdır. Gazetenin sloganında da olduğu gibi, az da olsa, “Bizden (Apoyevmatini) habersiz ne kimse doğar, ne kimse ölür.”³⁴⁶

³⁴⁶ Celal Başlangıç, **Rumların Seksen Yıllık Tanığı**, Radikal Gazetesi, 28.11.2005,İstanbul

İKİNCİ BÖLÜM

APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YAYINLANAN SOSYAL İÇERİKLİ HABERLER

A- APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN KİLİSE HABERLERİ

Apoyevmatini gazetesinde yer alan en geniş sütun Kilise Haberleri köşedir. Gazete bu köşede her gün o döneme ait vakıfların, yardım derneklerinin, cemiyetlerin dini faaliyetlerini haber konusu yapar. Kiliselerde yapılacak olan tüm dini seremonilerin ve kilise yönetiminde meydana gelen değişikliklerin haberlerini okuyucuya sunar. Faaliyetler ya kilise tarafından ya da kiliseye bağlı bulunan cemiyetler tarafından gerçekleştirilir. Özellikle Rum Ortodoks dini inaçları ve yortuları gereği düzenlenen ayinler ve yapılan dini seromoniler hangi günde, hangi saat ve yerde ve ne şekilde olacağı Apoyevmatini gazetesi aracılığıyla cemaate duyurulur. Cemaatlerin bağlı oldukları kiliselerde toplananan üyeler, kilise ve kilise vakıfları için gerekli her türlü çalışmayı yapmaktadır. Alınan kararlar doğrultusunda kilisede yapılacak olan dini ayinler, yardımlaşmalar ve dini törenler uygulanır. Bazı örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

“Galata Cemiyeti:

Galata sakinleri ve bütün Ortodoks Hristiyanlara duyurulur.

Yarın, Perşembe günü (17 Ocak) Aya Andoni'nin günü sebebiyle kilisemizin giriş bölümünde bulunan Ayazmanın anısına, arife günü olan Çarşamba günü akşam 16.30'da kutsal ekmeğin de okunacağı ve dağıtılacağı büyük ayin yapılacaktır.

Bayramın asıl günü olan Perşembe günüyse, kutsal ekmeğin okunacağı ve dağıtılacağı ayin düzenlenecek ve halka hitap edilecektir.

Her iki ayini de, Gümüşhane Metropolit, Kallinikos yönetecek ve kilisemizin papazları kendisine yardım edecektir.

Koroları, cemaatimizin daimi okuyanları bay Dimitrios Maguris ve Panagiotis Konstandinidis yönetecektir.”³⁴⁷

“Taksim Meryem Ana Kilisesi:

Yarın, 17 Ocak Perşembe, Aya Andonis gününde kilisemizde Çanakkale Psikopozu Andreas’ın yönetiminde ayin düzenlenecektir. Tüm Ortodoks Hristiyanlara duyurulur.”³⁴⁸

“Rum Patrikhanesi:

6 Ocak Cumartesi Teofania yortusunun (Haçın denize atılması-Hz. İsa’nın vaftizi) akşamında, saat 16.00’da Aziz Yahya’nın anısına, Patriğin ve bütün metropolitlerin katılacağı ayin düzenlenecektir. 7 Ocak Pazar günü, vaftizci Yahya’nın isim gününde Patriğin başkanlığında sabah saat 08.00’de ayin düzenlenecektir.”³⁴⁹

1. BÖLGELERE GÖRE İSTANBUL’DA BULUNAN KİLİSELER

a. Taksim Bölgesi’nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri

- 1) Εισοδίων της Θεοτόκου Σταυροδρομίου
(İsodion tiz Theotoku Stavrodromiu)
Taksim Panayia Rum Ortodoks Kilisesi – Galatasaray
- 2) Αγίας Τριάδος Ταξείμ
(Agias Triados Taksim)
Aya Triada Rum Ortodoks Kilisesi – Taksim
- 3) Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Σταυροδρομίου

³⁴⁷ Apoyevmatini, 16 Ocak 1952

³⁴⁸ Apoyevmatini, 16 Ocak 1952

³⁴⁹ Apoyevmatini, 5 Ocak 1951

(Agion Konstantinu ke Elenis Stavrodromiu)

Aya Konstantin Rum Ortodoks Kilisesi – Beyoğlu

4) Θείας Μεταμορφώσεως Σίσλη

(Thias Metamorfoseos Sisli)

Metamorfosis Rum Ortodoks Kilisesi – Şişli³⁵⁰

b. Kurtuluş Bölgesi'nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri

1) Αγίου Δημητρίου Ταταούλ

(Agiu Dimitriu Tataulon)

Aya Dimitri Rum Ortodoks Kilisesi – Kurtuluş

2) Αγίου Αθανασίου Ταταούλων

(Agiu Athanasiu Tataulon)

Aya Tanaş Rum Ortodoks Kilisesi – Kurtuluş

3) Αγίου Ελευθερίου Ταταούλων

(Agiu Eleftheriu Tataulon)

Aya Lefter Rum Ortodoks Kilisesi – Kurtuluş

4) Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Προπόδων Ταταούλων

(Evangelizmu tiz Theotoku Propodon Tataulon)

Evangelistria Rum Ortodoks Kilisesi – Dolapdere

5) Δώδεκα Αποστόλων Φερίκιοϊ

(Dodeka Apostolon Feriköy)

Feriköy On iki Apostol Rum Ortodoks Kilisesi – Feriköy

6) Αγίας Παρασκευής Πικρίδιου

(Agias Paraskevis Pikridiu)

Aya Paraskevi Rum Ortodoks Kilisesi – Hasköy³⁵¹

³⁵⁰ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008 s.609

³⁵¹ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 609, 610

c. Boğaz Bölgesi'nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri

- 1) Κοιμήσεως της Θεοτόκου Διπλοκιονίου
(Kimiseos tiz Theotoku Diplokioniu)
Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi – Beşiktaş
- 2) Γενεθλίων της Θεοτόκου Παλαιού Μπάνιου Διπλοκιονίου
(Yenethlion tiz Theotoku Paleu Baniu Diplokioniu)
Meryem Ana Cihannuma Rum Ortodoks Kilisesi – Beşiktaş
- 3) Αγίου Φώκα Μεσαχώρα
(Agiu Foka Mesahoru)
Aya Fokas Rum Ortodoks Kilisesi – Ortaköy
- 4) Αγίου Γεωργίου
(Agiu Yeorgiu)
Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi – Ortaköy
- 5) Αγίου Δημητρίου Ξηροκρήνης
(Agiu Dimitriu Ksirokrinis)
Kuruçeşme Aya Dimitri Rum Ortodoks Kilisesi – Kuruçeşme
- 6) Αγίου Ιωάννου Προδρόμου Ξηροκρήνης
(Agiu Ioannu Prodromu Ksirokrinis)
Aya Yani Rum Ortodoks Kilisesi – Kuruçeşme
- 7) Παμμεγίστων Ταξιαρχών Μ. Ρεύματος
(Pammeyiston Taksiarhon M. Revmatos)
Taksiarhi Rum Ortodoks Kilisesi – Arnavutköy
- 8) Προφήτου Ηλίου Μ. Ρεύματος
(Profitu İliu M. Revmatos)
Profiti İliya Rum Ortodoks Kilisesi – Arnavutköy
- 9) Αγίου Χαραλάμπους Βεβεκίου
(Agiu Haralambus Bebekiu)
Aya Haralambos Rum Ortodoks Kilisesi – Bebek
- 10) Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Βαφειο Χωρίου
(Evangelizmu tiz Theotoku Vafeo Horiu)

Panayia Evangelistria Rum Ortodoks Kilisesi – Boyacıköy

11) Παμμεγίστων Ταξιαρχών Σωσθενίου

(Pammeyiston Taksiarhon Sostheniu)

Aya Strati (Taksiarhi) Rum Ortodoks Kilisesi – İstinye

12) Αγίου Νικολάου Νεοχωρίου

(Agiu Nikolau Neohoriu)

Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi – Yeniköy

13) Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κουμαριωτίσσης Νεοχωρίου

(Kimiseos tiz Theotoku Kumariotissis Neohoriu)

Panayia Rum Ortodoks Kilisesi – Yeniköy³⁵²

d. Kocamustafa Bölgesi'nde Bulunan Rum Ortodoks Kiliseleri

1) Αγίων Θεοδώρων Βλάχκας

(Agion Theodoron Vlangas)

Langa Aya Todori Rum Ortodoks Kilisesi – Aksaray

2) Αγίας Κυριακής Κοντοσκαλίου

(Agias Kiriakis Kontoskaliu)

Aya Kiryaki Rum Ortodoks Kilisesi – Kumkapı

3) Παναγίας Ελπίδος Κοντοσκαλίου

(Panagias Elpidos Kontoskaliu)

Panayia Elpida Rum Ortodoks Kilisesi – Kumkapı

4) Αγίου Μηνά Υψωμαθείων

(Agiu Mina İpsomathion)

Aya Mina Rum Ortodoks Kilisesi – Koca Mustafa Paşa

5) Θείας Αναλήψεως Υψωμαθείων

(Thias Analipseos İpsomathion)

Analipsis Rum Ortodoks Kilisesi – Koca Mustafa Paşa

³⁵² Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 610

- 6) Αγίου Νικολάου Υψωμαθείων
(Agiu Nikolau Ipsomathion)
Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi – Koca Mustafa Paşa
- 7) Αγίου Γεωργίου Κυπαρισσά Υψωμαθείων
(Agiu Yeorgiu Kiparissa Ipsomathion)
Aya Yorgi Kiparisa Rum Ortodoks Kilisesi – Koca Mustafa Paşa
- 8) Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Υψωμαθείων
(Agion Konstantinu ke Elenis Ipsomathion)
Aya Konstantin Rum Ortodoks Kilisesi – Yedikule
- 9) Αγίου Νικολάου Τοπ Καπού
(Agiu Nikolau Top Kapu)
Topkapı Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi – Topkapı
- 10) Κοιμήσεως της Θεοτόκου Εξ Μαρμάρων
(Kimiseos tiz Thetoku)
Altı Mermer Panayia Rum Ortodoks Kilisesi – Şehremini
- 11) Γενέθλιων της Θεοτόκου Βελιγραδίου
(Yenethlion tiz Theotoku Veligradiu)
Belgrat Kapı Panayia Rum Ortodoks Kilisesi – Belgrat Kapı³⁵³

**e. Fener-Haliç Bölgesi'nde Bulunan Rum Ortodoks
Kiliseleri**

- 1) Κοιμήσεως της Θεοτόκου Μουχλίου
(Kimiseos tiz Theotoku Muhliu)
Fener Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi – Haliç
- 2) Αγίου Νικολάου Τζιβαλίου
(Agiu Nikolau Civaliu)
Cibali Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi – Cibali
- 3) Αγίου Γεωργίου Ποτηρά Αντιφωνητού Φαναρίου

³⁵³ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 611

(Agiu Yeorgiu Potira Antifonitu Fanariu)

Fener Aya Yorgi Potira Rum Ortodoks Kilisesi – Haliç

- 4) Αγίου Γεωργίου Εδιρνέκαπου

(Agiu Yeorgiu Edirnekapu)

Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi – Edirne Kapı

- 5) Αγίου Δημητρίου Σαρμασικίου

(Agiu Dimitriu Sarmasikiu)

Aya Dimitri Sarmaşık Rum Ortodoks Kilisesi – Karagümrük

- 6) Παμμεγίστων Ταξιαρχών Βαλατά

(Pammeyiston Taksiarhon Balata)

Balat Aya Strati Rum Ortodoks Kilisesi – Haliç

- 7) Κιομήσεως της Θεοτόκου Βαλίνου

(Kimiseos tiz Theotoku Valinu)

Panayia Balino Rum Ortodoks Kilisesi – Ayvansaray

- 8) Αγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης

(Agiu Dimitriu Ksiloportis)

Aya Dimitri Rum Ortodoks Kilisesi – Ayvansaray

- 9) Ιερόν Αγίασμα Παναγίας των Βλαχερνών

(İeron Ayazma Panagias ton Vlahernon)

Aya Vlaherna Ayazması ve Rum Ortodoks Kilisesi – Ayvansaray

- 10) Παναγίας των Ουρανών Σαλματομβρουκίου

(Panagias ton Uranon Salmatomvruiou)

Salmatobruk Panayia Rum Ortodoks Kilisesi – Edirnekapı

- 11) Παναγίας Χαντσεριωτίσσης Τεκφούρσαρᾱ

(Panagias Hançeriotissis Tekfursaray)

Tekfursaray Panayia Hançerli Rum Ortodoks Kilisesi – Edirnekapı

- 12) Παναγίας της Σούδας Εγρίκαπου

(Panagias tiz Sudas Egrikapu)

Panayia Suda Rum Ortodoks Kilisesi – Eğrikapı

- 13) Αγίου Κυριακού

(Agiu Kiriaku)

f. Kadıköy Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliseleri

- 1) Ιερός Ναός Αγίας Τριάδος
(İeros Naos Agias Triados)
Aya Triada Rum Ortodoks Kilisesi – Kadıköy
- 2) Ιερός Ναός Αγίας Ευφημίας
(İeros Naos Agias Evfimias)
Aya Evfimia Rum Ortodoks Kilisesi – Kadıköy
- 3) Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου Καλαμησίων
(İeros Naos Agiu Ioannu Hrisotomu Kalamision)
Aya Yani Hrisotomu Rum Ortodoks Kilisesi – Kalamış
- 4) Ιερός Ναός Αγίου Ιγνατίου
(İeros Naos Agiu Ignatiu)
Aya İgnatios Rum Ortodoks Kilisesi – Hasan Paşa
- 5) Ιερός Ναός Γεωργίου Γέλντεγιρμεν
(İeros Naos Yeorgiu Yeldeğirmen)
Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi – Yeldeğirmen
- 6) Ιερός Ναός Προφήτου Ηλίου Σκουτάρεως
(İeros Naos Profitu İliu Skutareos)
Profiti İlia Rum Ortodoks Kilisesi – Üsküdar
- 7) Ιερός Ναός Αγίου Παντελεήμονος Κουσκουνζουκίου
(İeros Naos Agiu Panteleimonos Kuskuncukiu)
Aya Pantalimonos Rum Ortodoks Kilisesi – Kuzguncuk
- 8) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Τσενγκέλκιοϊ
(İeros Naos Agiu Yeorgiu Çengelköy)
Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi – Çengelköy
- 9) Ιερός Ναός Θείας Μεταμορφώσεως Κανδυλλί

³⁵⁴ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yılığ) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 612

(İeros Naos Thias Metamorfoseos Kandilli)

Metamorfosis Rum Ortodoks Kilisesi – Kandilli

10) Ιερός Ναός Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Πασάμπαχτσε

(İeros Naos Agion Konstantinu ke Elenis Pasabahçe)

Aya Konstantin ve Eleni Rum Ortodoks Kilisesi – Paşabahçe

11) Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Μπέϊκοζ

(İeros Naos Agias Paraskvis Beykoz)

Aya Paraskevi Rum Ortodoks Kilsesi – Beykoz³⁵⁵

g. Alt Boğaz Bölgesi Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliselere

1) Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Βαθυρρύακος

(İeros Naos Agias Paraskevis Batirriakos)

Aya Paraskevi Rum Ortodoks Kilisesi – Tarabya

2) Ιερός Ναός Γενεθλίου Αγίου Ιωάννου Προδρόμου Γενη Μαχαλλέ

(İeros Naos Yenethliu Agiu Ioannu Prodromu Yeni Mahalle)

Aya Yani Rum Ortodoks Kilisesi – Yeni mahalle

3) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Μακροχωρίου

(İeros Naos Agiu Yeorgiu Makrohoriu)

Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi – Bakırköy

4) Ιερός Ναός Αγίου Στεφάνου Γεσήλκιοϊ

(İeros Naos Agiu Stefanu Yesilköy)

Ayay Stefanon Rum Ortodoks Kilisesi – Yeşilköy

5) Ιερός Ναός Θείας Αναλήψεως Μακροχωρίου

(İeros Naos Thias Analipseos Makrohoriu)

Analipsis Rum Ortodoks Kilisesi – Bakırköy

6) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Βαθυρρύακος

(İeros Naos Agiu Yeorgiu Bathirriakos)

³⁵⁵ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 615, 616

Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi – Tarabya

7) Ιερός Ναός Αγίας Ελένης Θεραπείων

(İeros Naos Agias Elenis Therapion)

Aya Eleni Rum Ortodoks Kilisesi – Tarabya³⁵⁶

h. Adalar Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliseleri

1) Ιερός Μητροπολιτικός Ναός Αγίου Δημητρίου Πριγκήπου

(İeros Mitropolitikos Naos Agiu Dimitriu Prinkipu)

Aya Dimitri Rum Ortodoks Kilisesi – Büyükada

2) Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου Πριγκήπου

(İeros Naos Kimiseos tiz Theotoku Prinkipu)

Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi – Büyükada

3) Ιερός Κοιμητηριακός Ναός Προφήτου Ηλίου Πριγκήπου

(İeros Kimitriakos Naos Profitu İliu Prinkipu)

Profiti İliya Rum Ortodoks Kilisesi – Büyükada

4) Ιερόν Ναϊδίων Αγίων Θεοδώρων Πριγκήπου

(İeron Naidion Agion Thodoron Prinkipu)

Aya Todori Rum Ortodoks Kilisesi – Büyükada

5) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Χάλκης

(İeron Naos Agiu Nikolau Halkis)

Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi – Heybeliada

6) Ιερός Κοιμητηριακός Ναός Αγίας Βαρβάρας Χάλκης

(İeros Kimitriakos Naos Agias Varvaras Halkis)

Aya Varvara Rum Ortodoks Kilisesi – Heybeliada

7) Ιερός Ναός Αγίου Ιωάννου του Προδρόμου Αντιγόνης

(İeros Naos Agiu Ioannu tu Prodrumu Antigonis)

Aya Yani Rum Ortodoks Kilisesi - Burgazada

8) Ιερός Ναός Προφήτου Ηλίου Κοιμητηρίου Αντιγόνης

³⁵⁶ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 617, 618

(İeros Naos Profitu İliu Kimitriu Antigonis)

Profiti İliya Rum Ortodoks Kilisesi – Burgazada

9) Ιερός Ναός Γενεσίου της θεοτόκου Νήσου Πρώτης

(İeros Naos Yenesiu tiz Theotoku Nisu Protis)

Meryem Ana Doğumu Rum Ortodoks Kilisesi – Kınalıada

10) Κοινοτικόν Κοιμητήριον Προφήτου Ηλίου Πρώτης

(Kinotikon Kimitrion Profitu İliu Protis)

Profiti İlia Rum Ortodoks Kilisesi – Kınalıada³⁵⁷

i. Gökçeada ve Bozcaada Metropolisine Bağlı Rum Ortodoks Kiliseleri

1) Μητροπολιτικός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου

(Mitropolitikos Naos Kimiseos tiz Theotoku)

Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

2) Ιερός Ναός Παμμεγίστων Ταξιαρχών

(İeros Naos Pammeyiston Taksiarhon)

Taksiarhi Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

3) Ιερός Ναός Παναγίας Ταξιδειανής

(İeros Naos Panagias Taksidianis)

Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

4) Ιερός Ναός του Αγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου

(İeros Naos tu Agiu Megalomartiros Yeorgiutu Tropeoforu)

Aya Yorgi Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

5) Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου

(İeros Naos Kimiseos tiz Theotoku)

Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

6) Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου

(İeros Naos tu Agiu Dimitriu)

³⁵⁷ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Ekümenik Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 621

Aya Dimitri Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

7) Παρεκκλήσιον Αγίου Χαραλάμπους

(Parekklosion Agiu Haralambus)

Aya Haralambos Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

8) Ιερός Ναός Αγίας Μαρίνης

(İeros Naos Agias Marinis)

Aya Marini Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

9) Ιερός Ναός Ευαγγελισμού της Θεοτόκου

(İeros Naos Evangelizmu tiz Theotoku)

Meryem Ana Doğumu Rum Ortodoks Kilisesi - Gökçeada

10) Ιερός Ναός Αγίας Βαρβάρας

(İeros Naos Agias Varvaras)

Aya Varvara Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

11) Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου

(İeros Naos Agiu Nikolau)

Aya Nikola Rum Ortodoks Kilisesi – Gökçeada

12) Ιερός Ναός Κοιμήσεως της Θεοτόκου

(İeros Naos Kimiseos tiz Theotoku)

Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi – Bozcaada³⁵⁸

2. 1950 YILINDA AKTİF OLAN PATRİKHANEYE BAĞLI RUM ORTODOKS MANASTIRLARI

1) Ιερά Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή Ζωοδόχου Πηγής

Βαλουκλή

(İera Patriarhiki ke Stavropigiaki Moni Zoodohu Pigis Valukli)

Balıklı Meryem Ana Rum Ortodoks Manastırı – Zeytinburnu

2) Αγίας Τριάδος Χάλκης

(Agias Triados Halkis)

³⁵⁸ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 618, 619

- Aya Triada Rum Ortodoks Manastırı – Heybeliada
- 3) Αγίου Σπυρίδωνος Χάλκης
(Agiu Spiridonos Halkis)
Aya Spiridon Rum Ortodoks Manastırı – Heybeliada
- 4) Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Χάλκης
(Metamorfoseos tu Sotiros Halkis)
Hristos Rum Ortodoks Manastırı – Heybeliada
- 5) Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Πριγκήπου
(Metamorfoseos tu Sotiros Prinkipu)
Büyükada Hristos Rum Ortodoks Manastırı – Büyükada
- 6) Αγίου Νικολάου Πριγκήπου
(Agiu Nikolau Prinkipu)
Aya Nikola Rum Ortodoks Manastırı – Büyükada
- 7) Αγίου Γεωργίου Κουδουνά Πριγκήπου
(Agiu Yeorgiu Kuduna Prinkipu)
Aya Yorgi Kuduna Rum Ortodoks Manastırı – Büyükada
- 8) Μεταμορφώσεως του Σωτήρος Αντιγόνης
(Metamorfoseos tu Sotiros Antigonis)
Hristos Rum Ortodoks Manastırı – Burgazada
- 9) Αγίου Γεωργίου Καρύπη Αντιγόνης
(Agiu Yeorgiu Karipi Antigonis)
Aya Yorgi Karipi Rum Ortodoks Manastırı – Burgazada
- 10) Μεταμορφώσεως του Χρίστου Πρώτης
(Metamorfoseos tu Hristu Protis)
Hristos Rum Ortodoks Manastırı – Kınalıada³⁵⁹

3. 1950 YILINDA AKTİF OLAN İSTANBUL'DA KİLİSELERE BAĞLI RUM ORTODOKS MEZARLIKLARI

³⁵⁹ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 612, 613

- 1) Θείας Μεταμορφώσεως Σισλή
(Thias Metamorphoseos Sisli)
Metamorfosis Rum Ortodoks Mezarlığı –Şişli
- 2) Αγίου Γεωργίου
(Agiu Yeorgiu)
Aya Yorgi Mezarlığı – Ortaköy
- 3) Προφήτου Ηλίου Μ. Ρεύματος
(Profitu İliu M. Revmatos)
Profiti İliya Mezarlığı – Arnavutköy
- 4) Αγίου Κυριακού
(Agiu Kiriaku)
Aya Kiryakos Mezarlığı – Eğrikapı
- 5) Ιερός Ναός Αγίου Ιγνατίου
(İeros Naos Agiu İgnatiu)
Aya İgnatiu Mezarlığı – Kadıköy
- 6) Ιερός Ναός Θείας Αναλήψεως Μακροχωρίου
(İeros Naos Thias Analipseos Makrohoriu)
Thias Analipseos Kilisesi ve Mezarlığı – Bakırköy
- 7) Ιερός Ναός Αγίου Γεωργίου Βαθυρρύακος
(İeros Naos Agiu Yeorgiu Vathirriakos)
Aya Yorgi Vathirriakos Kilisesi ve Mezarlığı -
- 8) Ιερός Ναός Αγίας Ελένης Θεραπειών
(İeros Naos Agias Elenis Therapion)
Aya Eleni Therapion Kilisesi ve Mezarlığı³⁶⁰

³⁶⁰ Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s.609, 610, 612, 613, 615, 617, 618

4. 1950 YILINDA AKTİF OLAN İSTANBUL'DA BULUNAN RUM ORTODOKS AYAZMALARI

- 1) Ιερόν Αγίασμα Αγίας Αικατερίνης (Μόδι)
(İeron Ayazma Agias Ekaterinis) (Modi)
Aya Ekaterini Ayazması – Moda
- 2) Ιερόν Αγίασμα Αγίου Ιωάννου (Κουσκουντζουκίου)
(İeron Ayazma Agiu İoannu) (Kuskuncukiu)
Aya Yani Ayazması – Kuzguncuk
- 3) Ιερόν Αγίασμα Αγίου Παντελεήμονος (Κουσκουντζουκίου)
(İeron Ayazma Agiu Panteleimonos) (Kuskuncukiu)
Aya Panteleimonos Ayazması – Kuzguncuk
- 4) Ιερόν Αγίασμα Αγίου Παντελεήμονος (Τσεγκέλκιοϊ)
(İeron Ayazma Agiu Panteleimonos) (Çengelköy)
Aya Panteleimonos Ayazması – Çengelköy
- 5) Ιερόν Αγίασμα Παναγίας (Γιόκσουγιου)
(İeron Ayazma Panagias) (Göksuyu-Anadolu Hisarı)
Meryem Ana Ayazması – Anadolu Hisarı
- 6) Ιερόν Αγίασμα Αγίας Κυριακής (Πασάμπαχτσε)
(İeron Ayazma Agias Kiriakis) (Pasabahçe)
Aya Kiriaki Ayazması – Paşabahçe
- 7) Αγίασμα των Αγίων Αναργύρων (Ιμβρου)
(Ayazma ton Agion Anaryiron) (İmvrı)
Aya Anaryiron Ayazması – Gökçeada
- 8) Ιερόν Αγίασμα Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης Πριγκήπου
(İeron Ayazma Agion Konstantinu ke Elenis Prinkipu)
Aya Konstantin ve Eleni Ayazması – Büyükkada
- 9) Ιερόν Αγίασμα Αγίας Φωτεινής Πριγκήπου
(İeron Ayazma Agias Fotinis Prinkipu)
Aya Fotini Ayazması – Büyükkada
- 10) Ιερόν Αγίασμα Αγίας Παρασκευής Χάλκης

(İeron Ayazma Agias Paraskevis Halkis)

Aya Paraskevi Ayazması – Heybeliada

11) Αγίασμα Αγίας Φωτεινής Πρώτης

(Ayazma Agias Fotinis Protis)

Aya Fotini Ayazması – Kinaliada

12) Ιερός Αγίασμα Αγίας Παρασκευής (Ιμβρου)

(İeros Ayazma Agias Paraskevis) (İmvru)

Aya Paraskevi Ayazması – Gökçeada

13) Ιερόν Αγίασμα Αγίας Παρασκευής (Τενέδου)

(Ieron Ayazma Agias Paraskevis Tenedu)

Aya Paraskevi Ayazması - Bozcaada³⁶¹

B- APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN TÜM DİNİ KİMLİKLİ RUM CEMAATLERİ VE DERNEKLERİYLE İLGİLİ HABERLER

Apoyevmatini gazetesinde her gün çıkan bir haber unsuru da, 1950–1954 yılları arasındaki süreçte, İstanbul’da bulunan ve sayıları şimdiye oranla bir hayli fazla olan örgütlenmiş Rum Cemaatlerinin faaliyetlerine yönelik haberlerdir. Cemiyetler kendini üç kolda gösterir. Bunlar, Cemaatler, Fukaraperver Dernekleri ve Kültür Dernekleri’dir. İlki her semtin kendi sakinlerinden oluşan cemaatleridir. Örneğin Kumkapı Cemaati buna bir örnek olarak gösterilebilir. Bu cemaatler kendi semt sakinlerini bir araya getirerek öncelikle bir güç birliği oluşturular. Tüm özel ve dini günlerde yapılan balolar, eğlenceler ve merasimler ile her türlü sosyal ve kültürel faaliyetler, cemaatin görev alanındadır. Üyeler yardım kuruluşlarına, okullara, fakirlere her türlü yardımı sağlamak amacıyla çalışmalarını sürdürürler. Cemaatlerin kendilerine ait hiyerarşik yapıları vardır. Yapılan seçimlerle başa gelen kişiler, cemaatin tüm sosyal ve

³⁶¹Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008 (2008 yılı Patrikhane Yıllığı) Patrikhane Yayınları, Selanik 2008, s. 616, 618, 620

kültürel çalışmalarını yürütmekle yükümlüdürler. Toplantılarda alınan kararlar gazetede yayınlanan stunda okuyucuya bildiri şeklinde sunulur. Bu cemaatler ya semtlerinin adıyla ya da bağlı oldukları kilise adlarıyla anılmaktadır.

1. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN İSTANBUL'DAKİ RUM CEMAATLERİ İLE İLGİLİ HABERLER

İstanbul'da her semtte kurulan ve genellikle bir kiliseye bağlı olan Rum Cemaatlerinin amacı tüm İstanbul'daki Rumlara yönelik yapılan yardımları organize etmek ve bu organizasyon için yapılacak faaliyetleri belirlemektir. Seçim ile iş başına gelen üyeler tüm dini ve kültürel ileri dernek çatısı altında gerçekleştirirler. Bu cemaatlerin ilanlarına bazı örnekler şöyledir:

“Kumkapı Cemaati:

Kumkapı Vakfı'nın yönetim kurulu, bu semtin değerli sakinlerinin birbirleriyle tanışması ve hoş vakit geçirmeleri amacıyla vakfın yardımseverler derneğinin gözetiminde, vakfın geniş ve şık salonunda bir seri tiyatro, balo ve sinema temsillerinin olmasına karar vermiştir. Ve alınan karar doğrultusunda ilk balosunu, 6 Ocak 1951 Cumartesi günü çok zengin içerikli eğlence programıyla gerçekleştirilecektir. Gelmek isteyenlerin bir an önce vakıf ofisine gelmeleri ve davetiyelerini tedarik etmeleri rica olunur.”³⁶²

“Çengelköy Cemaati:

Çengelköy sakinlerine ve tüm Ortodoks Hristiyanlarına duyurulur. Yarın, 17 Ocak 1952 Perşembe günü, Aya Andoni gününde, kilisemizde düzenlenen ayinin sonunda, büyük bağışçı ve yardımsever Andonis

³⁶² Apoyevmatini, 2 Ocak 1951

Stuganidis'in anısına mevlit okutulacaktır. Ruhuna saygı gösteren ve isteyen herkesin dualara katılması rica olunur.”³⁶³

“ Feriköy Cemaati:

Feriköy Cemaatine duyurulur.

Feriköy Cemaati seçimlerinde, 12 kişi yönetim kuruluna, 3 kişi denetim kuruluna getirilmek üzere seçimler olacaktır. Seçimler, 27 Ocak 1953 Pazar günü sabah saat 10.00'dan akşam 17.00'ye kadar Feriköy Kilisesinde yapılacaktır.

18 yaşını dolduran herkes oy kullanma hakkına sahiptir. 30 yaşını dolduran herkes aday olma hakkına sahiptir.

Seçmen isimlerinin yazılı olduğu listeler 1 Ocak 1953'de kilisenin yönetim kurulu odasında asılacaktır.

Seçmenlerin zamanında listeleri kontrol edip isimlerinin bulunup bulunmadığını kontrol etmeleri, isimleri yoksa en geç 20 Ocak 1953'e kadar kayıt yaptırmaları gerekmektedir.

Yönetim kurulu ya da denetim kurulu üyesi aday olmak isteyenler, 22 Ocak 1953'e kadar bir dilekçeyle başvurularını yapmaları gerekmektedir.

Yönetim Kurulu.”³⁶⁴

a. 1950-1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren İstanbul'daki Rum Cemaatleri

- 1) Κοινότης Αγίων Θεοδώρων Βλάχκας
(Kinotis Agion Teodoron Vlangas)
Langa Aziz Teodoron Cemaati
- 2) Κοινότης Κουρτουλούς
(Kinotis Kurtuluş)
Kurtuluş Cemaati

³⁶³ Apoyevmatini, 16 Ocak 1952

³⁶⁴ Apoyevmatini, 13 Aralık 1953

- 3) Κοινότης Εγρή Καπού
(Kinotis Eğri Kapı)
Eğri Kapı Cemaati
- 4) Κοινότης Κοντοσκαλίου
(Kinotis Kontoskaliu)
Kumkapı Cemaati
- 5) Κοινότης Γενή Μαχαλλέ (Ανω Βοσπόρου)
(Kinotis Yeni mahalle – Ano Vosporu)
Yeni Mahalle (Yukarı Boğaz) Cemaati
- 6) Κοινότης Βεσικτάς
(Kinotis Beşiktaş)
Beşiktaş Cemaati
- 7) Κοινότης Τσεγκέλκοϊ
(Kinotis Çengelköy)
Çengelköy Cemaati
- 8) Κοινότης Μεσαχώρα
(Kinotis Mesahoru)
Ortaköy Cemaati
- 9) Κοινότης Πριγκήπου
(Kinotis Prinkipu)
Büyükada Cemaati
- 10) Κοινότης Βουγιούκδερε
(Kinotis Büyükdere)
Büyükdere Cemaati
- 11) Κοινότης Ευαγγελιστρίας (Προπ. Κουρτουλούς)
(Kinotis Evangelistrias -Prop. Kurtuluş)
Kurtuluş Meryem Ana Cemaati
- 12) Κοινότης Παναγίας Βαλίνου (Βαλατά)
(Kinotis Panagias Balinu -Balat)
Balat Meryem Ana Cemaati
- 13) Κοινότης Τεκφούρ Σαράϊ

(Kinotis Tekfur Saray)

Tekfur Saray Cemaati

14) Κοινότης Φερίκιοϊ

(Kinotis Feriköy)

Feriköy Cemaati

15) Κοινότης Αντιγόνης

(Kinotis Antigonis)

Burgazada Cemaati

16) Κοινότης Τζιβαλίου

(Kinotis Civaliu)

Cibali Cemaati

17) Κοινότης Γαλατά

(Kinotis Galata)

Galata Cemaati

18) Κοινότης Ξυλοπόρτης

(Kinotis Ksiloportis)

Haliç Cemaati

19) Κοινότης Χάλκης

(Kinotis Halkis)

Heybeliada Cemaati

20) Κοινότης Μακροχωρίου

(Kinotis Makrohoriu)

Bakırköy Cemaati

21) Κοινότης Βέϊκοζ

(Kinotis Beykoz)

Beykoz Cemaati

22) Κοινότης Γεσήλκιοϊ

(Kinotis Yeşilköy)

Yeşilköy Cemaati

23) Κοινότης Αγ. Γεωργίου Εδιρνέ Καπού

(Kinotis Aya Yeorgiu Edirne Kapu)

Aziz Yorgos Edirne Kapı Cemaati

24) Κοινότης Τοπ Καπού

(Kinotis Top Kapu)

Top Kapı Cemaati

25) Κοινότης Σκουτάρεως

(Kinotis Skutareos)

Üsküdar Cemaati

26) Κοινότης Αγ. Στεφάνου

(Kinotis Aya Stefanu)

Aya Stefanu Cemaati

27) Κοινότης Μεγ. Ρεύματος

(Kinotis Megalos Revmatos)

Arnavutköy Cemaati

28) Κοινότης Ευαγγελιστρίας Προπ. Κουρτουλούς

(Kinotis Evangelistrias Prop Kurtulus)

Kurtuluş Meryem Ana Cemaati

29) Κοινότης Βεβεκίου

(Kinotis Bebekiu)

Bebek Cemaati

30) Κοινότης Πρώτης

(Kinotis Protis)

Kınalıada Cemaati

31) Κοινότης Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης Υψωμαθείων

(Kinotis Aya Konstantinu ke Elenis Upsomatheion)

Kurtuluş Aziz Konstantin ve Eleni Cemaati

32) Κοινότης Θεραπειών

(Kinotis Therapion)

Tarabya Cemaati

33) Κοινότης Βελιγραδίου

(Kinotis Veligradiu)

Belgratkapı Cemaati

- 34) Κοινότης Στένης
(Kinotis Stenis)
İstinye Cemaati
- 35) Κοινότης Νεοχωρίου
(Kinotis Neohoriu)
Yeniköy Cemaati
- 36) Κοινότης Χάσκιοϊ
(Kinotis Hasköy)
Hasköy Cemaati
- 37) Κοινότης Αγίων Θεοδώρων Βλάχας
(Kinotis Agion Theodoron Vlangas)
Langa Aya Theodoron Cemaati
- 38) Κοινότης Πασάβαζε
(Kinotis Pasavakse)
Paşabahçe Cemaati
- 39) Κοινότης Ποτηρά
(Kinotis Potira)
Çarşamba Cemaati
- 40) Κοινότης Αγ. Νικολάου Νεοχωρίου
(Kinotis Aya Nikolau Neohoriu)
Aziz Nikolau Yeniköy Cemaati
- 41) Κοινότης Κανδίλλη
(Kinotis Kandilli)
Kandilli Cemaati
- 42) Κοινότης Έξ Μαρμάρων
(Kinotis Eks Marmaron)
Altı Mermer Cemaati
- 43) Κοινότης Ταξιαρχών Βαλατά
(Kinotis Taksiarhon Balata)
Balat Taksiarhon Cemaati
- 44) Κοινότης Παναγίας Κουμαριωτίσσης (Νεοχωρίου)

- (Kinotis Panagias Kumariotissis -Neohoriu)
Yeniköy Meryem Ana Cemaati
- 45) Κοινότης Θείας Αναλήψεως Υψωμαθείων
(Kinotis Thias Analipseos Upsomathion)
Koca Mustafa Paşa Analipsis Cemaati
- 46) Κοινότης Αγ. Γεωργίου Κυπαρισσά Υψωμαθείων
(Kinotis Aya Yeorgiu Kiparissa Upsomathion)
Koca Mustafa Paşa Aya Yorgi Cemaati
- 47) Κοινότης Αγ. Νικολάου Τοπ Καπού (Αρχαιρεσίαι)
(Kinotis Aya Nikolau Top Kapu -Arheresie)
Top Kapı Aya Nikola Cemaati
- 48) Κοινότης Αγ. Νικολάου Υψωμαθείων
(Kinotis Aya Nikolau Upsomathion)
Koca Mustafa Paşa Aziz Nikolau Cemaati
- 49) Κοινότης Σαρμασικίοι
(Kinotis Sarmasıkköy)
Sarmaşıkköy Cemaati
- 50) Κοινότης Βαφεοχωρίου
(Kinotis Vafeohoriu)
Boyacıköy Cemaati
- 51) Κοινότης Παναγίας Βαλίνου
(Kinotis Panagias Valinu)
Balinu Meryem Ana Cemaati
- 52) Κοινότης Σαλματομβρουκίου
(Kinotis Salmatombrukiu)
Salmatobruk Cemaati
- 53) Κοινότης Παναγίας Μουχλίου εν Φαναρίω
(Kinotis Panagias Muhliu en Fanario)
Fener Meryem Ana Cemaati³⁶⁵

³⁶⁵ Apoyevmatini gazetesi

**b. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren
Kiliseler Ve Bağlı Oldukları Cemaatler**

1. TAKSİM CEMAATİ
 - Beyoğlu Meryem Ana Kilisesi
 - Taksim Aya Triada (Kutsal Üçlü) Kilisesi
 - Aya Konstantinos ve Eleni Kilisesi
2. KURTULUŞ CEMAATİ
 - Kurtuluş Aya Dimitri Kilisesi
 - Kurtuluş Evangelistra Kilisesi
 - Feriköy aya Lefteri Kilisesi
3. KUMKAPI CEMAATİ
 - Aya Kriaki Kilisesi
 - Umut veren Meryem Ana Kilisesi
 - Aya Teodoros Kilisesi
4. BALAT CEMAATİ
 - Balat Kilisesi
 - Edirnekapı Kilisesi
 - Pameyiston Taksiarhon Kilisesi
 - Hasköy Kilisesi
 - Balat Meryem Ana Kilisesi
 - Belgrat Kapı Kilisesi
 - Vefa Ayazması
 - Meryem Ana Balinu Kilisesi
5. GALATA CEMAATİ
 - Aya Nikola Kilisesi
 - Hz. İsa Kilisesi
6. BEŞİKTAŞ CEMAATİ
 - Beşiktaş Meryem Ana Ölümü Kilisesi
 - Beşiktaş Meryem Ana Doğumu Kilisesi

7. AVRUPA YAKASI BOĞAZ CEMAATİ

- Ortaköy Kilisesi
- Kuruçeşme aya Dimitri Kilisesi
- Büyükdere Kilisesi
- Bebek Aya Haralambos Kilisesi

8. FENER CEMAATİ

- Meryem Ana Muhliyo Fener Kilisesi

9. SAMATYA CEMAATİ

- Aya Konstantinos ve Eleni Kilisesi
- Aya Mina Kilisesi

10. BAKIRKÖY CEMAATİ

- Aya Yorgi Bakırköy Kilisesi

11. ZEYTİNBURNU CEMAATİ

- Balıklı Rum kilisesi

12. KADIKÖY CEMAATİ

- Aya Triada Kilisesi
- Aya Efimia Kilisesi
- Aziz İoannis Kalamis Kilisesi

13. ANADOLU YAKASI BOĞAZ CEMAATİ

- Aziz İlias Üsküdar Kilisesi
- Aya Pantelemona Kuzguncuk Kilisesi
- Aya Yorgi Çengelköy kilisesi

14. HEYBELİADA CEMAATİ

- Aya Nikola Heybeliada Kilisesi

15. BURGAZADA CEMAATİ

- Azizi Ioannis Burgazada Kilisesi

16. KINALIADA CEMAATİ

- Meryem Ana'nın Doğumu Kilisesi

17. BÜYÜKADA CEMAATİ

- Aya Dimitri Büyükada Kilisesi

- Meryem Ana Büyükada Kilisesi³⁶⁶

2. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN RUM FUKARAPERVER CEMİYETLERİ İLE İLGİLİ HABERLER

Fukaraperver Cemiyetlerinin kuruluş amaçlarının başında yardımlaşma gelmektedir. Öncelikle fakir aile çocuklarının okuması için yapılan her türlü kitap, para yardımı bu cemiyetler bünyesinde toplanarak, ihtiyacı olan kişilere dağıtılır. Genellikle, ölmüş kişilerin aileleri buraya getirdikleri parayla fakirlerin duasını almaya çalışırlar. Yine cenaze törenlerinde çelenk yerine buraya yapılan bağışlar, ihtiyacı olan kişilere dağıtılır. Bu derneklerin kurucuları ve üyeleri kadınlardan oluşur ve yardımlaşma için hareket ederler. Bünyelerinde bulundukları aşevleri ile de fakir kişilere dernek çatısı altında yemek çıkarılır. Yardım amaçlı tüm sosyal ve kültürel faaliyetler dernek salonlarında gerçekleştirilir. Her cemaatin içinde bir yardım derneği, kültür derneği ve aşevi de bulunur. Dini seromoniler ve ayinler de Rum Ortodoks yortularında yapılmak üzere planlanıp, cemaat üyelerine gazete aracılığıyla duyurulur. BU derneklerin İlanlarından bazıları şöyledir:

“Fener Fukaraperver Derneği:

Yarın, 20 Ocak 1952 Pazar günü yöremizde bulunan Vlahernes Ayazmasında, Gümüşhane Metropolit Kallinikos’un yöneteceği ayin gerçekleştirilecektir. Ayin sonunda Vlahernes’in tören salonunda pide kesimi töreni yapılacak ve çeşitli etkinlikler gerçekleştirilecektir. Cemaat sakinlerimize ve tüm Hristiyan Ortodokslarına duyurulur.”³⁶⁷

³⁶⁶ Apoyevmatini gazetesi

³⁶⁷ Apoyevmatini, 18 Ocak 1950

**a. 1950-1954 Υίλλαρί Αρασίνα Απογευματινί Γαζετίσινε Ίλαν Βερεν
Ίστανβυλδακί Ρυμ Φυκαράπερβερ Σεμίεςτερί**

- 1) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Μ. Ρεύματος
Filoptohos Adelfotis Kirion Megalos Revmatos
Arnavutköy Fukaraperver Derneği
- 2) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Ξυλοπόρτης
Filoptohos Adelfotis Kirion Ksiloportis
Haliç Fukaraperver Derneği
- 3) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Κουσκουντζουκίου
Filoptohos Adelfotis Kirion Kuskuncukiu
Kuzguncuk Fukaraperver Derneği
- 4) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Πριγκήπου
Filoptohos Adelfotis Kirion Prinkipu
Büyükkada Fukaraperver Derneği
- 5) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Ευαγγελιστρίας (Προπ. Κουρτουλούς)
Filoptohos Adelfotis Kirion Evangelistriyas (Prop. Kurtuluş)
Meryem Ana Fukaraperver Derneği
- 6) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Βλάχκας
Filoptohos Adelfotis Kirion Vlangas
Langa Fukaraperver Derneği
- 7) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Έξ Μαρμάρων
Filoptohos Adelfotis Kirion Eks Marmaron
Altı Mermer Fukaraperver Derneği
- 8) Φιλόπτωχος Σωματείον Τζιβαλίου
Filoptohos Somation Civaliu
Cibali Fukaraperver Derneği
- 9) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Βαλατά
Filoptohos Adelfotis Kirion Balata
Balat Fukaraperver Derneği
- 10) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Κοντοασκαλίου

Filoptohos Adelfotis Kirion Kontoskaliu

Kumkarı Fukaraperver Derneği

11) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Φαναρίου

Filoptohos Adelfotis Kirion Fanariu

Fener Fukaraperver Derneği

12) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Γενή Μαχαλλέ

Filoptohos Adelfotis Kirion Yeni Mahalle

Yeni Mahalle Fukaraperver Derneği

13) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Βεσικτάς

Filoptohos Adelfotis Kirion Besiktas

Beşiktaş Fukaraperver Derneği

14) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Φερίκιοϊ

Filoptihos Adelfotis Kirion Feriköy

Feriköy Fukaraperver Derneği

15) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Τεκφούρ Σαράϊου

Filoptohos Adelfotis Kirion Tekfur Saray

Tekfur Saray Fukaraperver Derneği

16) Φιλόπτωχος Αδελφότης Μεγ.Ρεύματος

Filoptohos Adelfotis Megalos Revmatos

Arnavutköy Fukaraperver Derneği

17) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Χάλκης

Filoptohos Adelfotis Kirion Halkis

Heybeliada Fukaraperver Derneği

18) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Βεβεκίου

Filoptohos Adelfotis Kirion Bebekiu

Bebek Fukaraperver Derneği

19) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Χαλκηδόνας

Filoptohos Adelfotis Kirion Halkidonos

Kadıköy Fukaraperver Derneği

20) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Τοπ Καπού

Filoptohos Adelfotis Kirion Top Kapu

Top Kapı Fukaraperver Derneği

21) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Βελιγραδίου

Filoptohos Adelfotis Kirion Veligradiu

Belgrat Kapı Fukaraperver Derneği

22) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Βαλίνου

Filoptohos Adelfotis Kirion Valinu

Haliç Balino Fukaraperver Derneği

23) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κουρτουλούς

Filoptohos Adelfotis Kurtulus

Kurtuluş Fukaraperver Derneği

24) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Κουρουτσέσμε

Filoptohos Adelfotis Kirion Kurucesme

Kurucesme Fukraperver Derneği

25) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Μακροχωρίου

Filoptohos Adelfotis Kirion Makrohoriu

Bakırköy Fukraperver Derneği

26) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Ποτηρά

Filoptohos Adelfotis Kirion Potira

Çarşamba Fukaraperver Derneği

27) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Βλαγκάς

Filoptohos Adelfotis Kirion Vlangas

Langa Fukraperver Derneği

28) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Φαναρίου

Filoptohos Adelfotis Kirion Fanariu

Fener Fukraperver Derneği

29) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Ξυλοπόρτης

Filoptohos Adelfotis Kirion Ksiloportis

Haliç Fukaraperver Derneği

30) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Αγίου Νικολάου Νεοχωρίου

Filoptohos Adelfotis Kirion Agiu Nikolau Neohoriu

Yeniköy Fukaraperver Derneği

31) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων “Αγία Βαρβάρα” Κουσγουντζουκίου

Filoptohos Adelfotis Kirion “Agia Varvara” Kusguncukiu

Kuzguncuk Aya Varvara Fukaraperver Derneği

32) Φιλόπτωχον Σωματεῖον Τζιβαλίου

Filoptohon Somation Civaliu

Cibali Fukaraperver Derneği

33) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων Συμπλέγματος Ύψωμαθείων

Filoptohos Adelfotis Kirion Simblegmatos Ipsomation

34) Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυρίων «Αγία Βαρβάρα» Κουσγουντζουκίου

Filoptohos Adelfotis Kirion “Aya Varvara” Kusguncukiu

Kuzguncuk Aya Varvara Fukaraperver Derneği³⁶⁸

3. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN İSTANBUL’DAKİ RUM KÜLTÜR DERNEKLERİ İLE İGİLİ HABERLER

İstanbul’daki Rum Kültür Dernekleri, her türlü sosyal ve kültürel faaliyetleri düzenleyerek, Apoyevmatini gazetesi aracılığıyla cemaate duyurur. Dernek aracılığıyla davet edilen kişiler, dernek salonunda konuşma, bildiri ya da dinleti sunmaktadırlar. Burada da her türlü dini yortu kutlamaları cemaat ve dernek üyelerinin katılımıyla gerçekleştirilir. Daha çok sosyal içerikli faaliyetleri düzenleyen bir yapıya sahiptir. Kendi içlerinde yapılan seçimle hiyerarşik yapı belirlenmektedir. Bu kültür derneklerinin içinde aynı zamanda, müzikseverler derneği, İstanbul severler derneği ve eğitim gönüllüleri derneği de bulunmaktadır. Bu derneklerin bazı ilanları şunlardır:

“Moda Kültür Cemiyeti:

Müziksever cemaate duyurulur.

³⁶⁸ Apoyevmatini Gazetesi

Önümüzdeki Cumartesi günü, ayın 19'unda, cemiyetimizin tören salonunda saat 21.30'da tek Rum müzik hocası olan Bay Ksantopulos'un yönetiminde konser verilecektir. Programda Beethoven, Mozart, Mendelson, Brahams ve Ksantopulos'un besteleri sunulacaktır.

Davetiyeler cemiyet merkezinden temin edilebilir.”³⁶⁹

“Langa (Aksaray) Kültür Derneği:

13.01.1952'de yapılması gereken toplantıya yeterli çoğunlukta katılım sağlanamadığı için toplantı, önümüzdeki Pazar, 20.01.1952'de saat 10.30'a alınmıştır. Katılımcı sayısına bakılmadan toplantı gerçekleştirilmeyecektir.

Günlük Program:

- 1) Yönetim kurulunun, yönetim ve ekonomiyle ilgili konularının incelenmesi ve tasdiklenmesi*
- 2) Deneticilerin raporlarının onaylanması*
- 3) 1952 senesinin bütçesinin onaylanması*
- 4) Yönetim kurulu seçimi*
- 5) Denetim kurulu seçimi*
- 6) Düşünce ve temenniler*”³⁷⁰

MODA KÜLTÜR DERNEĞİ:

“ Bütün üyelerin 5 Ocak 1951 Cuma günü saat 19.30'da dernek salonunda toplanmalarını yönetim olarak rica ederiz. Şimdiden gösterilen ilgiye teşekkür ederiz.”³⁷¹

FENER KÜLTÜR DERNEĞİ:

“ Yunanlı profesör Bay Stanisopulos, İnsanlığın İyiliği İçin Atom Enerjisi, konusunda dernek salonumuzda 14 Ocak 1951 tarihinde saat sabah 11.30'da konuşma yapacaktır. Giriş serbesttir.”³⁷²

³⁶⁹ Apoyevmatini, 17 Ocak 1952

³⁷⁰ Apoyevmatini, 17 Ocak 1952

³⁷¹ Apoyevmatini, 4 Ocak 1851

³⁷² Apoyevmatini, 11 Ocak 1951

KUMKAPI KÜLTÜR DERNEĞİ:

“İki gün sonra, 4 Ocak 1951’de saat 21.15’de dernek kürsüsünde başpapaz Aleksandros Kandonis, Gençlerin Sorunları, konulu konuşmasını yapacaktır.”³⁷³

BAKIRKÖY KÜLTÜR DERNEĞİ:

“Derneğin pide kesme töreni, Cumartesi 6 Ocak 1951 saat 21.30’da zengin program ve skeçler eşliğinde derneğin salonunda gerçekleşecektir. Üyelerin ve dostların yine derneğimizden davetiyeleri biran önce almaları rica olunur.”³⁷⁴

BAKIRKÖY KÜLTÜR DERNEĞİ:

“Bay Anestis Azeriadis, derneğimizin eğitim bölümüne 50 lira getirmiştir. Bay Koços Gumvris 10 lira bağışlamıştır. Başkanlığımız teşekkürlerini sunar.”³⁷⁵

ZAPYON MEZUNLAR DERNEĞİ:

“Derneğin gelecek Pazar, 14 Ocak günü, saat 11’de öğleden sonra belediye tiyatrosunun drama bölümünde sergileyeceği Pamuk Prens ve Yedi Cüceler oyunu için yerler sağlanmaktadır. İlgilenenler her gün 2-7 arası derneğimizden yer sağlayabilirler.”³⁷⁶

“ Yarın, 15 Nisan Çarşamba, saat yedi’de, Atina Eğitim Bilimleri Mezunu Bayan Elli Gamu derneğimizin salonunda Özgürlük ve Disiplin konulu bir konuşma yapacak.”³⁷⁷

³⁷³ Apoyevmatini, 2 Ocak 1951

³⁷⁴ Apoyevmatini, 2 Ocak 1951

³⁷⁵ Apoyevmatini, 2 Ocak 1951

³⁷⁶ Apoyevmatini, 11 Ocak 1951

³⁷⁷ Apoyevmatini, 14 Nisan 1952

**a. 1950-1954 Υίλλαρύ Αρασίnda Αρoυevmatini Gazetesine İlan Veren
İstanbul'daki Rum Kùltür Dernekleri**

- 1) Ελληνική Ένωσις Σταμπούλ
Elliniki Enosis Stambul
İstanbul Yunan Birliği
- 2) Μορφοτικός και Αθλιτικός Σύνδεσμος Κοντοσκαλίου
Morfortikos ke Athlitikos Sindezmos Kontoskaliu
Kumkarı Kùltür ve Spor Derneği
- 3) Μορφοτικός Σύνδεσμος Φερίκιοϊ
Morfortikos Sindezmos Feriköy
Feriköy Kùltür Derneği
- 4) Σύνδεσμος Αποφοίτων Ζαππείου
Sindezmos Apofiton Zappiu
Zapyon Mezunlar Derneği
- 5) Μορφοτικός Σύνδεσμος Μόδα
Morfortikos Sindezmos Moda
Moda Kùltür Derneği
- 6) Σύνδεσμος Βοηθείας των Απόρων και Γηροκομουμένων του
Νοσοκομείου Βαλουκλή
Sindezmos Voithias ton Aporon ke Yirokomumenon tu Nosokomiu
Balukli
Balıklı Rum Hastanesi Yoksulları ve Yaşlıları Koruma Deneği
- 7) Σύνδεσμος Αποφοίτων Μεγάλης Σχολής
Sindezmos Apofiton Megalis Sholis
Fener Rum Mezunlar Derneği
- 8) Φιλανθρωπικός Σύνδεσμος Σταμπούλ
Filanthropikos Sindezmos Stambul

İstanbul Severler Derneği

- 9) Μορφωτικός Σύνδεσμος Ορτάκιοϊ
Morfotikos Sindezmos Ortaköy
Ortaköy Kültür Derneği
- 10) Σύνδεσμος προς Ενίσχυσιν των Σχολών
Sindezmos pros Enishisin ton Sholon
Okulları Geliştirme Derneği
- 11) Μορφωτικός Σύνδεσμος Γαλατά
Morfotikos Sindezmos Galata
Galata Kültür Derneği
- 12) Σύνδεσμος Μουσικοφίλων Πέραν (Ιεροψαλτών)
Sindezmos Musikofilon Peran (Ieropsalton)
Beyoğlu Müzik severler Derneği (!!!!)
- 13) Φιλεκπαιδευτικός Σύνδεσμος Σταμπούλ
Filekpedeftikos Sindezmos Stambul
İstanbul Eğitim Gönüllüleri Derneği
- 14) Σύνδεσμος Καλλιέργειας Γραμμάτων Σταυροδρομίου
Sindezmos Kalliergias Grammaton Staurodromiu
- 15) Μορφοτικός και Αθλητικός Σύνδεσμος Νεοχωρίου
Morfotikos ke Athlitikos Sindezmos Neohorui
Yeniköy Kültür ve Spor Derneği
- 16) Μορφοτικός Σύνδεσμος Νεολαίας Ύψωμαθίων
Morfotikos Sindezmos Neoleas Ipsomathion
Koca Mustafa Paşa Gençlik Kültür Derneği
- 17) Σύνδεσμος Αποφοίτων Ιωακειμείου
Sindezmos Apofiton Ioakimiu
Yuvakimyon Mezunları Derneği
- 18) Μορφωτικός Σύνδεσμος Μακροχωρίου
Morfotikos Sindezmos Makrohorui
Bakırköy Kültür Derneği
- 19) Μορφωτικός Σύνδεσμος Βεσικτάς

- Morfotikos Sindezmos Besiktas
Beşiktaş Kültür Derneği
- 20) Μορφωτικός Σύνδεσμος Χάλκης
Morfotikos Sindezmos Halkis
Heybeliada Kültür Derneği
- 21) Μορφωτικός και Αθλητικός Σύλλογος Φαναρίου
Morfotikos ke Athlitikos Sillogos Fanariu
Fener Kültür ve Spor Derneği
- 22) Μορφωτικός Σύνδεσμος Νεολαίας Υψωμαθείων
Morfotikos Sindezmos Neoleas Upsomathion
Koca Mustafa Paşa Gençlik Kültür Derneği
- 23) Μορφωτικός Σύλλογος Βουγιούκδере
Morfotikos Sillogos Buyukdere
Büyükdere Kültür Derneği
- 24) Τουρκοαλβανικός Σύνδεσμος Βοηθείας και Αδελφωσύνης
Turkoalvanikos Sindezmos Voithias ke Adelfosinis
Türk-Arnavut Yardım ve Dayanışma Derneği³⁷⁸

4. APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN İSTANBUL'DAKİ RUM AŞEVLERİ

Tüm Rum kiliselerin, kiliseye bağlı cemaatlerin, kültür ve fukaraperver derneklerinin içinde bulunan aşevleri, fakirlere yönelik çıkarılan öğünleri organize etmekle yükümlüdürler. Rum cemaat üyelerinden bağış yapmak isteyen kişiler, derneklere aşevlerine verilmek üzere para ya da malzeme yardımıyla bulunabilirler. Bu paralarla yapılan yemekler, kilise, dernek veya okulların bünyesinde fakirlere dağıtılmaktadır. Bu aşevlerine yapılan en küçük yardımlar bile ilan ile duyurulmaktaydı. Bu tür ilanlara bir örnek şudur:

³⁷⁸ Apoyevmatini Gazetesi

*“ Beyoğlu Aziz Triados Öğrenci Aşevi,
Rahmetli Yeorgiu Piperidu anısına, aşevimize, Bay V. Piperidis elli kilo
ıspanak ve Bayan K. Piperidi de yetmiş beş kilo lahana bağışında
bulundular.*

*Adını vermek istemeyen bir bay annesinin anısına, aşevimizden yemek
yiyenler için on kilo lokma, Aynı şekilde, Bay Konstantinos yirmi ekmek ve
adını vermeyen bir bay yirmi sekiz ekmek bağışında bulundular. Müdüriyet
en derin teşekkürlerine sunar.”³⁷⁹*

**a. 1950–1954 Yılları Arası Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren
Aşevleri**

- 1) Μαθητικόν Συσσίτιον Αγ. Τριάδος Περάν
Mathitikon Sissition Aya Triados Peran
Beyoğlu Aya Triados Öğrenci Aşevi
- 2) Μαθητικόν Συσσίτιον Φαναρίου
Mathitikon Sissition Fanariu
Fener Öğrenci Aşevi
- 3) Μαθητικόν Συσσίτιον Γαλατά
Mathitikon Sissition Galata
Galata Öğrenci Aşevi
- 4) Συσσίτιον και Παιδικός Σταθμός του Ιερού Ναού των Αγ.
Κωνσταντίνου και Ελένης Σταυροδρομίου
Sissition ke Pedikos Sthatmos tu ieru nau ton Aya Konstantinu ke Elenis
Staurodromiu
Beyoğlu Aya Konstantin ve Eleni Çocuk Yuvası Aşevi
- 5) Συσσίτιον Ηνωμ. Χατζοπουλείων Εκπαιδευτηρίων Φιλοπτώχου
Αδελφότητας Κυρίων Εδιρνέ Καπού
Sissition Hatzopulion Ekpedeftirion Filoptohu Adelfotitas Kirion Edirne
Kapu

³⁷⁹ Apoyevmatini, 2 Ocak 1953

Edirne kapı Fukaraperver Öğrenci Aşevi

6) Μαθητικών Συστίτιον Θεραπειών

Mathitikon Sissition Therapion

Tarabya Öğrenci Aşevi

7) Συστίτιον Κοινότητος Κουρτουλούς

Sissition Kinotitas Kurtulus

Kurtuluş Cemaati Aşevi

8) Συστίτιον Ευαγγελιστριάς Προπόδων Κουρτουλούς

Sissition Evangelistrias Propodon Kurtulus

Kurtuluş Meryem Ana Kilisesi Aşevi

9) Συστίτιον του ιερού ναού των Εισοδίων της Παναγίας Σταυροδρομίου

Sissition tu ieru nau ton Ísodion tiz Panagias Staurodromiu

Taksim Meryem Ana Kilisesi Aşevi

10) Συστίτιον Βαφεοχωρίου

Sissition Vafeohorui

Boyacıköy Aşevi

11) Συστίτιον Κοινότητος Κανδίλλη

Sissition Kinotitas Kandilli

Kandilli Cemaati Aşevi

12) Συστίτιον Νεοχωρίου

Sissition Neohorui

Yeniköy Aşevi

13) Συστίτιον Φιλοπτώχου Αδελφότητος Χαλκηδόνος

Sissition Filoptohu Adelfotitas Halkidonos

Kadıköy Fukaraperver Aşevi

14) Συστίτιον Αγ. Τριάδος Σταυροδρομίου

Sissition Aya Triados Stavrodromiu

Taksim Aziz Triados (Kutsal Üçlü) Aşevi

15) Συστίτιον Ηνωμένων Χατζοπουλείων

Sissition İnomenon Hatzopulion

Hacopulion Aşevi

- 16) Μαθητικόν Συσσίτιον Φαναρίου-Μουχλίου- Μεγαλῆς Σχολῆς καὶ
Ιωακειμείου Παρθεναγωγείου
Mathitikon Sissition Fanariu –Muhliu- Megalis Sholis ke Ioakimiu
Parthenagogiu
Fener Rum Okulu ve Meryem Ana Yuvakimyon Öğrenci Aşevi³⁸⁰

³⁸⁰ Apoyevmatini gazetesi

III. BÖLÜM

A- APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE YER ALAN RUM OKULLARIYLA İLGİLİ OLAN HABERLER

Apoyevmatini gazetesinde Yunanca “ΣΧΟΛΑΙ” olarak yer alan haber sütunu da “OKULLAR” bölümüdür. Bu bölümde gazete dönemin Rum Okullarının ilanlarına ve haberlerine yer vermektedir. Tüm okullar kayıt günlerini, düzenledikleri her türlü kültürel ve sosyal faaliyetleri, öğretmen alım ilanlarını, okul öğrencilerine yapılan yardımları, diploma törenlerini, sınav günlerini hep bu köşede okuyucusuna sunmaktadır. Bazı örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

BALAT OKULU:

“Balat Okulunun yoksul öğrencilerine saat beş’te dernekler giysi yardımında bulunacaklardır.”³⁸¹

ZOGRAFİON OKULU:

“Zografion okulu sınavları ve bütünlemeleri 1 Eylül Cuma günü, kayıtları 4 Eylül Pazartesi günü başlayacak ve bayram günleri hariç her gün saat sabah 9–12 arası devam edecek.”³⁸²

ZAPYON OKULU:

“Kayıtlar 1 Eylül’de başlayacak ve her gün 9–13 arası devam edecektir. Bütünleme sınavları da yine 1 Eylül’de başlayacaktır.”³⁸³

³⁸¹ Apoyevmatini, 15 Ocak 1950

³⁸² Apoyevmatini, 31 Ağustos 1950

³⁸³ Apoyevmatini, 31 Ağustos 1950

BALAT OKULU:

“Velilerimize duyuruyoruz ki okulumuz kayıtları her gün sabah 09.00 ile 12.00 arasında yapılacaktır. Dersler 27 Eylül’de başlayacaktır. Yoksul öğrencilerimize ders gereçleri, beslenme gereçleri ve farklı türde elbise sağlanacaktır.”³⁸⁴

LANGA OKULU:

“Cemaat okulumuza bay ve bayan öğretmen aranmaktadır. Müracaat etmek isteyenler okulumuzun müdürüne her gün başvurularını yapabilirler.”³⁸⁵

BURGAZADA OKULU:

“İki gün sonra Pazar, 3 Şubat 1952’de saat üçte okulumuzun salonunda zengin program içeriğiyle gösteri yapılacaktır. Gösteriler arasında, okuma diyalogları, dram, masal ve iki tane de skeç vardır. Gösteriler, öğrenciler tarafından gerçekleştirilecek olup küçük ve büyüklere giriş ücretsizdir.”³⁸⁶

ZOGRAFİON ORTAOKULU:

“Okulumuzun bu yılki mezunlarına diploma verilme töreni, yarın 12 Haziran 1952 Cumartesi saat 17.00’de yapılacaktır. Eski mensuplarımızın da yeni mezunlarımızı varlıklarıyla şereflendirmelerini rica ederiz.”³⁸⁷

“Zografion Yılbaşı partisi yarın, 3 Ocak Cumartesi, günü saat dörtte, okul sınıfında gerçekleşecektir. Yılbaşı partisine mezunlarımızın da değerli varlıklarıyla onurlandırmasını dileriz. Parti 1953 senesinin son sınıf öğrencileri tarafından düzenlenmektedir. Bugün, 2 Ocak saat üç’te, ise okulun öğrencileri için yılbaşı partisi düzenlenecektir.”³⁸⁸

³⁸⁴ Apoyevmatini, 22 Eylül 1954

³⁸⁵ Apoyevmatini, 17 Ocak 1952

³⁸⁶ Apoyevmatini, 1 Şubat 1952

³⁸⁷ Apoyevmatini, 11 Temmuz 1952

³⁸⁸ Apoyevmatini, 2 Ocak 1953

**a. 1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesine İlan Veren
Rum Okulları**

1. Σχολή Γαλατά
Sholi Galata
Galata Rum Okulu
2. Αστική Σχολή Τσεγκέλκιοϊ
Astiki Sholi Çengelköy
Çengelköy Rum Devlet Okulu
3. Σχολή Αντιγόνης
Sholi Antigonis
Burgazada Okulu
4. Μεγάλη Σχολή
Megali Sholi
Fener Rum Okulu
5. Μαρασλίου Σχολή
Maraslios Sholi
Fener Maraşlı Rum Okulu
6. Ζωγράφειον
Zografion
Zoğrafyon Rum Lisesi
7. Ζάππειον
Zapion Rum Lisesi
Zapyon Rum Lisesi
8. Σχολή Ψωμαθίων
Sholi İpsomathion
Koca Mustafa Paşa Rum Okulu
9. Σχολαί Αγριδίων Ιμβρού και Τενέδου
Shole Agridion İmvrü ke Tenedu
İmroz ve Gökçeada Rum Okulları
10. Μικτή Σχολή Χαλκής

Mikti Sholi Halkis

Karma Rum Okulu

11. Μικτή Σχολή Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης Υψωμαθείων

Mikti Sholi Agios Konstantinu ke Elenis Ipsomathion

Koca Mustafa Paşa Aya Konstantin ve Eleni Karma Rum Okulu

12. Κεντρικόν Παρθεναγωγείον

Kendrikon Parthegonion

Merkez Rum Kız Lisesi

13. Μικτή Σχολή Κοντοσκαλίου

Mikti Sholi Kontoskaliu

Kumkapı Karma Rum Okulu

14. Σχολή Φερίκιοϊ

Sholi Feriköy

Feriköy Rum Okulu

15. Μικτή Σχολή Ευαγγελιστριάς Προπόδων Κουρτουλούς

Mikti Sholi Evangelistrias Propodon Kurtulus

Dolapdere evanRum

16. Πεντάξιος Μικτή Σχολή Ορτάκιοϊ

Pentaksios Mikti Sholi Ortaköy

Altı Sınıflı Ortaköy Karma Okulu

17. Σχολή Πριγκήπου

Sholi Prinkipu

Büyükada Okulu

18. Αστικά Σχολαί Κοινότητας Σταυροδρομίου

Astike Shole Kinotitas Stavrodromiu

Taksim Cemaati Devlet Okulu

19. Σχολή Μακροχωρίου

Sholi Makrohoriu

Bakırköy Okulu

20. Σχολή Θεραπείων

Sholi Therapion

Tarabya Okulu

21. Σχολή Βουγιούκδερε

Sholi Buyukdere

Büyükdere Rum Okulu

22. Σχολή Βεσικτάς

Sholi Besiktas

Beşiktaş Rum Okulu

23. Μικτή Σχολή Νεοχωρίου

Mikti Sholi Neohorui

Yeniköy Karma Rum Okulu

24. Μικτή Σχολή Βλάχκας

Mikti Sholi Vlangas

Langa Karma Okulu

25. Πεντατάξιος Σχολή Τσεγκέλκιοϊ

Pentataksios Sholi Çengelköy

Beş Sınıflı Çengelköy Okulu

26. Σχολή Μ. Ρεύματος

Sholi Megalos Revmatos

Arnavutköy Okulu

27. Σχολή Βαλάτα

Sholi Balata

Balat Rum Okulu

28. Μικτή Σχολή Ζαφειροπουλείων Τζιβαλή

Mikti Sholi Zafiropulion Civali

Cibali Zafiropulion Karma Okulu

29. Μικτή Σχολή Βεβεκίου

Mikti Sholi Bebekiu

Bebek Karma Rum Okulu

30. Νυχτερινή Σχολή Ζωγραφείου

Nihterini Sholi Zografui

Zografion Gece Okulu

31. Σχολή Πριγκήπου
Sholi Prinkipu
Büyükada Rum Okulu
32. Σχολή Βαφεοχωρίου
Sholi Vafeohoriu
Boyacıköy Okulu
33. Εξατάξιος Σχολή Κουσκουντζουκίου
Eksataksios Sholi Kuskuncukiu
Altı Sınıflı Kuzguncuk Okulu³⁸⁹

1. CUMHURİYET DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE RUM OKULLARININ GENEL DURUMU

Devletlerarası antlaşmalar hukukunda özel bir himaye altına alınan azınlıklar, eskiden beri, belli bir memlekette yerleşmiş fakat bünyesine girdikleri devletlerin halkından geleneksel olarak, ırk, din, dil gibi yönlerden de ayrılmışlardır. Kendi kültürlerini oluşturabilmek ve bunun devamlılığını sağlayabilmek için belli kurumları da yaşatmaları gerekmektedir. Örneğin dini ibadetini sadece kilisede yapabilen bir Hıristiyan kendi dininin gereklerini kiliseler olmaksızın sürdüremez. Bu bağlamda Hıristiyanlar için kiliseler dini seremonide yaşatılması gerekli bir kurumdur. Kendi kültürlerini ve dillerini yaşatabilmek içinse, aynı grup kendi okullarına ihtiyaç duyar. Kısacası Azınlık Okulları, bağlı oldukları azınlık grubunun olmazsa olmazıdır. Rum Okulları da bu statüde incelenecek olursa, Rum halkı için büyük önem taşır.

Osmanlı Devleti döneminde Rum cemaatinin eğitimi Patrikhane ve onun açtığı okullar çerçevesindeydi. Batı'daki gelişmelerin farkına vara bazı Rumlar, Tanzimat'tan önce Batı'ya gidip okumuşlardı. Tanzimat döneminde

³⁸⁹ Apoyevmatini Gazetesi (1950–1954)

yasal değişikliklerin ve düzenlemelerin ve kendilerine tanınan olanakların etkisiyle azınlık okulları oldukça büyük gelişim göstermiştir.

Cumhuriyet döneminde azınlık okulları ile ilgili yeni düzenlemeler yapılmıştır. 29 Ekim 1923 yılında Cumhuriyet'in ilan edilerek, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulması sadece ülkede siyasal, ekonomik, hukuki, kültürel değişimleri sağlamamış aynı zamanda da azınlıklarla ilgili yeni değişimleri de beraberinde getirmiştir. Özellikle Kurtuluş Savaşından sonra 1923'te imzalanan Lozan Barış Antlaşmasıyla Türkiye'deki azınlıklar eğitim haklarında yeni hükümler elde etmiştir.³⁹⁰

2. LOZAN ANTLAŞMASIYLA AZINLIK OKULLARINA GETİRİLEN DÜZENLEMELER

Kurtuluş savaşını sonlandıran 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması, Türkiye'deki azınlıkların eğitim haklarına ilişkin hükümler de taşır. Azınlık haklarına ilişkin hususlar Lozan Antlaşması'nın 37-45. maddeleri ile düzenlenmiştir. Örneğin, 40. madde ile azınlıklar, T.C. vatandaşı olarak eşit duruma getirilmiş, eğitim-öğretim kurumlarını çalıştırma, yönetme, giderlerini karşılamada tanınan haklar da belirtilmiştir. 41. maddede, azınlıkların ilköğretim durumları ele alınmış ve T.C. Hükümetinin, bunların yoğun olduğu bölgelerde kendi dilleriyle öğrenim görmelerini sağlamayı taahhüt ettiği hususuna yer verilmiştir. Buna karşılık, okul yönetimleri de Türkçe öğretiminin zorunlu olmasını engelleyemeyecektir. Ayrıca, Devlet, Türkçenin yanında azınlık dilinin öğretilmesine, istendiğinde yardımcı olacaktır. Bu husus, genel ve özel bütçelerden parasal yardım olarak düşünülmüştür. Antlaşmanın 42. maddesinde, Türk Hükümetinin, insani yaklaşımla okullardan başka azınlıkların ibadet yerleri, mezarlıkları ve diğer hayır kurumları için de bir himayeyi kabul etmesi gerekmektedir. 45. madde ile, yalnızca Rum

³⁹⁰ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 25, 37

azınlıklarla ilgili olarak karşılıklılık esası getirilmiş, Türkiye'nin tanıdığı hakların, Yunanistan'daki Müslüman Türk azınlığa da tanınması benimsenmiştir.³⁹¹

3. LOZAN ANTLAŞMASI SONRASINDA AZINLIK OKULLARININ GENEL DURUMU

Ulusal Devlet olma özelliğine kavuşan Türkiye Cumhuriyeti'ndeki Azınlık okulları bu dönemde hem boyut hem de düzenleme yönünden, Osmanlı Devleti döneminden oldukça değişik özellikler taşımaktadır. Bunun nedenleri arasında özellikle Türkiye'de yaşayan Rumların bir bölümünün mübadeleyle göç etmek durumunda kalmaları da vardır. 1925–1931 yılları arasında, Atatürk'ün eğitime verdiği önem sonucunda, Türk Milli Eğitimi büyük bir gelişme yaşamış olup özellikle de yabancı ve azınlık okullarına karşı olan ilginin hızla azalmasına neden olmuştur. Ayrıca 1931 yılında resmi okullarda İlköğretimin zorunlu hale getirilişi de bu yöndeki önemli gelişmelerden biridir. Türk Milli Eğitimi'nin yaşadığı büyük gelişme ve 1928'de yeni Türk harflerinin kabulü, yabancı ve azınlık okullarına olan ilgiyi azaltmış, azınlık çocuklarının Türk okullarını tercih etmesini sağlamıştır. Bu nedenledir ki, azınlık ve yabancı okulların büyük bir bölümü kapanmıştır. Ancak azınlık okulları yine varlığını koruyarak eğitimi sürdürebilmiştir. Cumhuriyet döneminde Azınlık okullarıyla ilgili yapılan diğer düzenlemeler şu şekilde sıralanabilir.³⁹²

a. Okulların Dini Simgelerden Arındırılması

1924 yılında yürürlükte olan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile azınlık okulları doğrudan MEB'liğine bağlanmış ve bu okullarda katiyen din propagandası yasaklanmıştır. Yine okullarda, dini sembollerin kaldırılması,

³⁹¹ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 37, 38, 39

³⁹² Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s.40

kitaplardaki dinsel tasvirlerin çıkartılması, okul girişlerine haç asılmaması ve yabancı devlet büyüklerinin resimlerinin, bayraklarının bulundurulmaması istenmiştir.³⁹³

b. Kitaplardaki İçerikle İlgili Hususların Belirlenmesi

1925'te çıkan genelgeyle Türklerin tarihini kötüleyen kitapların okutulmaması istenir. Türk Tarihi ve Coğrafyasına yönelik kasıtlı değişiklik ve yanlışların düzeltilmesi gerekmektedir. Yine kitaplarda yabancı devletlerin propagandalarına yer verilmemesi ve dinsel propaganda yapılmaması hususu da dikkate alınması gerekli bir durumdur.

MEB tarafından 1935 yılında çıkan yönergeyle Türkçenin öğretilmesi ve bu okullardaki programların ve ders kitaplarının bir komisyon tarafından incelenecektir. Türkçe kitaplarının Türk okulları ile aynı olması gerekmektedir.³⁹⁴

c. Okulların Uyması Gereken Kuralların ve Standartların Belirtilmesi

1926'da gönderilen emre bağlı olarak, tüm okullara Atatürk fotoğrafı asma zorunluluğu getirilmiştir. Okulların tertip ve temizliğine özen gösterilmesi, okul kiliselerine, ibadet amacıyla bile olsa kimsenin alınmaması istenmiştir. Azınlık okullarının sınırları içinde kalan şapel, kilise gibi ibadet yerlerinin ne maksatla kullanıldığına dair denetimler yapılacaktır. Okullar maarif müdürlükleri tarafından denetlenecek ve ilköğretim müfettişlerinin de okulları sık sık denetlemesi söz konusu olacaktır. Azınlık okullarının eşdeğer nitelikteki resmi okulların asgari

³⁹³ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 40

³⁹⁴ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s.40, 41

standartlarına sahip olması gerekmektedir. Aksi halde, denetim sonucunda denklikleri kaldırılabilir.³⁹⁵

d. Öğretmenlerle İlgili Hususların ve Görevlerin Belirtilmesi

1926 yılındaki genelgeye göre, öğretmenlerin kimlikleri, mesleki yeterlikleri bakanlıkça incelenecek olup müfettişler tarafından denetlenecektir.³⁹⁶ 1955 yılında yürürlüğe giren kanun gereği Azınlık okullarına atanacak olan Türk öğretmenlerin Türkçe Kültür Dersleri'ni okutmaları bir esasa bağlanmıştır. Bu öğretmenlerin, azınlık okullarındaki görevleri, Atatürk İlke ve İnkılâplarını ve Türk Eğitimi'nin ilkelerini benimsetmek olacaktır. Ayrıca azınlık diliyle okutulacak derslerin yıllık ve günlük planlarının birer Türkçe çevirisi de düzenlenecektir. Türkçe, Tarih ve Coğrafya derslerinin Türkçe ve Türk öğretmenler tarafından okutulması gerekmektedir.³⁹⁷

e. Öğretmen ve Müdür Atamalarının Belirlenmesi

Bu tür okullara atanacak müdür ve azınlık öğretmenlerin Türk öğretmenlerinde aranan niteliklerle aynı olması söz konusudur. Yine okul müdürünün mutlaka azınlıktan olma şartı da yoktur. Kurucu önerisinin Bakanlık tarafından uygun görülmesi durumunda, müdür ve öğretmen atamaları gerçekleşebilir. Ancak hem müdür hem de azınlık öğretmenlerinin Türkçeyi çok iyi derecede bilmeleri, konuşmaları ve yazmaları gerekmektedir. Türkçe ve Türkçe Kültür dersleri öğretmenlerinin özlük hakları MEB tarafından, azınlık müdür ve öğretmenlerinin özlük hakları ise okulun bağlı bulunduğu vakıf veya kuruluş tarafından karşılanır. Türk

³⁹⁵ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s.40

³⁹⁶ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 40

³⁹⁷ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 42

öğretmenlerden de, tercihen azınlık dilini bilen biri, müdür yardımcısı olarak yönetici kadrosunda olabilir.³⁹⁸

f. Azınlık Okulları Vakıflarının Durumunun Belirlenmesi

1935 yılında yürürlüğe giren Vakıflar kanununa göre, azınlık okullarının vakıflarının başka amaçla kullanılması yasaklanmıştır. Ancak Bakanlık onayı ile vakıf, bir diğer hayra tahsisi ve satılması mümkündür. Azınlık okullarının onarımı, taşınmazın asli yapısına aynen uygun tarzda gerçekleştirilmek koşuluyla Vakıflar Başmüdürlüğü denetimiyle gerçekleştirilebilir.³⁹⁹

g. Azınlık Okullarındaki Öğrencilerle İlgili Hükümlerin Belirlenmesi

TC vatandaşı gayrimüslim çocukların azınlık okullarına ve özel yabancı okullarına devamları mümkündür. Ancak azınlık okullarına başka dinden ve Müslüman kesimden çocuklar kaydedilemez.⁴⁰⁰

h. Azınlık Okullarındaki Bayram ve Genel Tatillerle İlgili Hükümlerin Belirlenmesi

1935 yılında yayınlanan kanunla Bayram ve Genel Tatiller, azınlık okullarında, resmi bayram ve tatiller dışında, kendi özel dini gün ve bayramlarında da öğretime ara verebilecektir.⁴⁰¹

³⁹⁸ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e.**, s. 42

³⁹⁹ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e.**, s. 41

⁴⁰⁰ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e.**, s. 41

⁴⁰¹ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e.**, s. 41

TABLO–3: Rum Okullarında Özel Tatil Günleri (Bu tarihler yıllara göre değişebilir)

İsodin Yortusu	21 Kasım
Noel Yortusu	24–26 Aralık
Fota Yortusu	5–7 Ocak
Trion İerarhon Yortusu	30 Ocak
Paskalya Yortusu	4–9 Nisan
Analipsoos Yortusu	16 Mayıs
Aya Konstantin Yortusu	21 Mayıs
Aya Triada Yortusu	27 Mayıs
Metamorfoseos Yortusu	6 Ağustos
Panagia Yortusu	15 Ağustos
İstavroz Yortusu	14 Eylül

Kaynak: Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 45

i. Azınlık Okullarındaki Finansal Desteğin Belirlenmesi

Okulların finansmanı için ayrıca öğrenciden para alınması İl Ücret Tespit Komisyonu'na başvurulmak suretiyle mümkündür. Azınlık okullarının özel statüde olması nedeniyle Türkiye'deki azınlık vakıflarından ve ülke dışındaki benzer kuruluşlardan da yardım almaktadırlar. Azınlık okullarının tümünde okul koruma dernekleri vardır ve bu okulları destekleyen birçok dernek, vakıf ve kilise teşkilatı da bulunmaktadır. Ancak tüm bu destek çerçevesinde azınlık okullarının yenilerinin açılması Lozan Antlaşması gereği mümkün değildir.⁴⁰²

Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan 1951 tarihli Kültür Antlaşmaları'na göre, ortaöğretim öğrencilerine karşılıklı tatil bursları

⁴⁰² Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 44, 45

konulması, her iki ülke kitaplarında, bu ülkeler hakkında yanlış bilgilere yer verilmemesi kararlaştırılmıştır.⁴⁰³

4. İSTANBUL’DA BULUNAN İLK VE ORTA DERECELİ RUM AZINLIK OKULLARI

1936 yılında İstanbul sınırları içerisinde bulunan toplam 51 Rum okulundan kırk beşi Rum İlkokulu, ikisi Rum Ortaokulu ve dördü de Rum Lisesi’nden oluşmaktadır. Rum okulları aşağıdaki tablolarda semtlere göre belirtilmiştir.

TABLO–4: Orta Dereceli Rum Azılık Okullarına Bağlı İlkokullar

Fener Rum Kebir Erkek Okulu (4–5 sınıfları vardır)	Haliç Feneri
Merkez Rum Okulu	Beyoğlu
Yuakimion Rum Kız Okulu	Haliç Feneri
Zapyon Rum Kız Lisesi	Taksim
Zografyon Rum Erkek Lisesi	Beyoğlu

Kaynak: Süleyman Büyükkarcı, a.g.e, s.183

TABLO–5: Rum İlkokulları

Arnavutköy Rum Okulu	Arnavutköy
Aya Konstantin Rum Okulu	Beyoğlu
Aynalıçeşme Kız Okulu	Beyoğlu
Aya Triada Erkek Okulu	Taksim
Bakırköy Kız Okulu	Bakırköy
Balat Rum Okulu	Balat
Beşiktaş Rum İlkokulu	Beşiktaş
Boyacıköy Rum Okulu	Boyacıköy

⁴⁰³ Süleyman Büyükkarcı, a.g.e, s. 43

Büyükada Rum Okulu	Büyükada
Büyükada Rum Erkek Eytamhanesi	Büyükada
Burgazada Rum Okulu	Burgazada
Büyükdere Rum Okulu	Büyükdere
Bakırköy Rum Okulu	Bakırköy
Cibali Rum İlkokulu	Cibali
Çengelköy Rum Okulu	�engelk�y
Edirnekap� Rum Okulu	Edirnekap�
Ferik�y Rum Okulu	Ferik�y
Galata Rum Okulu	Galata
Heybeliada Rum Okulu	Heybeliada
Heybeliada K�z Eytamhanesi	Heybeliada
Hask�y Rum Okulu	Hask�y
Kad�k�y Cafera�a Rum K�z Okulu	Kad�k�y Cafera�a
Kad�k�y Cafera�a Rum Erkek Okulu	Kad�k�y Cafera�a
Kad�k�y Rum Okulu	Kad�k�y Yel de�irmeni
Kalam�ş Rum Okulu	Kalam�ş
Kumkap� Rum Okulu	Kumkap�
Kandilli Rum Okulu	Kandilli
Kurtuluş Rum Erkek Okulu	Kurtuluş
Kurtuluş Rum K�z Okulu	Kurtuluş
Kuzguncuk Rum Okulu	Kuzguncuk
Lonca Rum Okulu	Ayvansaray
Langa Rum Okulu	Langa
Maraşlı Rum Okulu	Hali�feneri
Nane Sokak Rum K�z Okulu	�sk�dar
Odigitria Katolik Rum Okulu	Beyo�lu
Sarıyer Rum Okulu	Sarıyer Yenimahalle
Sirkeci Rum Okulu	Sirkeci
Samatya Rum Okulu	Samatya

Tarsi Varidu Rum Kız Okulu	Beyoğlu
Tarabya Rum Okulu	Tarabya
Üsküdar Rum Okulu	Üsküdar Yenimahalle
Yenişehir Rum Okulu	Beyoğlu
Yeniköy Rum Okulu	Yeniköy
Yeşilköy Rum Okulu	Yeşilköy

Kaynak: Süleyman Küyükkarcı, **a.g.e**, s. 182, 183

TABLO–6: Orta Dereceli Rum Okulları

Fener Rum Kebir Okulu	Haliç Feneri
Yuvakimyon Rum Kız Lisesi	Haliç Feneri
Zapyon Rum Kız Lisesi	Taksim
Zografyon Rum Erkek Lisesi	Beyoğlu
Merkez Rum Kız Orta Okulu	Beyoğlu
Rum Ruhban Okulu	Heybeliada

Kaynak: Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 183 * Yukarıda verilen tablolar 1936 yılında yapılan İstanbul Okullar Kılavuzundan alınmıştır.

1937 yılındaki İstanbul Okullar Kılavuzuna göre, İstanbul’da 42 Rum İlkokulu, 5 Rum Ortaokulu, 4 Rum Lisesi bulunmaktadır. 1938 yılında ise 43 Rum İlkokulu, 3 Rum Ortaokulu, 4 Rum Lisesi vardır.⁴⁰⁴

⁴⁰⁴ Süleyman Büyükkarcı, **a.g.e**, s. 188

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

APOYEVMATİNİ GAZETESİNDE TOPLUM HABERLERİ

Apoyevmatini gazetesinin iç sayfasında, sağ köşede bulunan ve geniş bir stüna sahip olan bölümü “Toplumsal Hayat” başlığıyla cemaat haberleridir. Bu bölüm gazetenin içinde geniş bir yer kaplamasıyla doğru orantılı olarak, en fazla okunan kısmı da olabilir. Çünkü Rum cemaat üyeleri, incelediğim 1950–1954 yılları arasında, gazetede bu bölüm sayesinde birbirlerinden haberdar olmuşlardır. Teşekkür, tebrik, Vaftiz, yapılan yardımlar ve dilenen başsağlıkları vb ifadeler hep bu köşede okuyucuyla buluşmuştur. Gazetenin alınma sebebinin belki de en önemli sebebi gazetede bu köşedir de diyebiliriz. Bu haberler sayesinde İstanbul’da birbirinden habersiz bir tek Rum’un bile kalmadığını söyleyebilmemiz mümkündür. Bu bölümde yer alan haber niteliklerini aşağıdaki alt başlıklarla sıralayabiliriz.

1. TOPLUMSAL HABERLER

a. Kutlama Yapanlar ve Yapmayanlar

Burada isim günü ya da yaş günü olan insanlar, kutlama yapıp yapmayacaklarını sebep vererek ya da sadece bildirimde bulunarak, gazete aracılığıyla cemaatlerine duyurmaktadırlar. Böylelikle kutlama yapmak istemeyen insanlar ziyaretçi kabul edemeyeceklerini de belirtmiş olurlar. Bu türde ilanlar gazetede oldukça sık yer almaktadır. Bunlarla ilgili bazı örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

“Bay ve Bayan Evdoksia hastalıktan dolayı ziyaretçi kabul edemeyeceklerdir. Bayan Evdoksia isim günü kutlaması yapmayacaktır.”⁴⁰⁵

⁴⁰⁵ Apoyevmatini, 26 Ocak 1950

“Taksim’de doktorluk yapan Stavros Leontiadis akrabalarının hastalığı nedeniyle Paskalya orucu kutlamasına ziyaretçi kabul edemeyecektir.”⁴⁰⁶

“Burgazada’da bulunan okulumuz müdiresi bayan Vaso Vingopulu bugün isim gününü kutlayacaktır.”⁴⁰⁷

b. Dilek ve Temenniler

Bu kısımda insanlar birbirlerinin özel ve mutlu günlerini hatırlama adına güzel temennilerde bulunurlar. Genellikle nişan, evlilik veya doğum günleri için yapılan güzel dilekler ve tebrikler bu köşenin haber konusudur. Bunlarla ilgili iki örnek şunlardır:

“Üsküdar Cemaatinin değerli üyesi ve güzide arkadaşım Bay Lazaron Makridi’ye yeni yaşında mutluluklar dilerim. G.K.”⁴⁰⁸

“Sevgili müdürümüz Bay Georgios Evthi’nin bugün olan isim gününü kutlar, her zaman mutlu olmasını dileriz. Elişi Mağazası Çalışanları”⁴⁰⁹

c. Nişan Atma

Birbirinden ayrılan çiftler gazeteye verdikleri ilanla, cemaat üyelerini durumdan haberdar ederler. Bununla ilgili şu örnekleri verebiliriz:

“Bayan Reggina Çimara 8 Mayıs 1952’de Georgios N. Evstathiadu ile olan nişanını bozdu.”⁴¹⁰

⁴⁰⁶ Apoyevmatini, 11 Mart 1950

⁴⁰⁷ Apoyevmatini, 4 Ocak 1952

⁴⁰⁸ Apoyevmatini, 12 Nisan 1952

⁴⁰⁹ Apoyevmatini, 23 Nisan 1952

⁴¹⁰ Apoyevmatini, 12 Mayıs 1952

“Bay Dimitrios Kallos, Eleftherias Petrof ile yaptığı nişanı bozmuştur.”⁴¹¹

d. Nişanlananlar ve Evlenenler

Evlenen veya nişanlanan çiftler bu başlık altında mutluluklarını gazete aracılığıyla cemaat üyeleriyle paylaşırlar. Düğün merasimi tüm ayrıntılarıyla anlatılır. Bunlarla ilgili birkaç örnek şunlardır:

“Geçen Pazar, 24 Şubat 1952, Beyoğlu Meryem Ana Kilisesinde ümit dolu gencimiz Evrikos Karagiçi ve güzel kızımız Zois Sinani evlendiler. Kilisenin ihtiyarlar meclisine üye olan Piskopos Troados tarafından dinsel tören gerçekleşti. Taç değişimlerini gelinin kardeşi Pandelis Sinanis yaptı. Mutlu aileyi tebrik eder, yeni çiftimize uzun ömür ve mutluluklar dilerim. M.A.”⁴¹²

“Dün öğlen Beyoğlu’nda akraba ve arkadaşlar arasında arkadaşımız Georgios Doriza’nın biricik kızı Küveli Doriza ve camiamızın bilindik ismi Apostolos Margas arasında nişan yüzükleri takıldı. Arkadaşımız Yeorgios Dorizani’yi kutlar, mutlu çiftin biran önce düğününü görmeyi dileriz.”⁴¹³

Bazen bir Türk çiftin evlenme haberi de gazetede yayınlanabilir. Çiftin Rum cemaatinden tanıdıkları ve akrabaları olması bu durumu açıklayabilir.

“Türkan Akar ve Dr. Vedat Özsever İstanbul’da 15 Haziran 1952 tarihinde düğünlerini yaptılar.”⁴¹⁴

e. Varanlar-Gidenler

Yurt içi veya yurt dışı seyahatlerinin kimin tarafından, ne zaman, ne vasıtayla, nereye yapıldığına dair haberleri bu bölümde yayınlanarak cemaat bilgilendirilir.

⁴¹¹ Apoyevmatini, 10 Ağustos 1952

⁴¹² Apoyevmatini, 31 Şubat 1952

⁴¹³ Apoyevmatini, 15 Ocak 1952

⁴¹⁴ Apoyevmatini, 16 Haziran 1952

Yolculuğa çıkan kişiler, böylelikle hangi tarihlerde İstanbul’da olamayacaklarını bu stünda belirtirler. Bazı örnekler şunlardır:

“Ankara gemisiyle bugün kimyager Thanasoğlu, üç haftalığına yurt dışına gitti.”⁴¹⁵

“Dün Ankara gemisiyle yurt dışına bay Arhon Kastrinsios ve bay Georgios Cazopulos aileleri ile birlikte gittiler.”⁴¹⁶

“Dün devlet deniz işletmelerine ait Tarsus gemisiyle Prof. Dr. Dimitris Maios ailece Yunanistan’dan döndüler.”

“Dün Tarsus gemisiyle İlköğretim okulları eğitim müdürü bay Kostas Yorgandidis ve eşi Yunanistan’dan döndüler.”⁴¹⁷

f. Bilim Dünyası

Burada genellikle bilimsel alanda çalışan kişilerin yapmış oldukları yurt içi ve yurt dışı çalışmaları, ödülleri haberleri yer almaktadır. Bu gruba giren haberlerin bir kısmı da cemaat üyelerinden olan doktorların haberleridir. Genellikle, doktorlar ya yapmış oldukları seyahatten döndüklerine dair ya da ücretsiz hasta bakacaklarına dair haberleri gazetenin bu stünuna haber yaparlar. Bunlarla ilgili birkaç örnek şunlardır:

“Mutlu bir şekilde bildiririz ki, Bay Kostas Mavridis, diploma sınavlarını İTÜ’nün hocalarından oluşan kurul önünde verdi. Berlin Teknik Üniversitesi’nin önde gelen Alman hocası Rubolp Delbert’in de sınavdan geçirdiği öğrenci, oy birliğiyle Yüksek Teknik Mühendis unvanını aldı. Hocalarından ve arkadaşlarından tebrik alan yeni bilim adamımıza mutlu ve aydınlık bir yolda ilerlemesini diliyoruz.”⁴¹⁸

⁴¹⁵ Apoyevmatini, 16 Mayıs 1952

⁴¹⁶ Apogevmatini, 12 Nisan 1952

⁴¹⁷ Apoyevmatini, 22 Ağustos 1952

⁴¹⁸ Apoyevmatini, 4 Ağustos 1952

“ Atina’ dan bildirilir ki hemşerimiz doktor bay Gaston D. Sargologos, değerli profesör Horemi başkanlığındaki öğretim üyeleri komitesinin yaptığı sınavla I. Sınıf çocuk doktoru olmaya hak kazanmıştır. Hem komitenin hem de orada bulunan meslektaşlarının tebriklerini de almıştır. Ben de çok insancıl olan ve aynı zamanda dostum olan doktoru, bu parlak başarısından dolayı kutluyorum ve gelecekte daha büyük başarılar diliyorum. A.S.”⁴¹⁹

“Yurtdışına yapmış olduğu seyahatten dönen göz doktoru Sokratis Aleksiadis yine hastalarını Tepebaşı numara 99’ daki muayenehanesinde her gün öğleden sonra 2–6 arası kabul edecektir.”⁴²⁰

“Cerrah Kornilios Yeorgiadis değerli müşterilerine bildirir ki, yoksul hastalarını Salı 11–12 saatleri arasında Taksim’deki Fransız Paster hastanesinde muayene edecektir.”⁴²¹

“Doktor Sakellaridis Beyoğlu’ndaki kliniğine tekrar hasta kabul etmeye başladı.”⁴²²

“Bay Haleplis, dün, diş doktorlarının aktif üyesi olarak konferans için Londra’ya gitmiştir. Kendisi bir ay burada olmayacaktır.”⁴²³

“Eski hemşerimiz bay Solon İvrakis’in başarılı sınav sonuçlarından sonra Harvard Üniversitesi’nin Uluslar arası Hukuk ve Hukuk Bilimleri bölümünde doktora ünvanı almaya layık görüldüğü haberini memnuniyetle haber aldık. Dostumuz bilim adamını kutlar, kariyerinde başarılar dileriz. A.L.”⁴²⁴

⁴¹⁹ Apoyevmatini, 18 Temmuz 1952

⁴²⁰ Apoyevmatini, 6 Ağustos 1952

⁴²¹ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

⁴²² Apoyevmatini, 6 Şubat 1952

⁴²³ Apoyevmatini, 12 Haziran 1952

⁴²⁴ Apoyevmatini, 14 Ocak 1951

g. Başı

İstanbul'un çeşitli bölgelerinde bulunan Rum yetimhanelerine veya derneklerine yapılan tüm yardımlar ve verilen yemekler gazete aracılığıyla duyurulur. Ve yine buradan yardıma karşılık teşekkür edilir. Bununla ilgili bazı örnekler şunlardır:

*“ Georgios Hacı Polihroniu anısına torunu Athanasios Stergiu Apoyevmatini gazetesini aracılığıyla Büyükada'daki yetimhaneye 10 lira bağışta bulundu. ”*⁴²⁵

*“Adabasiadi anısına aile üyeleri Apoyevmatini aracılığıyla Büyükada yetimhanesine 30 lira bağışladı. ”*⁴²⁶

*“Ioannu Kuuka merhum Theodotas Kisti'nin cenazesine çelenk yerine Bakırköy Derneği Aşevine 10 lira getirmiştir. Dernek kurulumuz teşekkürlerini sunar. ”*⁴²⁷

h. Mevlit

Müslüman adetlerine benzer nitelikteki mevlit ve ölünün kırk yemeği, gazete aracılığıyla bu stünda tüm cemaate duyurulur.

“Yarın, 12 Ocak 1952 günü, Heybeliada mezarlığındaki Aziz İgnatiu Kilisesi'nde üzüntüsünü içimizden atamadığımız Georgiu Balliati'nin kırkı mevlidi yapılacaktır. Mevlide tüm sevenleri davetlidir.

*Acılı çocukları: Athanasios, Konstantinos, Angeliki, Perikli
Acılı dul eşi Eftihia Balliati ”*⁴²⁸

“Yarın, 24 Ağustos 1952 Pazar günü, Balıklı Rum Hastanesinin içinde bulunan Zoodoho Pigi Kilisesinde, arkasından gözyaşı döktüğümüz annemiz Annis

⁴²⁵ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

⁴²⁶ Apoyevmatini, 1 Ocak 1952

⁴²⁷ Apoyevmatini, 7 Ocak 1952

⁴²⁸ Apoyevmatini, 11 Ocak 1952

Konstandinidu'nun birinci ölüm yıldönümü için tören düzenlenecektir. Ruhuna değer verenler ve kendi istekleriyle törene katılmak isteyenler bizimle birlikte İsa'ya dualarını etmek için kiliseye gelsinler.

Çok üzüntülü çocukları: V. Konstandinidis ve ailesi

Loksandra Vermisoğlu ve çocukları

Eftelya Mayoğlu ve çocukları (Atina)

İrini Karakülahi, eşi ve çocukları (Gümülcine)

Çok üzüntülü kardeşleri: Mihail Apostolidis ve çocukları

Konstandinos Apostolidis ve çocukları

Ve diğer akrabalar... ”⁴²⁹

i. Vaftiz

Hristiyan Ortodoks adetlerine göre Vaftiz olacak veya olan çocukların haberleri bu bölümde duyurulmaktadır.

“Ankara'daki Yunan Büyükelçiliği'nde müşavir olarak görev yapan Bay Georgios ve bayan Elli Varsami'nin sevimli kızlarının vaftiz töreni dün öğleden sonra yakın aile ve arkadaşlar arasında gerçekleştirildi. Vaftiz törenini Boğaz bölgesi despot temsilcisi Kallistos gerçekleştirdi. Törene Patrik vekili de katıldı. Küçüğün vaftiz babalığını Yunan bakan Yorgos Varnitis yaptı ve çocuğa Eleni ismi verildi. Pek çok aile dostlarının ve vaftiz babasının tebriklerine ilaven biz de tebriklerimizi sunar, kızlarının uzun ömürlü olmasını dileriz. ”⁴³⁰

“11 Mayıs 1952 Pazar günü Beyoğlu Meryem Ana Aziz İsodion kilisesinde akraba ve dostlar arasında müzik virtüözü Pantelis ve Eleni Çitra'nın kızının vaftiz töreni yapılmıştır. ”⁴³¹

j. Basın Dünyası

⁴²⁹ Apoyevmatini, 23 Ağustos 1952

⁴³⁰ Apoyevmatini, 13 Haziran 1952

⁴³¹ Apoyevmatini, 15 Mayıs 1952

Burada basın ve edebiyat alanında çalışan kişilerle ilgili haberler ve bulundukları faaliyetler, dergi ve kitaplarla ilgili konular okuyucuya sunulur.

*“Eski hemşerimiz (İstanbul), Atina’nın Vradini gazetesinin temsilcisi bay Georgios Geyvelis Atina’ya dönmek üzere yola çıkmıştır. Gitmeden önce, kendisi Patriği ziyaret etmiş ve onunla birlikte bir de yemek yemiştir. Bay Geyvelis, Türkiye’nin eski ve çağdaş hayatından kesitler sunan bir kitap serisi çıkaracaktır.”*⁴³²

*“Her ailenin dergisi Romanco, dolu dolu içeriğiyle ve hediyeleriyle okuyucuyla buluşuyor. Atina gazeteleri acentesi K.N. Yannikopulas, İzmiroğlu Han, Galata”*⁴³³

*“Yannikopulos Atina Gazeteleri Acentesine içerik ve görünümüyle muhteşem takvimler gelmiştir. Gazetecinizden isteyiniz.”*⁴³⁴

k. Açıklama

Bu bölümde genellikle yazılar tekzip niteliğinde yazılır. Yanlış olduğuna kanaat getirilen bir olayın ardından gazeteye verilen haber okuyucuya sunulur.

*“Büyük şaşkınlık içinde öğrendiğimiz eşime ve bana, eş-dost tarafından getirilen oğlumuzun yakın zamanda gerçekleşecek düğünü için basılan düğün davetiyeleri üzerine açıklarız ki bu düğün tamamen bizim bilğimiz dışındadır. Ortaköy, Hurmuzis Vafiadis”*⁴³⁵

l. İstifa

⁴³² Apoyevmatini, 13 Temmuz 1952

⁴³³ Apoyevmatini, 4 Ocak 1951

⁴³⁴ Apoyevmatini, 3 Ocak 1951

⁴³⁵ Apoyevmatini, 7 Ağustos 1952

Bağılı bulundukları kilise ve cemiyetlerin üyeliklerinden veya yönetim kadrolarından istifa eden kişiler, buraya yazdıkları haberle durumu cemaat üyelerine bildirirler.

*“ İstanbul Yardımseverler Derneği Yönetim Kurulu’na,
İçinde bulunduğum durumdan dolayı, üye olduğum derneğinizin üyeliğinden istifa ettiğimi bildiririm. ”*⁴³⁶

*“Altı Haziran’da yapılan seçilmede adaylığımı koymamış olsam da Heybeliada Yoksul severler Derneğinin değerli üyelerine çok teşekkür ederim.
Üç buçuk yıl çalışma süresince bulunduğum görevimden istifa etmiş bulunuyorum.
Başkan Vasiliki Çala. ”*⁴³⁷

m. Adres Değişikliği

Cemaat üyelerinin iş yerlerinde yapılan adres değişikliğini yeni adres bildiriminde bulunarak tüm tanıdıklara haber vermek için kullandıkları bölümdür.

*“Doktor Petros Dotsos muayenehanesini Tarlabası Emek apartmanı, numara 232’ye (eski muayenehanenin tam karşısı) taşımıştır. Hastalarını yine önceden olduğu gibi öğleden sonra 3–8 arası kabul etmektedir. ”*⁴³⁸

n. Başsağlığı

Bu köşede ölenlerin ailelerine ve yakınlarına, ölen kişinin tanıdıkları tarafından yazılan başsağlığı dilekleri yer almaktadır.

*“Petro Vitali’nin acılı ailesine, sevgili oğulları Marikas Vitali’nin gençliğinin baharında tattığı ölümden dolayı en derin üzüntülerimizi sunarız. I.K ve I.D ”*⁴³⁹

⁴³⁶ Apoyevmatini, 13 Ekim 1950

⁴³⁷ Apoyevmatini, 14 Temmuz 1952

⁴³⁸ Apoyevmatini, 3 Temmuz 1952

o. Yas-Matem

Yurt içi veya yurt dışında ölen Rumların ölüm haberlerinin verildiği stündür. Böylelikle tüm cemaat üyeleri, kimin, ne zaman öldüklerinin haberini alabilmektedirler.

“Selanik’ten hemşerimiz bay Konstantinos Gıoha’nın çok sevdiği annesi, saygıdeğer hanım efendi Agathis Gıoha’nın ölüm haberini almış bulunuyoruz. Cenaze beş Haziran 1952’de saygı ve sevgiyle gerçekleşmiştir.” ⁴⁴⁰

“Atina’dan bildirildiği üzere eski hemşerimiz ve şehrimizin sigorta çevresince tanınan kişisi Bay Ioannis Kozadinos 8 Haziran 1952’de vefat etmiştir.” ⁴⁴¹

p. Teşekkür

Gazeteye verilen tebrik, kutlama ve başsağlığı haberlerine karşılık olarak yazılanlar ve bu günlerde yanlarında olan ya da yapılan herhangi başarılı işin ardından o kişilere teşekkür edenler, gazetenin bu bölümünde yer alır.

“Oğlum, babamız, kardeşimiz ve kocam Nikolaos E. Arvanitaki’nin acı ölümü sırasında acımızı paylaşan ve desteğini sunan Büyükkada yönetim kuruluna, cenazeye katılanlara, çelenk yollayanlara, hayır kurumlarına bağışta bulunanlara ve herkese resmi olarak teşekkürlerimizi sunarız. Çok üzüntülü ailesi.” ⁴⁴²

“Değerli doktorumuz Bay Theodoridi’e kızımız Konstantina Verikokidu ‘ta başarılı göz ameliyatından ötürü çok teşekkür ederiz. K. Verikokidis vee P. Verikokidu” ⁴⁴³

⁴³⁹ Apoyevmatini, 2 Ocak 1952

⁴⁴⁰ Apoyevmatini, 12 Haziran 1952

⁴⁴¹ Apoyevmatini, 18 Haziran 1952

⁴⁴² Apoyevmatini, 13 Temmuz 1952

⁴⁴³ Apoyevmatini, 13 Temmuz 1952

*“ Yeni yıl kutlama mesajları gönderen herkese içten teşekkürlerimizi sunarız. Rum Okulları Geliştirme Vakfı Yönetim Kurulu. ”*⁴⁴⁴

q. Tiyatro

Yapılacak tiyatro gruplarının tüm tiyatro etkinlikleri ile ilgili olan haberleri, yer ve zamanlarıyla okuyucuya sunan bölümdür.

*“Bugün Saray tiyatrosunda Marika Nezer ve Lambros Kostandaros gala yapacaktır. İlgililere duyurulur. ”*⁴⁴⁵

*“Katerina adlı tiyatro grubu gelecek Cumartesi TAE hava yoluna ait uçakla şehrimizden ayrılacak. Ayrılmadan önce son üç gün daha Makim tiyatrosunda öğlen saatlerinde bir gösteri daha sunacaklar. ”*⁴⁴⁶

*“Bu akşam Lüks tiyatrosunda, İpsen’in Nora adlı başyapıtı ve yarın kahkahadan kırılacağınız bir komedi yapıtı sergilenecek. ”*⁴⁴⁷

r. Konser – Müzikal

İstanbul’da yapılan veya yapılacak olan konserler ve müzikaller yer ve zamanı da belirtilerek bu stünda okuyucuya aktarılır.

*“Dün şehrimize bestekâr Evelina gelmiştir. Kendisi yarın Cennet’te gösterisine başlayacaktır. ”*⁴⁴⁸

⁴⁴⁴ Apoyevmatini, 9 Ocak 1951

⁴⁴⁵ Apoyevmatini, 3 Ocak 1951

⁴⁴⁶ Apoyevmatini, 4 Ocak 1954

⁴⁴⁷ Apoyevmatini, 4 Ocak 1954

⁴⁴⁸ Apoyevmatini, 31 Ocak 1952

“Yunanlı opera grubu, Zapyon okul müdürü Hacopulos tarafından tercüme edilen Ekrem ve Cemal Reşit Rey’in Deli Dolu eseri tarafından sergilenecek. Yönetmenliğini Takis Müzenidis, dekorları da bay Angelopulos üstlenmiştir.”⁴⁴⁹

“Dün Saray’da 18.30’da şehrimize gelen İsraili piyanist Frank Pelley tek başına bir resital verdi.”⁴⁵⁰

s. Bildiri

Cemaate ait okul, kilise ve derneklerin almış oldukları kararların yayınlandığı bölümdür.

“Fener Rum Lisesi yönetim kurulu başkanı, okulumuz kurucusu ve büyük yardımsever Prodromos Nikoladinu’nun ölümünü haber almış ve olağanüstü toplanarak aşağıdaki kararları almış bulunmaktayız.

Yönetim kurulu olarak cenazeye katılınması, Diğer bütün yardımseverlerin yanına ve tören salonuna resminin asılması, çelenk yerine okulumuz öğrenci yemekhanesine para yardımında bulunulması, yastaki oğluna taziye mektubu yollanması...”⁴⁵¹

t. Konferans

Her türlü kesime hitap eden ve her bilim dalından konular içeren konferansların okuyucuya aktarıldığı kısımdır.

“Bugün, 21 Şubat Perşembe günü saat 19.30’da nörolog Doktor Yorgos Zilanikos, Alkol ve Alkolizm konulu bir konuşma yapacaktır. Giriş serbesttir.”⁴⁵²

⁴⁴⁹ Apoyevmatini, 3 Ocak 1951

⁴⁵⁰ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

⁴⁵¹ Apoyevmatini, 22 Ağustos 1952

⁴⁵² Apoyevmatini, 21 Şubat 1952

2. İSTANBUL HABERLERİ

Apoyevmatini gazetesinde en geniş kapsamlı yer alan haberlerden biri de İstanbul şehrindeki tüm ilçe, kaza ve köylerini içeren haber dizinleridir. Amaç İstanbul ile ilgili gelişmeleri okuyucuya aktarmak ve yapılan düzenlemelerle ilgili bilgi vermektir.

Şehre gelen yabancı konukların gelme sebepleri ve yaptığı işlerle ilgili haberler sıkça yer alır.

“Profesör Firits Noimark gelir vergisi ile ilgili olarak Zapyon lisesinde bir konuşma yaptı.”⁴⁵³

“Şam’dan gelen lise öğrenci derneği öğretmenleri önderliğinde şehrimize (İstanbul) gelecekler. Suriyeli öğrenciler on günlüğüne şehrimizin tarihi yerlerine geziler düzenleyecekler.”⁴⁵⁴

“Yunanlı Teknik Üniversite öğrencileri şehrimizde: Perşembe günü Atina Teknik Üniversitesi’nden yirmi dernek üyesi öğrenci ve beraberlerinde üç profesör şehrimize gelecek. Öğrenciler ve hocaları belirli konularda yapılacak araştırmalar dolayısıyla birkaç gün şehrimizde kalacaklar.”⁴⁵⁵

“Çin Büyükelçisi şehrimizde: Ankara’da şehrimize (İstanbul) Çin Büyükelçisi Bay Li gelmiş bulunmaktadır.”⁴⁵⁶

İstanbul’daki üst düzey yöneticilerin yaptığı uygulama ve gezilerden de halk haberdar edilmektedir.

⁴⁵³ Apoyevmatini, 1 Ocak 1950

⁴⁵⁴ Apoyevmatini, 9 Ocak 1950

⁴⁵⁵ Apoyevmatini, 20 Mart 1951

⁴⁵⁶ Apoyevmatini, 5 Ocak 1952

“Devlet Tiyatroları müdürü Muhsin Ertuğrul uçakla Londra’ya hareket etti. Bu seyahatinin amacının devlet konservatuarlarının öğretmen açığının giderilmesi olduğunu belirtti.”⁴⁵⁷

“Sağlık Bakanı İstanbul’da: Pazar günü “Etruks” isimli buharlı gemiyle Sağlık Bakanı Dr. Ekrem Hayri Üstündağ İzmir’den İstanbul’a geldi. Bakan İstanbul’da konusuyla ilgili çalışmalarda bulunacağını ve Çarşamba akşamı Ankara’ya döneceğini söyledi.”⁴⁵⁸

“Basın Genel Müdürü şehrimizde: Basın ve Turizm müdürü Halim Aliot şehrimize geldi. Bay Aliot şehrimizde birkaç gün daha kalacak.”⁴⁵⁹

Bir diğer haber içeriği İstanbul şehrini ilgilendiren ve bu şehirle ilgili yapılan zabıta, polis teftişleri, belediye düzenlemeleri, belediyenin şehir içinde yaptığı tüm yenilikler ve uygulamalar, yerel seçimler, şehir esnafının tutum ve davranışlarına yönelik haberler ve yasal düzenlemelere dair gelişmelerin aktarılmasıdır.

“Şehrimizin önemli sorunlarından biri olan trafik sorununa dair yeni düzenlemeler yapılacaktır.”⁴⁶⁰

“Belediye trafik birimlerine, halk ve belediye otobüs şoförlerine kapasitelerini aşan ölçüde yolcu aldıkları takdirde ceza uygulayacaklarını bildirdi.”⁴⁶¹

“Belediye tarafından tüm dükkân ve iş yerlerine çeşitli zabıta teftişleri yapılmaktadır.”⁴⁶²

⁴⁵⁷ Apoyevmatini, 11 Mart 1950

⁴⁵⁸ Apoyevmatin, 30 Ocak 1951

⁴⁵⁹ Apoyevmatini, 10 Ocak 1952

⁴⁶⁰ Apoyevmatini, 1 Ocak 1950

⁴⁶¹ Apoyevmatini, 14 Ocak 1952

⁴⁶² Apoyevmatini, 1 Ocak 1950

“Belediye zabıtalari Yılbaşı gecesi şehrin 217 farklı merkezinde ve mağazasında denetim yaptılar.”⁴⁶³

“Belediye Halk Yemekhanesi kuruluyor: Belediye, İstanbul’a üç tane daha halk restoranı kuracak. Halkımız burada üç çeşit yemek için 100 kuruş ödeyecek.”⁴⁶⁴

“Çöpler yakılacak: Belediye’nin almış olduğu önlemler çerçevesinde, 4 Haziran’da itibaren tüm yaz boyunca şehrimizin çöpleri artık denize dökülmeyecek. Bundan sonra tüm çöpler yakılacak.”⁴⁶⁵

“Şehrimizde yol çalışmaları: Belediye şehrimizin yollarına döşeli olan parke taşlarını Arnavut kaldırımına dönüştürme kararı aldı. Bu çalışma beş milyon liraya mal olacak.”⁴⁶⁶

“Belediye elli otobüs alıyor: Belediye elli otobüs daha almaya karar verdi. Bu işe yirmi yedi yabancı kuruluş taşıt üretimi için başvurdu.”⁴⁶⁷

“Şehrimizde belediye seçimleri: İstanbul belediyesi tarafında yapılan duyuruya göre belediye seçimleri, 13 Eylül’de gerçekleştirilecektir. Köylerdeki muhtarlık seçimleri ise 6 Ağustos’ta yapılacaktır.”⁴⁶⁸

“Sigorta şirketleriyle ilgili olarak yeni yasa düzenlemeleri yapılacaktır.”⁴⁶⁹

“İstanbul’daki pastaneciler ve muhallebiciler az buldukları fiyat tarifelerinin artırılmasını talep ediyorlar.”⁴⁷⁰

⁴⁶³ Apoyevmatini, 1 Ocak 1952

⁴⁶⁴ Apoyevmatini, 24 Mayıs 1954

⁴⁶⁵ Apoyevmatini, 10 Mart 1954

⁴⁶⁶ Apoyevmatini, 9 Şubat 1954

⁴⁶⁷ Apoyevmatini, 11 Temmuz 1950

⁴⁶⁸ Apoyevmatini, 10 Temmuz 1950

⁴⁶⁹ Apoyevmatini, 1 Ocak 1950

⁴⁷⁰ Apoyevmatini, 26 Ocak 1950

Sadece şehir esnafını hedef almayan ama onu da içine dâhil eden genel haberler “*Mağaza sahiplerinin bilinçsizliği*”⁴⁷¹ başlığıyla okuyucuya sunulmuştur. Buradaki haber kimyasal maddelerin yiyecek ve içeceklerdeki bilinçsiz kullanımı ve sağlığı tehdit etmesidir.

Yine İstanbul’u ve halkını ilgilendiren bir diğer şehir haberi “*Uskumru’da bolluk!*”⁴⁷² başlığıyla verilmiştir. Amaç İstanbul halkının temel besin maddelerinden biri olan balığın bol olması nedeniyle ucuzlamasının vurgulanmasıdır. “*Haliç’te balık akımı: Bugünlerde Haliç’te uskumru ve çinakop zenginliği yaşanmakta. Haliç balıkçıların ve amatörlerin akınına uğradı.*”⁴⁷³

Şehirde (İstanbul) meydana gelen her tür değişim, yapılan yenilikler ve düzenlemeler, yeni kurulan veya hizmete giren yerler, istatistiksel bilgiler gazetenin şehir haberleri köşesinde yer alır niteliktedir. Örneğin, “*Güzel Sanatlar Fakültesi Fındıklı’ya taşındı.*”⁴⁷⁴ haberi ile yapılan adres değişiklikleri İstanbul halkına duyurulmuştur..

“*Evlilik ve boşanmalarda artış: İstanbul Belediyesi, beş senelik istatistik yayınladı. Bu istatistiğin ilginç yanı evlilik ve boşanmalarla ilgili. 1949 yılında şehrimizde 9803 tane evlilik ve 742 boşanma gerçekleşti. Geçen senelerle kıyaslandığında hem evlilik hem de boşanmalarda artış kaydedildi.*”⁴⁷⁵

“*İstanbul’da yapılan düğünler: 1953 yılına dk şehrimizde 11.190 resmi nikâh gerçekleştirildi. Yapılan evlilikler semtlere göre şöyle sıralanmaktadır: Pera: 3529, Fatih: 2760, Eminönü: 1169, Kadıköy: 1030, Beşiktaş: 671, Üsküdar: 69, Eyüp: 478, Bakırköy: 329, Beykoz: 231, Sarıyer: 236, Adalar: 58*”⁴⁷⁶

⁴⁷¹ Apoyevmatini, 1 Ocak 1950

⁴⁷² Apoyevmatini, 1 Ocak 1950

⁴⁷³ Apoyevmatini, 25 Şubat 1951

⁴⁷⁴ Apoyevmatini, 2 Ocak 1950

⁴⁷⁵ Apoyevmatini, 10 Şubat 1951

⁴⁷⁶ Apoyevmatini, 20 Ocak 1954

“Bulgaristan’daki Türklerin göçü: Geçen Ocak ayında ülkemize 16.287 göçmen geldi. Bunların 500–600 tanesi Bulgaristan’dan geldiler.”⁴⁷⁷

“Samsun’la telefon iletişimi: İki gün öncesinden itibaren Samsun-İstanbul telefon hattı kullanıma açılmıştır.”⁴⁷⁸

“Ümraniye’nin ışılandırılması: Cumartesi günü İstanbul valisi ve Üsküdar belediye başkanımızın katılımıyla Ümraniye köyüne resmen elektrik verildi.”⁴⁷⁹

“Üsküdar’ı güzelleştirme çalışmaları: Üsküdar Şemsi Paşa bölgesini güzelleştirme çalışmaları başladı. Yapılan çalışmalar arasında sahilde yürüyüş parkurları da bulunuyor.”⁴⁸⁰

“İki yüz elli kişilik deniz otobüslerinin yapımı tamamlanıyor. Bu otobüslere, Caddebostan ve Bostancı adı verildi. İlk olarak otobüsler Mayıs’ta faaliyete geçecekler.”⁴⁸¹

“Beyazıt’a çocuk kütüphanesi: Beyazıt Halk kütüphanesinin yanına kurulacak olan çocuk kütüphanesinde sinema salonunda bulunmaktadır. 29 Ekim’de açılış olacak.”⁴⁸²

“Silivri’de örnek hapishane: Silivri’de yapılan yeni örnek hapishanenin inşaat işleri tamamlandı. Bu hapishanenin gelecek hafta açılış töreni yapılacaktır. Silivri’deki yeni hapishanenin 24 hücresi bulunuyor.”⁴⁸³

⁴⁷⁷ Apoyevmatini, 4 Şubat 1951

⁴⁷⁸ Apoyevmatini, 20 Şubat 1951

⁴⁷⁹ Apoyevmatini, 7 Şubat 1951

⁴⁸⁰ Apoyevmatini, 1 Kasım 1951

⁴⁸¹ Apoyevmatini, 20 Nisan 1954

⁴⁸² Apoyevmatini, 13 Ekim 1951

⁴⁸³ Apoyevmatini, 16 Ocak 1952

“Belediye otobüslerinin rengi değişiyor: Yetkili birimlerin aldığı karar üzerine belediye otobüslerinin rengi değişecek. Bu taşıtlar kırmızı ve saray boyanacak.”⁴⁸⁴

“Boğaza asma köprü: Yetkililer tarafından hala İstanbul’un iki yakasının asma köprü ile birleştirme taslağı çalışmaları devam ediyor. Bu köprünün Sarayburnu ve Üsküdar’daki bacaklara mı yoksa Boğazın her iki yeri olan Rumelihisarı ve Anadoluhisarı’na mı dayandırılacağına karar verilmedi.”⁴⁸⁵

“Sultanahmet’teki yolların asfaltlanması: Sultanahmet bölgesindeki tüm yol ve kaldırımların asfaltlanmasına karar verildi. Bu karar en geç yılsonuna kadar gerçekleştirilmiş olacak.”⁴⁸⁶

İstanbul’da gıda ve diğer tüketim birimlerine yapılan zamlar veya indirimler bu köşede okuyucuya aktarılır.

“Öğrencilere indirim. Devlet Deniz İşletmeleri Mayıs ayından Ekim sonuna kadar öğrencilere indirimli tarifenin uygulanacağını bildirdi.”⁴⁸⁷

“Şehir içi vapur seferlerinde fazla artış olmayacak: Bugün verilen bilgiye göre Deniz İşletmeleri şehir içi taşıma hatlarında çalışan vapur biletlerine % 10 artış yapacağını bildirdi. Daha fazla artış olma haberini yalanladı.”⁴⁸⁸

“Makarnaya zam: Una yapılan zammın ardından makarna fiyatları da aşağıdaki gibi artış gösterdi. Ambalajsız makarna toptan fiyatı 55 kuruş, aynı makarnanın perakende fiyatı 62,5 kuruş, ambalajlı 65 kuruş olarak belirlendi.”⁴⁸⁹

⁴⁸⁴ Apoyevmatini, 16 Ağustos 1951

⁴⁸⁵ Apoyevmatini, 24 Aralık 1951

⁴⁸⁶ Apoyvmatini, 30 Kasım 1951

⁴⁸⁷ Apoyevmatini, 20 Ekim 1951

⁴⁸⁸ Apoyevmatini, 29 Mart 1952

⁴⁸⁹ Apoyevmatini, 14 Temmuz 1950

*“Mevsimin en ucuz domatesleri!!!: Mevsimin ilk domatesleri pazara ulaştı. Bu domatesler kilosu 10 liradan satışa sunuluyor.”*⁴⁹⁰

Türkiye veya İstanbul’da yapılan yurt içi ve yurt dışı her tür ihracat ve ithalat gazetesinin bu bölümünde sıkça yer almaktadır.

*“Amerika’dan ilaç ithalatı: Ekonomi ve Ticaret Bakanlığı Amerika’dan üç ay yetecek oranda ilaç ve tıbbi malzeme talep etti.”*⁴⁹¹

*“İthal ürünler geldi: Geçen hafta 14 gemi aşağıdaki malları limanlarımıza getirdi. Ürünler arasında demir, kimyasal ürünler, kakao, çimento, kauçuk, kağıt, viski, hurma, tarım aletleri, kurşun boru, elektrikli akü, çay, zincir ve mantar tıpa bulunmaktadır.”*⁴⁹²

*“Şarap ihracatı: Geçen hafta seksen yedi bin Türk şarabı İsveç ve Norveç’e gönderildi. Batı Almanya’da Türk şaraplarından almak istediğini bildirdi.”*⁴⁹³

*“Yunanistan’a hayvan ihracatı: Yunanistan’a hayvan ihracatı devam etmektedir. Geçen hafta 150 ton kilo ağırlığında manda ve boğa ihraç edildi. Tonu 270 dolar civarında.”*⁴⁹⁴

İstanbul’da düzenlenen her türlü konser, tiyatro, gösteri, konferans ve diğerk sosyal aktiviteler gazetede bu köşede okuyucuya sunulmaktadır.

*“Üniversitede Alman filozofun konferansı: Gelecek hafta şehrimize gelecek olan dünyaca ünlü Alman filozof Dr. Arnold Gelen, İstanbul Üniversitesi’nde Antropoloji’nin Felsefesi konulu bir konferans verecek.”*⁴⁹⁵

⁴⁹⁰ Apoyevmatini, 25 Mart 1952

⁴⁹¹ Apoyevmatini, 5 Ocak 1952

⁴⁹² Apoyevmatini, 5 Mart 1951

⁴⁹³ Apoyevmatini, 15 Ocak 1952

⁴⁹⁴ Apoyevmatini, 11 Mart 1951

⁴⁹⁵ Apoyevmatini, 5 Ocak 1954

*“Saray’da şarkı dinletisi: 2 gün sonra, 30 Mart Pazar günü saat 11’de bayan soprano Diradurian, Saray’da bir şarkı dinletisi verecek. Piyanoda kendisine bay Braconcı eşlik edecek. Zengin program ünlü bestekârlardan seçilmiş eserleri de içermektedir.”*⁴⁹⁶

*“NATO’nun sergisi: Gelecek hafta NATO’nun faaliyetlerini gösteren sergi Taksim Meydanı’nda gösterime açılacak.”*⁴⁹⁷

*“Balzac için edebi anma: Unesco Türk ulusal komitesi pazartesi günü hukuk fakültesinin Altınoğlu amfisinde Fransız yazar Balzac için bir anma toplantısı düzenleyecek.”*⁴⁹⁸

Istanbul içinde yapılan yıkımlar, restorasyon işleri, hizmete sunulan ya da hizmeti durdurulan tüm yerlerle ilgili haberler bu bölümde yerini almaktadır.

*“Zeytinburnu çimento fabrikasının bulunduğu yerde, çimentoların teleferikle taşındığı yerin altında bulunan 20 gecekondun için yıkım emri çıktı. Bunların hemen yıkılmasına karar verilip sahiplerine haber verildi.”*⁴⁹⁹

*“Bir park daha İstanbul’da açılıyor: Dolmabahçe’nin yan girişinde bulunan park, halkın kullanımına açılacak. Buraya konulacak banklarda hemşerilerimiz dinlenme imkanı bulacakları gibi temiz havayı da soluyabilecekler.”*⁵⁰⁰

*“Markianos Stünü(Kıztaşı):Fatih’te bulunan Markianos stünundan birkaç taş düştü. Belediye daha büyük zararlardan taşı korumak için stünün etrafına kelepçeler koydurdu.”*⁵⁰¹

⁴⁹⁶ Apoyevmatini, 28 Mart 1952

⁴⁹⁷ Apoyevmatini, 5 Temmuz 1954

⁴⁹⁸ Apoyevmatini, 26 Ocak 1951

⁴⁹⁹ Apoyevmatini, 22 Ocak 1951

⁵⁰⁰ Apoyevmatini, 1 Şubat 1951

⁵⁰¹ Apoyevmatini, 3 Ocak 1951

*“Şehrimizde elektrik akümülatör fabrikası kuruluyor: Tanınmış İngiliz firması tarafından Rami’de elektrik akümülatör fabrikası kuruluyor. Fabrika 7 ay içinde faaliyete geçecek.”*⁵⁰²

*“Eyüp Sultan Türbesi: Bugün hali hazırda var olan türbelerden Eyüp Sultan ziyaretçilere ve ibadet edenlere kapılarını açıyor.”*⁵⁰³

*“Karaköy Palas satılıyor: Büyük ticaret hanı olarak bilinen Karaköy Palas satılıyor. Han için, iki milyon isteniyor.”*⁵⁰⁴

*“Dolmabahçe Sarayı halka açılıyor: Bugün sabahattan itibaren Dolmabahçe Sarayı kapılarını halka açıyor. Bilindiği üzere bugüne kadar ziyaretçilere kapıları kapalıydı.”*⁵⁰⁵

İstanbul’da görevli olan kişilerin atanmaları, istifaları veya görev değişiklikleri de gazetenin konusudur.

*“Beyoğlu’nun yeni yönetici yardımcısı: Beyoğlu yönetici yardımcısı Vefki Ertürk, Kırşehir vali yardımcılığına atandı. Onun yerine Fethiye yönetici yardımcısı göreve getirilecek.”*⁵⁰⁶

*“Galatasaray müdürünün istifası kabul edildi: MEB Galatasaray Lisesi müdürü Fethi İsfendiyaroğlu’nun istifası ve emeklilik dilekçesini kabul etti.”*⁵⁰⁷

*“Sular idaresine yeni müdür: İki gün önce şehrimizin sular idaresi müdürü görevini Cahit Çeçe üstlendi.”*⁵⁰⁸

⁵⁰² Apoyevmatini, 28 Ocak 1954

⁵⁰³ Apoyevmatini, 1 Eylül 1950

⁵⁰⁴ Apoyevmatini, 28 Şubat 1952

⁵⁰⁵ Apoyevmatini, 24 Eylül 1954

⁵⁰⁶ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

⁵⁰⁷ Apoyevmatini, 22 Şubat 1952

Okullar ve eğitim-öğretimle ilgili her türlü haber içeriği gazetede İstanbul Haberleri içinde ayrıca ter almaktadır.

*“Türk dilindeki uydurma kelimelerin temizlenmesi: Okul kitaplarından, belirlenen yeni ve uydurma kelimelerin temizlenmesi kararı alındı.”*⁵⁰⁹

*“İranlı öğrenciler şehrimizde: Yarın kırk İranlı üniversite öğrencisi şehrimize geliyor. Onlarla birlikte beş profesör de yanlarında geliyor. İranlı öğretmen ve öğrenciler Teknik Üniversite yurdunda misafir edilecekler.”*⁵¹⁰

*“Kıbrıs’a Türk öğretmenler gönderiliyor: Kıbrıs’a, Türkçe, Coğrafya, Tarih, Müzik ve Beden Eğitimi derslerinde görevlendirilmek üzere Türk öğretmenler gönderiliyor.”*⁵¹¹

*“Kütüphane başışı: Gazeteci Abidin Daver’in varisleri kendine ait olan kütüphanesindeki tüm kitapları Galatasaray Lisesi’ne bağışladı. Yine başka bir filolog ve gazeteci olan İsmail Habip Sevik’in varisleritüm kitaplarını Belediye’ye bağışladı.”*⁵¹²

*“Zapyon Mezunlar Birliği: Zapyon Mezunlar Birliğ üyeleri ve arkadaşlarını Çarşamba saat altı’da öğlen müziği dinletisine davet ediyor.”*⁵¹³

*“Yabancılar için Türkçe dersleri: Şehrimizin Eğitim Birliği, Türkçe öğrenmek isteyen yabancılarla ders vermeye başladı. Amaç Türk dilini ve kültürünü yabancılarla en iyi şekilde tanıtmak.”*⁵¹⁴

⁵⁰⁸ Apoyevmatini, 20 Temmuz 1951

⁵⁰⁹ Apoyevmatini, 10 Temmuz 1951

⁵¹⁰ Apoyevmatini, 19 Temmuz 1951

⁵¹¹ Apoyevmatini, 15 Temmuz 1954

⁵¹² Apoyevmatini, 10 Mart 1954

⁵¹³ Apoyevmatini, 3 Mart 1952

⁵¹⁴ Apoyevmatini, 16 Şubat 1954

*“Türk klasikleri yabancı dillere çevrilecek: MEB Türk klasiklerini İtalyanca, Almanca, İngilizce ve Fransızca’ya çevrilmesine karar verdi. Eserlerin çevirileri, Türk klasik edebiyatına ilgi duyan ve bunlardan habersiz olan yabancılara bilgi verme amacını taşıdığı için büyük önem arz ediyor.”*⁵¹⁵

*“Üniversite kayıtları: 1Kasım’da derslere başlayacak olan üniversitelerin kayıt için belirlenen süresi dün sona erdi. Dün 150 öğrenci İktisat Fakültesine kayıt yaptırdı. Resmi kaynaklı bilgilere göre 510 öğrenci Tıp, 586 öğrenci Dişçilik, 599 öğrenci Hukuk, 60 öğrenci Kimya, 11 öğrenci Orman, 343 öğrenci Filoloji ve 79 öğrenci Laboratuvar’a kayıt oldu.”*⁵¹⁶

Duyuru niteliğinde haberlerde bu köşede oldukça sık yer almaktadır. Amaç, İstanbul şehri ile ilgili her türlü duyuruyu okuyucuya ulaştırmaktır. Örneğin nöbetçi eczaneler, bayram tatillerinde yapılacak değişiklikler, değişen adresler hep bu köşenin konusudur.

*“Aktarlar artık ilaç satamayacak: Sağlık yetkilileri tarafından bildirildiği üzere şu an bakkal ve aktarlarda satılan aspirin, gripin ve benzeri ilaçlar artık sadece eczanelerde satılabilecek.”*⁵¹⁷

*“Nöbetçi eczaneler: Cumhuriyet Merkez Bankası, yeni kağıt paraların basımı için Almanya’ya sipariş vermiştir. Bu kâğıt paralar sadece Atatürk’ün resmini içerecektir.”*⁵¹⁸

*“Eyüp Sulh Hukuk Mahkemesi: Eyüp sakinleri Fener’de bulunan Sulh Hukuk mahkemesine gitmeye zorlandıkları için ilgililere başvuruldu ve bu başvurular sonrasında Eyüp’te yeni bir bina kiralanarak mahkeme oraya taşındı.”*⁵¹⁹

⁵¹⁵ Apoyevmatini, 16 Ekim 1951

⁵¹⁶ Apoyevmatini, 16 Ekim 1951

⁵¹⁷ Apoyevmatini, 2 Mart 1954

⁵¹⁸ Apoyevmatini, 8 Ocak 1951

“Kurban Bayramı sebebiyle tatil: Bugünden itibaren Kurban Bayramı sebebiyle tüm resmi daireler kapalı olacaklar. Çarşamba sabahı işyerleri tekrar çalışmaya başlayacaktır.”⁵²⁰

Nadir de olsa Taşra Haberleri olarak adlandırılan ufak bir alt başlık bu köşede yayınlanan bir haber köşesidir. Genellikle İstanbul dışında meydana gelen olaylar bu köşenin haber kaynağıdır.

“Ankara’da arıcılık enstitüsü kuruluyor: Ankara’da arıcılık enstitüsü kuruluyor ve başına Prof. Mithat Ziraçi atanmış bulunuyor.”⁵²¹

“İzmir’de hayvan hastanesi kuruluyor: İzmir Belediyesi kendi şehrinde bir hayvan hastanesi kuracak. Yeni hastane yılsonuna doğru faaliyete geçecek. Hayvan severlerin ve hayvan besleyenlerin ihtiyaçlarına yönelik hizmet verecek olan hastane Tüm Ege bölgesine hitap edecek.”⁵²²

“Mevsimin ilk karı: Konya’dan mevsimin ilk kar haberi geldi. İki gün önce Taşkent bölgesinde ve Toros dağlarının yüksek yerlerinde kar yağdı.”⁵²³

3. KAZA HABERLERİ

Apoyevmetini gazetesinde yer alan kaza haberleri bölümünde döneme ait güncel kaza ve felaket haberlerine yer verilmektedir. Günlük gazete olması nedeniyle okuyucu gün gün İstanbul şehir semtlerinde olan olayları takip etmektedir. Haber içerikleri sadece Rum cemaati üyelerini değil aynı zamanda Türk vatandaşlarını da kapsamaktadır. Özellikle kişilerle ilgili haberlerde kişilerin soyadlarına hiç yer verilmemiştir. Bu da haberin kişilerden çok yaşanan olaylar üzerinde durması ile ilgili bir gösterge olabilir. Kaza haberleri gazetenin orta sayfasında oldukça fazla

⁵¹⁹ Apoyevmatini, 13 Ocak 1951

⁵²⁰ Apoyevmatini, 23 Eylül 1950

⁵²¹ Apoyevmatini, 27 Ağustos 1950

⁵²² Apoyevmatini, 24 Temmuz 1954

⁵²³ Apoyevmatini, 30 Eylül 1951

sayıda yer almıştır. Bir bakımdan gazetelerin *ikinci sayfa* haberleri niteliğindedir ve en küçük haber bile gazete için bir haber konusu olabilmıştır. Kaza haberlerinin başlıca haber içerikleri trafik kazaları, yangın, hırsızlık, ev kazaları, çocuk ölümleri, olumsuz örnek oluşturan davranışlar, yasa dışı olaylar, hastane vakaları, dikkatsizlik sonucu meydana gelen kazalar, zehirlenmeler, iş kazaları, faili meçhul cinayetler ve intihar gibi olaylardır. Haber nitelik olarak daha çok sosyal içerikli olaylardan oluşur. İstanbul'daki tüm semtlerde meydana gelen olaylar gazete bünyesinde yer alır. Haber örneklerine göz attığımızda belli haberlerin yorumlanış biçimini de kolaylıkla anlayabiliriz.

*“Şoför Abdurrahman Yeniköy’de arabasının frenlerinin tutmaması nedeniyle yaptığı kaza sonucu hemen çevredeki hastaneye kaldırıldı.”*⁵²⁴

Örneğin, bu haberde olayın tüm ayrıntıları verilmesine karşın şoför Abdurrahman’ın isminden ve unvanından başka hiçbir bilgiye ulaşılamamaktadır. Haberde kazanın oluşu, kimin yaptığından daha fazla yer tutmaktadır.

İstanbul’da meydana gelen her türlü kaza haberi gazetenin temel haber kaynağıdır. Deniz kazaları, ev kazaları ve trafik kazaları ile ilgili haberler gazetede sıkça yer alan haber türleridir.

*“Divan yolu’nda şoför Cemil’in kullandığı 2721 plakalı araç Leyla adlı bir kız çocuğunu ezdi. Küçük yaralı hemen hastaneye kaldırıldı.”*⁵²⁵

*“Benzin yüklü bir gemi dün Fenerbahçe kıyılarında karaya oturdu.”*⁵²⁶

*“Sekiz yaşındaki kız çocuğu Nurhan, Fatih-Beşiktaş hattında çalışan tramvaydan düşerek kafasını ciddi bir şekilde yaraladı. Yaralanan kız hemen hastaneye kaldırıldı.”*⁵²⁷

⁵²⁴ Apoyevmatini, 1 Ocak 1950

⁵²⁵ Apoyevmatini, 1 Şubat 1952

⁵²⁶ Apoyevmatini, 2 Ocak 1950

*“Paşabahçe’de bir köpek beş kişiyi ısırdı. Isırılan kişilerin isimleri Nuray, Naci, Şemsettin, Zehra ve Yılmaz. Ayrıca bir köpek Beykoz’da kimliği belirlenemeyen yedi kişiyi daha ısırdı.”*⁵²⁸

*“Elektrik direğine çarpan araba: Taksim’de Mehmet adlı taksi şoförünün kullandığı araba, şoförün dikkatsizliği sonucu elektrik direğine çarptı. Kazada büyük hasar oluştu.”*⁵²⁹

*“Trafik mağduru: 5625 plakalı araba, Laleli’den Beyazıt’a geçerken, beş yaşındaki Yaşar’ı ezdi. Ciddi şekilde yaralanan çocuk hastaneye kaldırıldı.”*⁵³⁰

Bazı kaza haberlerinde suçluların sadece adlarına yer verilmiş ancak mağdurun isim ve soyadı haber içerisinde yer alabilmiştir. Bu tür haberlerde suçlular tam olarak deşifre edilmemektedir. Olayın mağduru ve olayın nerede, ne şekilde meydana geldiği haber içerisinde yer almıştır.

*“Pera’daki Turan Barda adları Adil, Kadir ve Ahmet olan üç genç, barmen Mehmet Demir’le tartıştıktan sonra barın tüm camlarını kırdılar. Polis üç kişiyi de yakaladı ve suçüstü mahkemesine sevk etti.”*⁵³¹

Kaza haberleri içerisinde özellikle yazılan haberlerde kişiler soyadlarıyla değil oturdukları semtle anılmaktadır. 1950-1954 döneminin İstanbul nüfusu düşünüldüğünde insanların oturdukları semtler belirtilerek de tanımlanabilmeleri mümkün olabilir. Kaza haberleri gün içinde meydana gelen, küçük ama dikkat edilmesi gereken olaylardan da oluşmaktadır. Amaç gündelik hayatta dikkatsizlik sonucu oluşan kazaların vurgulanmasıdır.

⁵²⁷ Apoyevmatini, 2 Ocak 1952

⁵²⁸ Apoyevmatini, 11 Ocak 1950

⁵²⁹ Apoyevmatini, 16 Şubat 1952

⁵³⁰ Apoyevmatini, 16 Şubat 1952

⁵³¹ Apoyevmatini, 9 Ocak 1950

*“On bir aylık bir bebek, Aksaray sakinlerinden Hayriye hanımın oğlu, beşiğinde boğazına ip dolanması sebebiyle boğuldu. Ceset morga kaldırıldı.”*⁵³²

*“Kadıköy sakinlerinden Zeynep Hanım yemek pişirdiği sırada düdüklü tencereden çıkan buhar nedeniyle yüzü yandı. Zeynep Hanım hemen hastaneye kaldırıldı.”*⁵³³

*“Çocuklar yalnız bırakıldığında: Beş yaşındaki Mertcan, odada tek başına oynarken, ateşte kaynayan kazanı düşürdü. Çocuk ağır şekilde yaralandı.”*⁵³⁴

Özellikle kavga sonucu oluşan yaralama veya yaralanma olayları bu dönemde gazetenin ele aldığı bir diğer haber türüdür.

*“Ali, Turan ve Necati adlı üç arkadaş parasal nedenlerden dolayı aralarında çıkan tartışmada, Turan Ali’yi jiletle yaraladı. Olaydan sonra kaçan Turan, daha sonra evinde yakalandı”*⁵³⁵

*“Hesap yüzünden kavga: Burhanettin, Filiz ve Azmi, Aksaray sakinleri, meyhanede içki içtikten sonra sarhoş olup hesap yüzünden garsonla tartıştılar. Üç sarhoş gerginlik yaratıp meyhanenin pencere camlarını kırdılar. Üç kişi de gözaltına alınarak karakola götürüldüler.”*⁵³⁶

*“Mecidiyeköy’de bir suç: Mecidiyeköy’de iki arkadaş, İsmail ve Ruhi, birbirlerini dolandırdıkları gerekçesiyle kavga etti. Ruhi, gece pusuda bekleyip İsmail’in eve döndüğünü gördüğü sırada, bıçağı arkadaşının vücudundaki dört yere saplayarak, arkadaşını ağır şekilde yaraladı. Yaralı hemen hastaneye kaldırıldı. Ruhi ise gözaltına alındı.”*⁵³⁷

⁵³² Apoyevmatini, 25 Ocak 1950

⁵³³ Apoyevmatini, 1 Mart 1950

⁵³⁴ Apoyevmatini, 10 Şubat 1952

⁵³⁵ Apoyevmatini, 1 Mart 1950

⁵³⁶ Apoyevmatini, 1 Nisan 1952

⁵³⁷ Apoyevmatini, 2 Nisan 1952

Toplum için olumsuz davranış örnekleri gazetenin bu bölümünde oldukça fazla yer tutar. Nerdeyse her gün benzer olaylara farklı isim ve yer adlarıyla rastlanabilir.

*“Rahatsızlık veren yaya: Pera’da (Beyoğlu) Mustafa adlı bir şahıs yolda yürüyen Angeliki isimli bayanı rahatsız etti. Şahıs hemen yakalandı.”*⁵³⁸

*“İki Sarhoş: Eski kıyafetler satan iki satıcı, Tayyar ve Abdurrahman, sarhoş olarak Çarşı mevkiindeki bayanları rahatsız etti. Olay yerine gelen polis iki suçluyu da yakalayıp savcılığa sevk etti.”*⁵³⁹

Yaşanılan zehirlenmeler ve oluş şekilleri de olayın meydana geldiği semtlerle birlikte gazetede gün gün yer alan haberlerdir.

*“Alemdağ sakini Homeros ve iki çocuğu içtikleri süttten zehirlenerek hemen hastaneye kaldırıldılar.”*⁵⁴⁰

*“Peynirden zehirlenme: Edirnekapi’da oturan Nuri ve Kamil adlı şahıslar yedikleri peynirden zehirlendiler. Zehirlenme belirtilerini göstermesi nedeniyle acilen hastaneye kaldırıldılar.”*⁵⁴¹

*“Küçükün zehirlenmesi: İki yaşındaki küçük Sebahat, Beşiktaş sakini Ömer’in kızı, dikkatsizlik sonucu içtiği ilaçlardan zehirlendi. Küçük Şişli’deki hastaneye kaldırıldı.”*⁵⁴²

⁵³⁸ Apoyevmatini, 3 Ocak 1952

⁵³⁹ Apoyevmatini, 28 Şubat 1952

⁵⁴⁰ Apoyevmatini, 5 Ocak 1952

⁵⁴¹ Apoyevmatini, 2 Mart 1952

⁵⁴² Apoyevmatini, 8 Ocak 1952

“Kuşdili’nde köprüden düştü!: Abdülaziz, Kadıköy kuşdilindeki köprüden kayarak metrelerce yükseklikten düşüp ağır şekilde yaralandı.Yaralı hemen hastaneye kaldırıldı.”⁵⁴³

“Büyükdere sakinlerinden Kenan, Büyükdere Halk Evinde sandalyeden düşerek sol kolunu kırdı.”⁵⁴⁴

“Mangalın içine düştü: Kuzguncuk sakini Fatma, yanan mangalın içine düştü ve ağır şekilde yandı. Haydarpaşa acil servisine getirilen Fatma Hanım öldü.”⁵⁴⁵

Gazetede, yapılan polis kontrolleri sonucu, yasadışı tüm faaliyetler ve İstanbuldaki uyuşturucu ve şans oyunları haberleri gazetenin bu bölümünde sıkça yer almaktadır.

“Polis kontrolleri: Otuza yakın polis memuru, Unkapanı, Tahtakale, Mercan’da bulunan kahvehanelerde aramalar yaptılar. Kimliksiz olanları ve on sekiz yaş altındaki çocukları yakaladılar.”⁵⁴⁶

“Uyuşturucu Tacirleri: Kumkapı’da yapılan aramada daha önce uyuşturucu kaçakçılığından sabıkalı, İsmail adlı şahsın evinde 250 gram haşhaş ele geçirildi. İsmail gözaltına alındı.”⁵⁴⁷

“Haseki’de terkedilmiş eski bir arabanın içinde adları Hayrettin ve İzzet olan iki esrarkeş yakalandı. Şahıslar 15 gram esrarı hapishaneye götürmek istediklerini söylediler.”⁵⁴⁸

⁵⁴³ Apoyevmatini, 8 Ocak 1952

⁵⁴⁴ Apoyevmatini, 22 Şubat 1952

⁵⁴⁵ Apoyevmatini, 10 Ocak 1952

⁵⁴⁶ Apoyevmatini, 21 Şubat 1952

⁵⁴⁷ Apoyevmatini, 17 Mart 1952

⁵⁴⁸ Apoyevmatini, 2 Kasım 1954

“Beyoğlu’nda bir apartman dairesinde Mehmet adlı şahıs kağıt oynatmadan dolayı tutuklandı. Polis, Mehmet, Edvard, Bali, Silva adlı şahısları kumar oynarken yakaladı.

Görevli memura ya da hükümete hakaret eden kişilerle ilgili haberler gazetede şu şekilde yer almaktadır.

“Hikmet adlı şahıs arabasını yolun ortasına bıraktığı ve trafiği engellediği için kendisini uyaran trafik polisi Şadan’a küfür ettiği sebebiyle tutuklandı.”

“Şehzade başında Niyazi isimli bir seyyar satıcı hükümete ve yasalara küfrettiği için tutuklandı. Niyazi cezaevine gönderildi.”⁵⁴⁹

Gazetenin bu bölümünde sıkça yer alan konulardan biri de ölüm haberleri ve oluş şekilleridir. Ölümler faili meçhul cinayet olarak da gösterilebilir. Haberin içeriği ve olayın oluş şekli, habere atılan manşette verilmektedir.

“Sarıyer’de bir erkek cesedi: Sarıyer Maden’de kimliği belirsiz, otuz-otuz beş yaşlarında bir erkek cesedi bulundu. Ceset morga getirildi. Yapılan tahminlere göre ölüm sebebinin cinayet olduğu düşünülüyor.”⁵⁵⁰

“Mağazada ceset bulundu: Leventte ikamet eden Süleyman adlı dükkân sahibi üç gündür beri kayıptı. Durumu haber alan polis mağazayı açtığında Süleyman’ın cesedi ile karşılaştılar. Ölünün cesedi mezarlığa getirildi.”⁵⁵¹

“Ani gelen ölüm: Müzeher, Taksim Kazancı caddesi sakini Hüseyin’in eşi, sabah yatağında koma halinde bulundu. Hemen Şişli’de hastaneye kaldırılan Müzeher Hanım hastanede öldü.”⁵⁵²

⁵⁴⁹ Apoyevmatini, 10 Kasım 1954

⁵⁵⁰ Apoyevmatini, 5 Ocak 1952

⁵⁵¹ Apoyevmatini, 11 Ocak 1952

⁵⁵² Apoyevmatini, 12 Ocak 1952

*“Alkolik vatandaşın ölümü: Nuri Osmaniye’de ikamet eden otuz yaşındaki Şerafettin adlı şahıs içtiği fazla içkiden dolayı alkol komasına girdi. Şerafettin getirildiği Cerrahpaşa Hastanesinde öldü. Ceset morga kaldırıldı.”*⁵⁵³

Bazı ölüm haberlerini verirken gazete tarafsız haber verme biçimini aşarak kendi yorumunu da katar. Bu genellikle haberi yazan gazetecinin olaydaki vahameti algılamasıyla örtüşmektedir.

*“Bebek katliamı: Polis tarafından gayrimeşru olduğu tahmin edilen bebeğin katilleri her yerde köşe bucak aranıyor. Gaddar aile tarafından tren rayları üzerine terk edilen bebek, trenin ezmesi sonucu paramparça halde bulundu.”*⁵⁵⁴

Bu haberde geçen *gaddar* kelimesi diğer haberlerde rastlamadığımız bir yorum şeklidir. Bu da bize şunu gösterir ki, olay diğerlerine nazaran daha acıklı şekilde yazılması gereken bir haber niteliğindedir. Yazar, haberi yazarken, çok nadiren yapılan, kendi kişisel yorumunu haber içinde kullanmıştır.

Gazetede kazalar bölümünde sıkça rastlanan haberler de intihar haberleridir. Haberlerde küçük olaylar bile aslında o yıllarda günümüze kıyasla intihar sebebi olabilmektedir.

*“Onu sinemaya götürmedikleri için: Ankara’da 16 yaşındaki Güneş, ailesinin beraberinde kendisini sinemaya götürmediği gerekçesiyle intihar girişiminde bulundu. Küçük kız hemen hastaneye kaldırıldı.”*⁵⁵⁵

*“Sultanahmet’te oturan Melahat adlı genç kız hayatına son vermek isteğiyle tentürdiyot içti. Feci şekilde hastaneye getirilen genç kız tedavi altına alındı.”*⁵⁵⁶

⁵⁵³ Apoyevmatini, 17 Mart 1952

⁵⁵⁴ Apoyevmatini, 2 Nisan 1952

⁵⁵⁵ Apoyevmatini, 7 Şubat 1952

⁵⁵⁶ Apoyevmatini, 29 Mart 1952

“Gencin intiharı: Kartal, Cevizli durağında ağaca asılmış olarak yirmi yaşlarında kimliği belirsiz bir erkek cesedi bulundu.”⁵⁵⁷

Gazete özellikle İstanbul’da meydana gelen her türlü hırsızlık, yangın, deniz kazaları ve diğer aksaklıkları haber niteliğinde okuyucuya duyurmaktadır. Çok nadir de olsa gazete bazı haber kaynağını İstanbul dışındaki yerlerden de oluşturmaktadır.

“Hırsızlık: Eminönü Cedit Han’dan on beş kilo plastik çalan Abdullah adlı hırsız yakalandı.”⁵⁵⁸

“Uzman Hırsız: Kayseri’de Halil adlı şahıs, çarşıdaki mağazalardan otuz beş kilo sucuk ve seksen kilo pastırma çaldı.”⁵⁵⁹

“Deniz’de Kaza: Kabataş açıklarında dün bir deniz kazası meydana geldi. Benzin yüklü gemi, Gülşen, ile Çanakkale’den yola çıkan ve içi yük dolu olan buharlı bir gemi kaza yaptılar.”⁵⁶⁰

“Haliç’te deniz kazası: Haliç’te Ayla adındaki benzin yüklü gemi, sandala çarptı. Sandalı devirdi ve batırdı. Sandaldaki üç yolcu, hemen hastaneye kaldırılırken geminin kaptanı gözaltına alındı.”⁵⁶¹

“Yangın! : Beyazıt’ta bulunan Kökçüler Han’da yangın çıktı. Bir terlikçi dükkânı kül oldu. Yangın kısa sürede yapılan müdahale sonucu kontrol altına alındı.”⁵⁶²

Bu sütunda yer alan haber başlıkları bazen de gazete tarafından ironi yapılarak sunulmuştur. Bazen haberin içeriğinde de bu alay sürdürülmüştür. Olayın şekli ve içeriği alay konusu olmaya uygun olan hallerde, böyle bir yol izlenmiştir.

⁵⁵⁷ Apoyevmatini, 4 Haziran 1952

⁵⁵⁸ Apoyevmatini, 11 Ocak 1952

⁵⁵⁹ Apoyevmatini, 19 Mart 1952

⁵⁶⁰ Apoyevmatini, 9 Şubat 1952

⁵⁶¹ Apoyevmatini, 14 Mart 1952

⁵⁶² Apoyevmatini, 13 Ocak 1952

Diğer haber başlıklarının aksine olayı okuyucu ancak haberin tamamını okuduğunda anlayabilir. Gazete bazı kaza haberlerini kendi tarzında belli bir komiklik katarak yayımlar. Genellikle haberin başlığında yer alan bu ironide teşbih sanatı kullanılarak olay açıklanmaya çalışılır.

*“Oteldeki fare: Erzurum’dan şehrimize gelen Ekrem adlı şahsın otelde kaldığı odaya yabancı kişilerin girmesi sonucu parası çalındı.”*⁵⁶³

*“Şovalyelerin yakalanması: Hasan ve Hayrettin adlı şahıslar Abanoz’da oturan ev sahibi Bahriye hanımı bıçakla tehdit ettikleri için hapse atıldılar.”*⁵⁶⁴

*“Mertlik budur!: Kadıköy sakini Celal, Saliha adlı bayanın küfrü sonucunda kafasına bir sürahi fırlattı ve onu yaraladı. Celal gözaltına alındı.”*⁵⁶⁵

*“Ah şu aşk için....: Beşiktaş sakinlerinden Sabih ve Nihat, aşk yüzünden çıkan kıskançlık sonucu dövüştüler. Kavgada Sabih rakibi Nihat’ı bıçakla yaraladı.”*⁵⁶⁶

*“Beyoğlu’nda misafirperver ev: Polisin Beyolu’nda yaptığı aramalarda, Leyla adlı şahsa ait olan Çatık kaş sokak, Aynalıçeşme’deki bir eve baskın düzenlendi. Baskında evde beş kişi fuhuş yaparken yakalandı.”*⁵⁶⁷

*“Limon tedavisi mi yapılacaktı?: Polis tarafından diğer büyük başarılarıyla da tanınan Yaşar, Kırkçeşme’de Ahmet adlı şahıstan bir kutu limon çaldı. Hırsız yakalandı.”*⁵⁶⁸

4. İLANLAR VE REKLAMLAR

⁵⁶³ Apoyevmatini, 1 Şubat 1952

⁵⁶⁴ Apoyevmatini 1 Şubat 1952

⁵⁶⁵ Apoyevmatini, 25 Mart 1952

⁵⁶⁶ Apoyevmatini, 6 Şubat 1952

⁵⁶⁷ Apoyevmatini, 7 Ocak 1952

⁵⁶⁸ Apoyevmatini, 14 Ocak 1952

Apoyevmatini gazetesinde ilanlara çok geniş yer verilmemektedir. Gazetelerin önemli gelir kaynaklarından biri olan ilanlar, Apoyevmatini gazetesinde diğer gazetelere oranla daha azdır ve bu da gelir kaynağı olarak gazetenin ilanlardan yararlanmadığını göstermektedir. Özellikle 1950 – 1955 yılları arasında gazetenin günde sadece bir ya da iki ilana yer verdiğini ve bu ilanların da içerik olarak kendi cemaatlerine yönelik eleman ihtiyaç talepleri olduğu gözlenmiştir. İlanlar gazetenin de dili olan Rumca da yayınlanmıştır. Bu sebeple ilanlar sadece Rumlar tarafından dikkate alınabilecek ilanlardır.

Genellikle gazetede de yer alan ilanlar çeşitli işler için çalıştırılacak eleman ihtiyacını karşılamaya yönelik ilanlardır.

“Markete bayan veznedar aranmaktadır. İlgilenenler Nişantaşı Baydar Ahmet Sokak numara 9’a müracaat edebilir”⁵⁶⁹

“Mutfak ve ev işlerine yardımcı bayan aranıyor. İlgilenenler Koca Mansur Sokak numara 55 Şişli adresine ya da 82740 numaralı telefona müracaat edebilir.”⁵⁷⁰

“Moda ŞIK mağazasına bayan satış elemanı aranıyor. Peran (Beyoğlu) İstiklal caddesi numara 254”⁵⁷¹

Özellikle ilanlarda dikkat çekebilecek bir husus adreslerdeki yer adlarıdır. Adreslerdeki yerlerin kullanımı Rumcadır. Örneğin Beyoğlu olarak bilinen ve bu şekilde kullanılan yerleşkeye Rumlar kendi ifadelerinde *Peran* (Περάν) demektedir. Eğer yer adlarının kendi dillerinde karşılığı bulunuyorsa mutlaka O kelimeyi tercih etmektedirler. İstiklal caddesi, Rumcada yine aynı anlamı taşıyan “ανεξαρτησία” (özgürlük, bağımsızlık) yani “η οδός ανεξαρτησίας” ifadesiyle karşılık bulmaktadır. Karşılığı bulunmayan yer adları Türkçe karakterle aynen yazılmıştır.

İlanlar içerik olarak sadece eleman aramaya yönelik değildir. Her türlü satılık veya kiralık ilan da içerik olarak gazetede yer almaktadır.

⁵⁶⁹ Apoyevmatini, 1 Ocak 1952

⁵⁷⁰ Apoyevmatini, 23 Ocak 1952

⁵⁷¹ Apoyevmatini, 28 Şubat 1952

*“Galata merkezde beş odalı daire kiralıktır. Bilgi için 42646 numaralı telefona müracaat edebilirsiniz.”*⁵⁷²

*“Yeniköy’de(Νεοχώρι) sezonluk daire. Villalarının üç dairesinin her biri iki oda, hol, mutfak ve tüm konfora sahiptir. Daha fazla bilgi için Tepebaşındaki ALP OTEL’E müracaat ediniz.”*⁵⁷³

*“Galata merkezde büro için uygun odalar. Müracaat Leblebici Sokak numara 22.”*⁵⁷⁴

*“Beyoğlu merkezde doktor ve dişçi muayenehanesine uygun iki odalı apartman dairesi kiralıktır. Müracaat: Büyük Parmak Caddesi, numara 28\I Beyoğlu. Bilgi için alttaki mezeci dükkânına başvurabilirsiniz.”*⁵⁷⁵

*“Otobüs durağına iki dakika mesafede bahçeli, içilebilir suyu olan, elektrik tesisatı döşenmiş bina satılıktır. İlgilenenler Mahmut Şevket Paşa Caddesi numara 17 Yeşilköy adresine başvurabilir.”*⁵⁷⁶

İlanlarda cemaat içinde satılmaya uygun olan eşya ilanları da yer almaktadır.

*“On iki cilt Yunanca ansiklopedi satılıktır. Bilgi için gazete bürosuna başvurunuz.”*⁵⁷⁷

*“BEHNER marka Alman yapımı örgü makinesi satılıktır. Müracaat Galata, Kalafat caddesi numara 131.”*⁵⁷⁸

*“KLIGMANN Berlin damgalı Alman malı Piyano satılıktır. İlgilenenler: Beyoğlu Yeni çarşı Bulvarı, Hayriye Apartmanı Numara 12’ye başvurabilirler.”*⁵⁷⁹

⁵⁷² Apoyevmatini, 27 Ocak 1950

⁵⁷³ Apoyevmatini, 1 Mart 1950

⁵⁷⁴ Apoyevmatini, 23 Şubat 1950

⁵⁷⁵ Apoyevmatini, 28 Şubat 1952

⁵⁷⁶ Apoyevmatini, 23 Şubat 1952

⁵⁷⁷ Apoyevmatini, 9 Ocak 1950

⁵⁷⁸ Apoyevmatini, 22 Şubat 1952

Apoyevmatini gazetesinin özellikle verilen ilanlardaki işlevi müracaat edilecek yer olarak kullanılmasıdır. Çoğu zaman irtibat adresi olarak gazete kendi ikamet adresini göstermektedir. Kısaca gazete, sadece ilan verilebilecek yer olmaktan çıkarak, ilana cevap olacak yer olma niteliğini de bünyesine taşımıştır. Tabi ki ilan sayısının az olması ve her zaman ilan adresinin gazete bürosu olarak tercih edilmemesi bu şartlarda üstlendiği köprü görevini daha da kolaylaştırmaktadır.

*“İngilizce ve Fransızca dillerini bilen bay ve bayan veznedar aranmaktadır. İlgilenenler müracaat için Apoyevmatini gazetesine başvurabilirler.”*⁵⁸⁰

“Okulumuza Türk dilinde eğitim verecek Tarih, Coğrafya, Yurttaşlık Bilgisi derslerine girecek ve okul sonrasında öğrencilerimize ek olarak etüt dersleri verebilecek bayan öğretmen aranıyor. İlgilenenlerin gazete bürosuna müracaat etmeleri gerekmektedir.”

*“İngilizce ve daktilo bilen öğretmen aranıyor. Steno yazabilenler tercih sebebidir. İlgilenenler gazete bürosuna başvurabilirler.”*⁵⁸¹

Gazetede ilan sütunu çağrı mesajlı olarak da kullanılmaktadır. Türk veya Rum mağaza sahipleri Rum müşterilerine gazete aracılığıyla yeni gelen ürünlerden haberler verebilmektedir.

*“Sevgili Bayanlar!!! Bebeğiniz için güzel bir puset ve bebek arabası elde etmek ve en iyi İngiliz, Fransız mallarını uygun fiyatlı almak istiyorsanız DEKALO VE SİA’YA uğrayınız. Tahtakale 51, İstanbul.”*⁵⁸²

İlanlarda müşteri çekmek amacıyla kullanılan metotlardan biri de şiirsel dili kullanarak kafiyeli dörtlükler yazmaktır. Özellikle bir kişi her ilanında farklı dörtlükler yazarak malını müşteriye tanıtmaktadır. Yunanca yazılan bu dörtlükler kafiyeli ve ürünü tam tanıtıcıdır.

⁵⁷⁹ Apoyevmatini, 5 Eylül 1950

⁵⁸⁰ Apoyevmatini, 1 Mart 1950

⁵⁸¹ Apoyevmatini, 3 Ocak 1952

⁵⁸² Apoyevmatini, 23 Şubat 1952

“ΓΚΑΖΙΕΡΕΣ (GAZIERES)

Πριν αγοράσης ζήτησε (Prin agorasis zitise)

Πως καίει μια γκαζιέρα (Pos kei mia gaziera)

Μην υποφέρεις ύστερα (Min ipoferis istera)

Και δίνεις κάθε μέρα. (Ke dinis kate mera)

Απλή επίσκεψεις να δης (Apli episkepsis na dis)

Σαν μερακλής πελάτης (San meraklis pelatis)

Μην γίνεις εις το σπίτι σου (Min yinis is tos piti su)

Τακτικός εφιάλτης. (Taktikos efialtis)

Απο το Πέρα εις την Πόλι (Apo to Pera is tin Poli)

Πάρε όπως παίρνουν όλοι. (Pare opos pernun oli)

Βεγιαζίτ Μπακιρτζιλάρ Αρθ: 18

Χρίστος Χασχασίς”

“GAZ OCAKLARI

Almadan önce isteyin, nasıl yanar gaz ocağı

Sonra acı çekmeyin ve her gün geri vermeyin

Müşteri kılığında meraklılar, görmek için geliniz

Sakın olmasın evinizde düzenli kâbuslar

Beyoğlu'ndan İstanbul'a,

Herkes kapışıyorcasına al

Adres: Beyazıt Bakırcılar. No: 18Hristos Hashasis”⁵⁸³

⁵⁸³ Apoyevmatini, 23 Eylül 1950

“ΓΚΑΖΙΕΡΕΣ (GAZİERES)

Πλύσι, φαγητό, τηγάνι (Plisi, fagito, tigani)
Ζέστη στον οδά σε κάνει (Zesti ston oda se kani)
Το πρωί πριν απ’ τη σομπά (To proi prin ap ti soba)
Με φυτίλι κι όχι μπομπά (Me fitili ke ohi boba)
Δείγμα έχω μόνον μία (Digma eho monon mia)
Δες την δος παραγγελία (Des tin doz parangelia)
Και κατόπιν θα την πάρης (Ke katopin ta tin paris)
Να σ’υπηρετη Τι χαρίς! (Na sipireti Ti haris)
Τριάντα είν’ τιμή καλή (Trianta in timi kali)
Με δέκα προκαταβολή (Me deka prokatavoli)”

“GAZ OCAKLARI

Yıkama, yemek, kızartm, sıcacık yapsın seni
Sobadan önce sabah uğraşma boşuna
Yak fitili, sadece bir örnek var
Sende hemen sipariş ver
Alınca bak sonra,
Olacaksın ne mutlu
30 fiyat iyidir,
10 da kaporasıdır.”⁵⁸⁴

⁵⁸⁴ Apoyevmatini, 30 Eylül 1950

“ΓΚΑΖΙΕΡΕΣ (GAZIERES)

Κατασκεύαζω μπρούντζινες (Kataskevazo bronzines)

Γκαζιέρες φαγιού τρελλά (Gazieres fagiu trela)

Οικονομία, δύναμις (İkonomia dinamis)

Με πειο νέα μοντέλα (Me pio nea modela)

Μπρούντζινα κουτιά φαγιού (Bronzines kutia fagiu)

Κι αλουμίνιο τα ίδια (Ke aluminio ta idia)

Χόνδρα στερεώτατα (Hondra stereotata)

Όχι λόγια και παιχνίδια (Ohi logia ke pehnidia)

Δεν κάμω συμφωνία (Den kamo simfonia)

Λόγο ένα τιμή μια (Logo ena timi mia)

Δίνεις χρήμα (Dinis hrima)

Παίρνεις κτήμα (Pernis ktima”

“GAZ OCAKLARI

Üretiyorum bronz gaz ocakları

Gaz ocaklarında pişen yemek delirtir

Ekonomik ve güçlüdür, en yeni modellerle

Bronz yemek kutuları ve de alüminyumları

Sapasağlam kalındır, sanmayın ki oyuncaktır, yalandır.

Gerek yok anlaşımaya, tek bir söz var tek bir fiyat!

*Parayı verirsin, mülkü alırsın.*⁵⁸⁵

Gazetede sadece Rum cemaati içinde bulunabilecek eleman ilanları da yer almaktadır.

*“Heybeliada Aziz Triados Kilisesi’ne ilahi okuyacak kişi aranıyor. Ararnan vasıflara sahip olan kişiler Pazar sabah 8–11 arasında Kilise komitesine başvurabilirler.”*⁵⁸⁶

Apoyevmatini Gazetesinde Yer Alan Resimli İlanlar

Gazetede yayınlanan reklâmlarda kullanılan dil Türkçe ve Yunanca ağırlıklı olup ifadeler çoğunlukla Türkçe slogana sahiptir. Açıklaması Yunanca’da verilebilir. Genellikle Türk firmalara ait firmaların adları Yunanca karakterli Türkçe yazımdır.

⁵⁸⁵ Apoyevmatini, 5 Eylül 1950

⁵⁸⁶ Apoyevmatini, 6 Temmuz 1950

Şekil 1: Burada yer alan reklamda Çapa Marka amblemi hem Türkçe hem de Yunanca’da yazılmıştır. Slogan olarak belirlenen ifadenin Yunanca’ya çevrilmiş hali de mevcuttur.

Şekil 2: Yukarıdaki reklâmda sadece Yunanca’da ifadeler kullanılmıştır. “Sofranızdan lezzetli ve meşhur Apikoğlu Türk sucuklarını eksik etmeyiniz.”

Yiyecek ve içecek reklâmlarının dışında firmaların da verdiği reklâmlar gazetede sıkça yer almaktadır. Örneğin aşağıdaki ilanda Yunanca karakterle yazılmış

Türkçe ilan yer almaktadır. TZANΛH MΠAΛIK Türkçe okunuşla CANLI BALIK şeklinde olup Yunanca anlama sahip değildir.

Şekil 3 “Canlı Balık Kazinosu. Her akşam saat 22.30’da meşhur revü Black Diamond Show gösterimde.”

Eleman ihtiyaçları için verilen ilanlar da genellikle Yunanca yazılmıştır. Bu tür ilanlar gazetede oldukça sık yer alan ilan türlerdendir.

Şekil 4 “Aranyor: Buro firmasında çalışmak üzere askerliğini yapmış garson olarak çalışacak eleman aranyor. İlgilenenler aşağıdaki adrese başvurabilir.

5. ÖLÜM İLANLARI

Apoyevmatini gazetesinin en önemli haber unsurlarından biri de *ölüm ilanları* sütunudur. 1950–1955 yılları arasında yapmış olduğum genel gazete tasvirinde gazetenin ölüm ilanlarına verdiği önemin dikkat çekici özen ve büyüklükte olması özellikle gazete sloganı olarak benimsenen “*bizden habersiz ne kimse ölür ne kimse doğar*” sözünü destekler niteliktedir. Verilen ilanlar sayfa düzeninde belli bir yere tam oturtulmamış olsa da, gazete içinde geniş bir yere sahiptir. Ölüm ilanlarında dikkat çekici bir diğer husus ise ilanlardaki ifade biçimidir. Ailenin tüm fertleri merhum için duygu dolu ve fazlasıyla açıklayıcı terimler kullanmıştır. Aslında gerek merhuma hitap şekli ve gerekse tüm aile fertlerinin ilanda yazılması Türk usullerinin bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır. İlan büyük puntolarla ve belli bir düzende okuyucuyla buluşur.

“Çok değerli kardeşimiz, halamız, sevdalımız, akrabamız

ΑΡΙΣΤΗΝ ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ (ARISTIN ORFANIDU)

Dün vefat etmiştir. Yarın (4 Şubat 1952) Çarşamba günü saat 11.00’de Balıklı Zodoxu Pigis manastırında defnedilecektir.

Kederli kardeşleri: Διαμάντης Ορφανίδης (Diamandis Orfanidis) ve eşi

Χρήστος Ορφανίδης (Hristos Orfanidis) ve eşi

Βασιλική Ορφανίδου (Basiliki Orfanidu)

Kederli teyzesi: Χρυσανγή Τσαούσογλου (Hrisavgi Çausoglu)

Kederli nişanlısı: Αχιλλεύς Χωριατάκης (Akilevs Horiatakis)

Vaftiz annesi: Αγαθώ Γκονταβίτ (Agato Gondavit) ve kederli akrabaları”⁵⁸⁷

6. RADYO PROGRAM LİSTELERİ

Apoyevmatini gazetesinde üç farklı radyo programı karşımıza çıkmaktadır. Öncelikle İstanbul Radyo programı ile ilgili günlük yayın akışı sunulur. Ankara Radyosu yayın akışı hemen yan sırasında yer almaktadır. Ancak diğer gazetelerden

⁵⁸⁷ Apoyevmatini, 1 Ocak 1952

farklı olarak gazete Atina Radyosunun da günlük yayın akışını gazete içine almıştır. Hitap ettiği kesimin Rum cemaati olduğu düşünüldüğünde bu farklı bir durum gibi algılanmaz.

Her üç programdaki yayın akışını içerik olarak birbirinden farklı programlara sahiptir. Radyo yayın saatleri akşam beş ile başlayıp yine akşam on bir gibi sona ermektedir. Yunanca'da yirmi dört saatlik dilim olmayıp on iki saatlik dilim olduğundan, saatler sabah gibi algılanabilir. Ancak o dönemde radyo yayınları öğleden sonra başladığı için saatler akşam saatleridir. Ankara ve İstanbul Radyo programları Türkiye'deki dinleyicilere yönelik program içeriklerine sahipken Atina radyosu ise Yunanistan halkının ihtiyaçları doğrultusunda hazırlanmış programlara sahiptir. Örneğin, deniz ülkesi olan Yunanistan için deniz raporu vermek önemlidir. Listede de denizciler için hava raporu yer almaktadır. Gazetenin Atina Radyo programını verme sebebi olarak burada yaşayan Rum nüfusun Yunanistan'da meydana gelen olay ve gelişmelerden haberdar olmak istemesi biçiminde açıklanabilir. Her üç programa bakıldığında net olarak görülebilen bir diğer husus da dönemin siyasi profilini net olarak yansıtabilmesidir. Amerika ve İngiltere ile ilgili programların yayın akışında yer alması dönemin siyasi yapısına da böylelikle ışık tutar. Örneğin, Atina radyosu Amerika'nın sesi programıyla bu görüşü desteklemektedir.

TABLO–8: Gazetede Yer Alan Radyo Program Listeleri

İstanbul Radyosu		Ankara Radyosu		Atina Radyosu	
5.57	Program açılışı ve saat	5.58	Proram açılışı	5.00	Açıklamalar, ilanlar
6.00	Türk müziği	6.00	Dans müziği	5.15	Britanya radyo programı
6.30	Orkestre	6.20	Konuşma	5.30	Denizciler için hava raporu
6.40	Dans müziği	6.30	Türk sanat müziği	5.35	Rumba
7.00	Haberler	7.00	Saat ve haberler	5.45	Çocuk saati
7.15	Şarkılar	7.15	Konuşma	6.00	Ekonomi ve politik yorumlar
8.15	Radyodan gazete haberleri	7.20	Şarkılar	6.15	Oda müziği
8.30	İstanbul'dan haberler	7.45	İngilizce haberler	6.55	Öğlen gazete yorumları
8.35	Müzik	8.00	Şarkılar	7.00	Orkestra
9.10	Türk sanat müziği	8.15	Radyodan gazete haberleri	7.15	Amerika'nın sesi
9.50	Konuşma	8.30	Şarkılar	7.30	Çeşitli yunan programları
10.00	Şarkılar	9	Konuşma	8.15	Haberler
10.15	Akşam konçertosu	9.15	Solo piyano	8.30	Slow şarkılar
10.45	Haberler	9.30	Her şeye cevap veren adam	9.00	Konuşma
11.00	Dans müziği	9.45	Çeşitli müzikler	9.15	Senfoni konseri
11.30	Program kapanışı	10.00	Konuşma	10.15	Haberler
		10.15	Dans müziği	10.25	Müzik arası
		10.45	Saat ve haberler	10.30	Amerika'nın sesi
		11.00	Program kapanışı	10.45	Güzel dinletiler

				11.30	Gece müziği
				11.50	Haberler

Kaynak: Apoyevmatini, 3 Şubat 1952

7. SPOR HABERLERİ

1950–1954 yılları arasında Apoyevmatini gazetesinde Spor köşesi çok fazla yer tutmamakla birlikte, haber içerikleri de bugünkü spor anlayışına katiyen uymamaktadır. Öncelikle, hiçbir resim, sporcuyla yapılmış röportaj, büyük puntolu haber başlığı yoktur. Bugünkü spor sayfalarını kaplayan futbol karşılaşmaları, yapılan transferler, maç sonuçlarına yönelik değerlendirmeler gazetede yer almamaktadır. Gazetenin küçük bölümünde yer alan spor haberlerinde dönemin İstanbul takımlarının diğer yerli ve yabancı takımlarla yaptığı karşılaşmalara ve aldıkları skorlara yer verilmiştir. Yunan takımlarının da yer aldığı bu köşede daha çok okulların voleybol, basketbol karşılaşmaları vardır. Futbol günümüzde olduğu gibi gazetede yerini almamaktadır.

“Basketbol turnuvasında Yugoslavya takımı olan Partizan-Fenerbahçe’yi 53-57 farkla yendi.”

“Fenerbahçe-Galatasaray’a karşı 49–39 farkla şampiyon oldu.”

“Bu akşam Peran-Fenerbahçe, Galatasaray-Kurtuluş, Varese-Partizan takımları arasında müsabaka yapılacaktır.”

“Atina, Panionios ve Avstrakis takımları arasında yapılan maçta, Panionios 2–1 kazandı. Apollonos ve Olimpiakos arasında geçen mücadelede Olimpiakos 3–2 yendi.”⁵⁸⁸

“Olimpiakos ve AEK arasında yapılan Yılbaşı kupası son maçında kazanan 1. lige çıkacak.”

“Yarın, Pazar, Kurtuluş spor derneği sınıfında 1,2. ve 3. kategoride kapalı alan maçı yapacak.”⁵⁸⁹

⁵⁸⁸ Apoyevmatini, 2 Şubat 1952

⁵⁸⁹ Apoyevmatini, 25 Ocak 1952

8. STO FTERO (KANATTA)

Bu bölüm gazetenin en ilginç bölümü sayılabilir. Sto Ftero, Yunanca anlamıyla “Kanatta” anlamına gelmektedir ve gazetenin bu bölüme neden böyle bir ad verdiğini anlamak, yazılan yazılara bakıldığında şöyle açıklanabilir: Yazılar gün içinde yaşanan herhangi bir konudan seçilebileceği gibi, dönemin popüler konularından da oluşturulabilir. Hiciv bu konular üzerinden gidilen bir yoldur. Yazılarda alay ve nükte sezmek imkânsız olup her yazı birilerine birer iğne dokunduruyor edası vermektedir. Örneğin bir olay ardına bir yazı burada yayınlanacaksa, bu yazı öncelikle komik unsurları olay üzerinde yoğunlaştırarak ancak hiçbir adres vermeyerek gerçekleşir. Okuyucu yazıyı okuduğunda hem güler hem de düşünür. Her gün yazar bir konuyu ele alıp o konuyla ilgili eleştirilerini düzeyli ve usta alaylılıkla hatta teşbih sanatını da ustalıkla kullanarak yazıya döker. Yazılar belli bir alayı içerse de kimseyi rencide edecek ya da küçük düşürecek ifadeler içermez. Bu sebeple yazıyı okuyan her hangi bir kişi rahatsızlık duymaz. Kısacası laf ortaya söylenmiştir ve adres gösterilmez. Yani havadadır bir anlamda kanatta. Bu sebeple olabilir ki, köşenin adı “Sto Ftero”dur. Bu köşede yazılan yazılar aslında birer köşe yazısı niteliğindedir. Ancak yazıları yazan kişinin kim olduğuna dair herhangi bir kimlik bilgisi de bulunmamaktadır. Kısaca, kim, kime yazmış anlaşılmaz. Bir anlamda bu bölümde, “yarası olan gocunur.”

“Bay ve Bayan Hindiler, İstanbul yollarından toplanıp tepsilerde felç geçirdiler. Fırınlara sürüldüler. Yarı yanık olarak çıkmış olma ihtimalleri de bayağı yüksek. Sokaklarda dolaşıp tek bir portakal kabuğu bırakmayan o hindi sürüsü bu boş dünyaya veda etti. Kafeslerin içinde tramvaydaki sıkışık yolcular gibi, birbirleri üstünde seyahat ederek tavukçu dükkânlarına giden kafes içindeki hindiler de aynı kaderi paylaştılar. Tek fark ise, tarmvayda olduğu gibi kafeslerin dışına asılmamışlardı. Yine bay ve bayan hindiler misafir oldukları masalarda ölümlerinden sonra pek çok övgüyü aldılar. Politika, “şeref”, ve şimdiden çok da iyi olacağı belli olmayan gelecekle ilgili dilekleri dinlediler.”⁵⁹⁰

Örneğin bir yılbaşı günü akşamı, hicivli bir şekilde gazeteye konu olmuştur. Hindilerin kesilmesi, masadaki sohbetler alaycı bir şekilde anlatılmış, hatta hindilerin kafeslerin dışına asılması ifadesiyle, insanların tramvayda asılmalarına da iğneli bir gönderme yapmıştır.

⁵⁹⁰ Apoyevmatini, 11 Ocak 1951

“ Eldivenler giyildi. Sadece erkeklerin giydiği eldivenler de çıktı piyasaya. Eskiden moda olduğu haliyle artık yazın da elde tutulan eldivenler çıkıyor karşımıza. Eller soğudu ve eldiven giymiş erkekler de dolaşmaya başladı sokaklarda. Çünkü kadınlar, özellikle Taksimdekiler her zaman eldivenle dolaşırlar. Hatta sinemaya bile eldivenle giderler. Hanımlarını sevmeyen ama beylerini öven hizmetçi kadınlar bile öğleden sonra dışarı çıktıklarında hanımlarının izinden giderek eldiven giyerler.

Soğuk kendini oldukça belli ediyordu. Ve termometre öğleden sonra dört dereceyi gösteriyordu, akşam da ısının üç dereceye ineyeği biliniyordu. Paltoların yakaları aşırı sıkışık otobüste yolculuk yapıyormuş gibi iyice dikilmiş ve kürk paltolar ya da astraganlar ortaya çıkmaya başlamıştı. Tıpkı ilk zamanlarda sayıları hızlıca artan yapma kürkler gibi.. Ama sonra bu yapma kürkler giyildikçe giyildiler.

Herhangi bir takvimin belirtmediği ve pek çok insanın kar yağacağını düşündüğu gökyüzü gri kaldı. Ancak soğuk gidip gelmeleri de engellemedi. Şapka giymeyen gençler ama yeleksiz de duramayanlar su geçirmeyen paltolarıyla sanki çok sıcak tutuyormuş gibi palto yakalarını yukarı kaldırdılar. Çünkü biz zamanlar “Biri bir şey mi dedi?” sorusuyla bacakları ayrı yürüyen ve kavgaya hazır delikanlılar omuzları havada dolaşmaktaydı.⁵⁹¹

Yine yazar burada, dönemin lüks merakını ve havanın koşullarına pek de aldırmadan havalı kıyafetlerle Beyoğlu’nda gezen insanları ironik bir dille yazıya aktarmıştır.

9. HER ŞEYDEN HERKESE

Bu bölüm 1950–1954 yılları arasında çıkan gazete içinde en az yayınlanan bölümdür. Senede en fazla bir ya da iki kere yayınlanan bu bölümün içeriği tüm dünya haberleri ve kültür yazılarıdır. Magazinsel konulara daha çok yer verilen bu bölüm gazetenin rutin yayınında olan bir bölüm değildir. Konular her şeyi içine almaktadır. Örneğin her bölümde dünya edebiyatına ait bir şiir veya ilginç bir haber yer alır. Bölümde az da olsa ilan haberleri de çıkmaktadır.

*“Amerikalılar Pratik İnsanlar,
Amerika Devleti’ne bağlı küçük bir şehir olan ve daha çok Amerika yerlilerinin oturduğu Casper’da Belediye Meclisi teneke ve konserve kutuları hariç çöpleri öğüten ve onları*

⁵⁹¹ Apoyevmatini, 15 Ocak 1953

kanalizasyona aktaran makine sağladı. Casper belediye başkanı, bu yöntemin daha sağlıklı ve ekonomik olduğunu açıkladı. Çünkü Belediye bundan böyle, işçilere çöp atıklarının toplanması için para ödemek ve temizlik arabalarının bakımı ve faaliyeti için para harcamak zorunda kalmayacak.”⁵⁹²

“ Dört yılda otuz ameliyat oldu,
Bir gün önce Londra’ya Los Angeles’tan gelen elli dokuz yaşındaki tüccar Ceri Ficerald dört yılda otuz bir kez ameliyat oldu. Cerrahi müdahalenin bu inanılmaz sırası 1946’dan beri devam ediyor. 1946 yılında Alp dağlarının üstünde bir uçak kazası geçirip ciddi şekilde, belkemiği hariç, kemiklerinde kırıklar oluşan Ficerald’a mucize eseri hiçbirşey olmadı.”⁵⁹³

“Ένα ξερό δαφνόφυλλο (Kuru bir defneyaprağı)
Ένα ξερό δαφνόφυλλο την ώρα αυτή θα πέση (Kuru bir defne yaprağı düşünce)
Το πρόσχημα του βίου σου και θ’ απογυμνωθής (hayatın bahnesiyle sen çıtırçıtlak olcaksın)
Με δέντρο δίχως φύλλωμα θα παρομοιωθής (yapraksız ağaç gibi olcaksın)
Που του χειμώνα απήντησε στου δρόμου εκεί στη μέση (orda, yolun ortasında kış cevap verecek)
Και αφού πια τότε θα’ ναι αργά νέες χίμαιρες να πλάσης (ve o zaman geç olacak, yeni hayallere dalacaksın)
Η ακόμη μια επιπόλαιο και συμβατική χαρά (ve hatta yüzeysel bir mutlulukla)
Θα ανοίξεις το παράθυρο για τελευταία φορά (son kez pencereyi açacaksın)
Κι όλη τη ζωή κοιτάζοντας ήρεμα θα γελάσης (ve tüm hayata bakarak güleceksin)
Κ. ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ (K. KARYOTAKIS)”⁵⁹⁴

“ Tiyatro,
Memnuniyetle bildiririz ki, geçen Şubat’tan beri özellikle şehrimizde bulunan Bay P. Libada, İkonomu Tiyatrosu müdürü, SES tiyatrosuyla yaptığı görüşmelerden sonra İkonomu gösteri grubunun yazlık SES tiyatrosunda Haziran sonuna kadar gösterilere başlamasıyla ilgili olarak anlaşma yapmıştır.”⁵⁹⁵

“Aranıyor,

⁵⁹² Apoyevmatini, 31 Mart 1950

⁵⁹³ Apoyevmatini, 31 Mart 1950

⁵⁹⁴ Apoyevmatini, 31 Mart 1950

⁵⁹⁵ Apoyevmatini, 31 Mart 1950

*İlaç ürünleri ile ilgili fabrikaya işçi aranıyor. İlgilenenler Molla Feneri sokak, Cağaloğlu, Sağlık laboratuvarına 12-13 arası müracaat edebilirler.”*⁵⁹⁶

10. ARKASI YARIN

Arkası Yarın, hergün gazetede yayınlanan beyaz dizi kitaplarından alınmış parçalardan oluşur. Belli yazarların, belli kitaplarından alınan parçalar arkası yarın şeklinde gazetenin bir köşesinde okuyucuyla buluşur. Yunan ve dünya edebiyatından seçilen yazarların eserleri genellikle aşk konularından oluşmaktadır. Karşılıksız aşklar, ihanetler ve üzüntüler roman kahramanları üzerinde oldukça etkilidir. En çok Yunanlı yazar İoanna Bukuvala'nın eserleri, gazetede yayınlanmış eserlerdir.

1950–1954 Yılları Arasında Apoyevmatini Gazetesinde Yayınlanan Arkası Yarın Hikâyeleri

- 1) Niçin Seveyim – Grigoris Ksenopulu (1950)
- 2) Alaska’da – Elli Hrisothiras (1950)
- 3) Eğer Dönseydin – Maks Di Vezit (1950)
- 4) Cekil ve Bay Haynt – Robert Stivenson (1950)
- 5) Aşkın Alevi – M. Deli (1950)
- 6) Çöl Sıcağında Bir Aşk – Maks Di Vezit (1950)
- 7) Kardeşimin Fedakârlığı – İoanna Bukuvala (1950 – 1951)
- 8) Hep Seninle – Maks Di Vezit (1951)
- 9) İlk Kalp Atışı – Maks Di Vezit (1951)
- 10) Yazılmış Duvak – Somerset Mom (1951-1952)
- 11) Aşk Acısı – İoanna Bukuvala (1951)
- 12) Yıkıldım (Hayatımda bir gece) (1952) – İoanna Bukuvala
- 13) Tahta Bacaklı (1952) – V. William
- 14) Mistır Sin (1952) – Volter Rippercer
- 15) Bir Yunanlının Tabutu (1952) – Elleri Quinn
- 16) Yeni Bir Hayata Başlamak İstiyorum – İoanna Bukuvala (1953)
- 17) Bir Kadın Öldürdü – İoanna Bukuvala (1953)

⁵⁹⁶ Apoyevmatini, 31 Mart 1950

18) Pekin Çiçeği – İoanna Bukuvala (1953 – 1954)

19) Modern Kadınlar (1954) – Ruby M. Avres

20) Eğer Beni Sevseydi (1954) – Maks Di Vezit

Gazetede arkası yarın olarak yayınlanan romanların temel özellikleri, konusunun içinde aşk ya da entrika bulunmasıdır. Karakterler zengin, fakir, güçlü, güçsüz şeklinde birbirine tezat karakterle karşımıza çıkmaktadır. Gazete yer alan bu hiyake de İ. Bukuvala tarzında kaleme alınmış bir eser niteliği taşır.

1951 Yılında Apoyevmatini Gazetesinde Yayınlanan Arkası Yarın Hikaye Özeti

AŞK ACISI

İzoldi fakir bir müzisyenin kızıdır. Kendisi ve babası özel dersler vererek hayatlarını sürdürmeye çalışmaktadırlar. İzoldi'nin son öğrencisi Lina annesiyle birlikte ünlü bir piyanist olmak için Atina'dan Paris'e gider. İzoldi çok sevdiği bu küçük kızın gidişiyile hayatında oluşan boşluğu unutmak için çıktığı bir akşam gezintisinde Telemak isimli bir balıkçı gençle tanışır. Telemak'ın en büyük özelliği kemanı çok iyi çalmasıdır. İzoldi olanları gece babasına anlattığında babası hayatı boyunca beklediği genç yeteneği keşfettiğini düşünür ve delikanlı ile tanışmak ister. Böylece Telemak İzoldi'nin evine gelerek babasıyla tanışır ve kısa süre önce yitirdikleri evin oğlunun yerini alarak o eve yerleşir. Hem İzoldi hem de eski bir müzisyen olan babası Telemak'ın keman çalışına ve bestelerine hayran kalırlar ve oğlanı konservatuara yollarlar. Bunun için çok fazla paraya ihtiyaçları vardır ve bu yüzden her ikisi de canla başla çalışırlar. Bu arada İzoldi, Telemak'a aşık olur ve delikanlı da bu aşka cevap verir. Kısa bir süre sonra İzoldi'nin Paris'te uzaktan bir akrabalarının yanında kalan Froso da Atina'ya döner. Onun dönüşüyle kızlar Paris'teki mirastan mahrum kalırlar çünkü uzaktan akrabaları olan kadın Froso'yu ölen kızının yerine koymuş ve onu okutarak yanında kalmasını şart koşmuştur.

Froso eve döner dönmez bakanlıkta iş bulur ve o da Telemak'ın masrafları için para kazanmaya başlar. Bu arada Froso, İzoldi'nin tam tersi bir yapıya sahiptir. Son derece dışa dönük gezmeyi ve eğlenmeyi seven bir kızıdır. Çok güzel olan Froso'nun peşinden koşturan da çoktur. Ancak o da gönlünü Telemak'a kaptırmıştır. İzoldi ile Telemak'ın nişanlanacaklarını öğrenince onu çok sevdiğini söyleyen babasının yakın arkadaşının zengin oğlu Dimitriyle evlenmeye karar verir ve evlenirler. Ancak Froso mutsuz bir evlilik yapmıştır. Kocasının zenginliğini kullanarak her gece bir parti düzenler ve başka erkeklere de ümit verir.

İzoldi bu durumdan çok rahatsızdır. Telemak'ın verdiği başarılı bir konseri Froso, kocasının ve kendi ailesinin ve arkadaşlarının katılımıyla kutlamaya karar verir. Böylece kayınpederinin yazlığına giderler. Orada herkes eğlenirken Froso, Telemak ve İzoldi'yi kıskanır ve kendini eski bir erkek arkadaşının kollarına atar. Yaptığından pişman olunca da kayalıklardan kendini denize atarak kaybolur. Cesedine asla ulaşamayan aile perişan olur.

Bu arada Telemak mezun olmuştur. Ancak ona vaat edilen orkestra şefliği sözü havada kalır. Yurt dışına giderse şefliğe getirilmesi kaçınılmazdır. Evlilik hazırlıkları yapan İzoldi ve babası bir kere daha hayatlarından ödün vererek evlerini bankaya ipotek ettirirler ve Telemak'ı Almanya'ya yollarlar. Giderken İzoldi eski öğrencisi Lina'yı bulmayı ve ondan yardım istemesini söyler. Telemak gider gitmez Lina'yı bulamaz ama Almanya ve Fransa'da başarılı işler yapar. Her hafta İzoldi'ye mektup yazar ve durumunu bildirir. Ancak dönüşüne altı ay kala mektuplar birdenbire kesilir ve hem İzoldi hem de babası kaygılanırlar. Banka borca karşılık evlerini alır. Ancak Froso'nun zengin babası evi geri alarak tekrar onlara verir. İzoldi günden güne solmakta ve kendi içine kapanmaktadır. Babası kızının bu durumuna katlanamaz ve ellerinde az parayla Almanya'ya gitmeye karar verirler. Almanya'da Telemak'ı bulamazlar ama Paris'teki adresine ulaşırlar. Paris'e gittiklerinde bir sürprizle karşılaşılır. Telemak çok değişmiştir ve onlara yabancı gibi davranır. Kısa süre sonra İzoldi, Linayla aralarında bir aşk olduğunu anlar ve yıkılır. Babası bu genç adam yüzünden kızlarına çektiği acıya katlanamaz ve geri dönüş yolunda ölür. İzoldi Atina'daki evine yalnız ve umutsuz döner. Ortak bir arkadaşlarının sayesinde İzoldi Telemak'tan haber almaya devam eder. Linayla evlenmişler ve bir oğulları olmuştur. Lina'nın bitip tükenmeyen isteklerini karşılamakta güçlük çeken Telemak çareyi Yunanistan'a dönmekte bulur. Ancak mesleğindeki başarısızlıklar burada peşinden gelir ve vaat edilen şefliği elde edemez. Lina da sefil hayata dayanamaz ve onu terk eder. Telemak oğluyla baş başa kalmıştır. Bunun üzerine İzoldi bir kere daha kendini kurban eder ve küçük bebeği alarak ona bakmaya başlar. Artık gelecek için bir ümidi vardır. Telemak da onu gerçekten seven tek kadının evinin karşısında küçük bir oda tutarak uzun zamandır yapamadığı bestelerine tekrar başlar. Bu durum İzoldi'ye yaşama sevinci verir.

11. SİYASİ İÇERİKLİ HABERLER

Rum basını için önemli bir yeri olan Apoyevmatini gazetesi için siyasi haber ağırlıklı bir gazete olduğunu söyleyemeyiz. Bundan dolayı siyasi haberler gazetenin temel haber kaynağı değildir. Gerek muhabirlerin olmayışı gerekse cemaat gazetesi olma özelliğinden

dolayı burada yayınlanan haberlerin kaynakları genellikle Türkçe gazetelerinden alınmış haber kesitleridir. Dünyada ve Türkiye’de olan tüm gelişmelerden okuyucu haberdar edilir ancak haber yorumsuz ve tarafsızdır. Okunan hiçbir haberde gazetenin kişisel tavrı ortaya konulmamakla birlikte konular yüzeysel ve sadece bilgi verme amacındadır. Bu sebeptendir ki okuyucu haberde düşüncesini olumlu ya da olumsuz anlamda değiştirecek herhangi bir etkileşime girmez veya okuduğu haber sonrası rahatsızlık duymaz. Türkiye’de yayınlanan ve hedefi azınlık bir kemsî hedef alan bir gazetenin de izleyeceği yol bundan farklı olamaz zaten. Başta da belirtildiği üzere gazete Türkçe gazetelerin hedefi ile doğru orantılı olmadığı için siyasi bir gazete görünümünde de değildir.

Örneğin bir 10 Kasım günü gazetede şu ifadelerle haber olmuştur.

“Atatürk’ün Naşının Görkemli Taşınması: Tabut dün açıldı ve naaş basit tahta bir tabuta konularak mezara indirildi. Ankara’ya, Ankara dışından ve Ankara çevresindeki komşu illerden kırk bin kişi geldi. Kalabalık yer tutmak için sokakta sabahladı. Acımız büyük. Atatürk’ün ölümünden on beş sene geçti. Atamızın ölümünden dolayı aniden bir yas havasına bürünen İstanbulumuzdaki o bulutlu günü unutmamaız imkansız. İçinde bulunduğu durum herkes tarafından bilinmekteydi. Bütün Türkiye en başta da İstanbulumuz hastalığının gelişimini kaygıyla izlemekteydi. Dolmabahçe’de bayraklar yarıya indiğinde içinde bulunduğumuz durum anlatılamazdı. İnsanlar hıçkırarak ağlıyordu. Nadir çıkan bir başkan olarak hala bütün ülkede yası tutulmaktadır.”⁵⁹⁷

1950 yılında yapılan İngiltere ve Türkiye’deki seçim sonuçları gazetede yalın bir dille şöyle ifade edilmiştir.

“İngiltere’deki seçim sonuçları açıklandı. İşçiler seçim sonuçlarına hâkim oldular. İlk sonuçlara göre İşçiler 160 oy, muhafazakârlar 98 oy aldılar.”⁵⁹⁸

“Dünkü seçimler düzen içinde ve güvenli bir ortamda gerçekleşti. Sandığa gidenlerin sayısı %80’i bulurken, bu sayı rekor kırdı. Demokrat Parti önde. Şimdiye kadar belli olan sonuçlara göre hükümetin başarısız olduğu sonucu çıktı.”⁵⁹⁹

⁵⁹⁷ Apoyevmatini, 10 Kasım 1953

⁵⁹⁸ Apoyevmatini, 24 Ocak 1950

⁵⁹⁹ Apoyevmatini, 15 Mayıs 1950

“Demokrat Parti oyların büyük çoğunluğunu alarak iktidarı aldı. Demokrat parti 36 ilde, Halk Partisi ise 10 ilde oy çokluğuyla birinci oldu.”⁶⁰⁰

Gazetede sadece İstanbul şehrini ilgilendiren haberlerin dışında Türkiye, Yunanistan ve Dünyadan haberlerin de yer aldığı konular vardır.

“Peru’da yıkıcı bir deprem oldu. Kuska şehri harabeye döndü. Depremde 50 kişi hayatını kaybetti.”⁶⁰¹

“Kral Pavlos dün Kıbrıs Başpiskoposunu kabul etti. Kıbrıs’ın Yunanistan ile birleşmesilehine Atina’da üniversite öğrencileri gösteri yaptı. Göstericilere hitaben Venizelos ile Başpiskopos konuşma yaptı. Venizelos hükümeti Yunanistan’ın üstüne düşen görevi yerine getireceğini söyledi. Polis İngiliz Elçiliği önünde toplanan öğrencileri dağıttı.”⁶⁰²

“Yunanistan’daki dünkü törenlerde Kral Pire’de haç atma törenine katıldı. Törene Yugoslavya Büyük elçisi de katıldı. Kral Pavlos Navaron’a binerek Salı günü Selanik’e hareket ediyor. Bugün sayın Venizelos dört bakanı ile Kuzey Yunanistan’a gidiyor. Selanik’te 20 gün kalacak Venizelos daha sonra Selanik’teki Türk Konsolosu’nun ölümü nedeniyle Türk Büyükelçiliği’ne başsağlığına gidecek.”⁶⁰³

“Yunanistan’da yeni bir deprem meydana geldi. Peloponissa bölgesinde yıkım büyük. Pek çok sayıda ölü ve yaralı var. Altmışa yakın ev ve köy yerle bir oldu.”⁶⁰⁴

SONUÇ

1925 yılından günümüze kadar varlığını sürdürebilen bir azınlık gazetesi olarak Apoyevmatini, Rum basını içinde önemli bir yere sahiptir. Rumların geçmiş yıllara ait yaşamsal değerlerini, kültürel ve sosyal hayat tarzlarını, eğlence anlayışlarını, örf ve adetlerini ve hayata bakış açılarını anlamamız konusunda önemli donelere sahip bir gazetedir. Bu

⁶⁰⁰ Apoyevmatini, 17 Mayıs 1950

⁶⁰¹ Apoyevmatini, 1 Haziran 1950

⁶⁰² Apoyevmatini, 2 Ocak 1951

⁶⁰³ Apoyevmatini, 6 Ocak 1951

⁶⁰⁴ Apoyevmatini, 13 Mayıs 1954

özelliği taşıması onu, sadece Rum basını içinde ayrıcalıklı kılmamış aynı zamanda Türk basını içinde de önemli bir konuma taşımıştır. Bunun sebebi olarak da, sadece belli bir zümrenin gözü, kulağı ve hatta dili olabilmesini gösterebiliriz. Çünkü gazete diğerk gazetelerin basın anlayışı dışında farklı bir görüşü benimser. Bu görüş de bugün gazetenin sloganı olarak kabul edilen “*Bizden (Apoyevmatini) habersiz ne kimse doğar ne de kimse ölür.*” sözüyle birebir örtüşmektedir.

Öncelikle Apoyevmatini siyasi içerikli bir gazete değildir. Rum halkın ülke ve dünya haberlerini bu gazeteden öğrendiğini ya da öğrenmek için satın aldığını söylemek doğru bir yaklaşım olarak kabul edilemez. Zaten gazetenin tüm siyasi içerikli haberlerinin ilk sayfada kısaca, derinine inmeden ve daha çok Türkçe gazetelerden alıntılar yaparak yazılması veya haberleri İstanbul İli sınırlarında bırakması bu görüşün en iyi açıklaması olabilir. Apoyevmatini özellikle incelediğim 1950–1954 yılları arasındaki dönemde Rumların sesi, kulağı, dili ve hisleri olabilme adına mücadele vermiş bir gazetedir. Her gün evlere girme sebebi de dostlardan alınabilme ihtimali olan yeni haberlerdir.

Gazete dört sayfadan oluşmaktadır. İlk sayfa genellikle İstanbul İli sınırlarında meydana gelen siyasi içerikli haberlerdir. Örneğin tüm yurdu ilgilendiren bir 10 Kasım merasimi İstanbul’daki görüntüsüyle okuyucuya aktarılır. Diğer ülke ve dünya haberleri de kısaca, sadece bilgi verme amacıyla diğer gazetelerden yapılan alıntı haberlerden oluşmaktadır. Muhabirleri olmayan bir gazete olarak yapabileceği en iyi çözüm de budur. Gazetenin hedef kitlesinin Rumlar olduğu düşünüldüğünde, diğer gazetelerin aksine ilk sayfa çok önemli değildir. Asıl önemli sayfalar orta iki sayfadır. Çünkü Rumlar ile ilgili her şey orada en derin şekliyle okuyucuya aktarılır ve böylece kimse kimseden habersiz kalmaz.

Haberler başlıklar altında belli stunlarda yazılmıştır. İlk olarak *İstanbul Haberleri* okuyucusuna İstanbul’un tüm köylerinden, belediyelerinden ve 1950li yıllarda merkez olarak tek adres olan Beyoğlu’ndan haberleri ulaştırır. Her türlü haber burada alt başlıklar halinde yer alır ve okuyucu bu haberlerle şehirde meydana gelen tüm yenilik ve değişiklikten haberdar olur. Örneğin yeni yapılan yollar, parklar okullar; belediye denetimleri; ithalat-ihracat; mülki ve idari amirlerin yaptığı seyahatler veya icraatlar ve daha nice benzer durumlar burada yazılan haber konularıdır.

Kaza Haberleri, genellikle İstanbul semtlerinde meydana gelen trafik, deniz, intihar, yangın, uyuşturucu ticareti ve çeşitli ev kazalarına yönelik haberlerden oluşur. Okuyucu bu bölümde daha çok kazaların oluş şekillerinden ve sonuçlarından haberdar edilir. Rum nüfusun sayı olarak pek de yer almadığı bu bölüm daha çok Türk vatandaşlarına yöneliktir. Bu bölüme haber olmuş kişilerin kimlik bilgileri verilmez ancak oturdukları semte göre adlandırılırlar. Örneğin “Fatih mahalle sakini Ahmet Bey” tarzı haber girişleri yoğunluktadır. Bu bölümün haber anlayışı bakımından ve kişilerin Rum Cemaatinden neredeyse hiç olmamasından dolayı günlük istatiki kaza bilgilerini içerebildiğini söyleyebiliriz.

Kilise Haberleri, gazetenin en önemli bölümüdür. Haberler tamamen Rumları ilgilendirmektedir. Dönemin iletişim ve haberleşme araçlarını düşündüğümüzde, gazete burada yer alan haberler aracılığıyla bu konuda ciddi katkılar sağlar. Her türlü kilise ayini, yortuların nerede ve ne zaman olacağı, Patrikhane’ye yapılan ziyaretler ve kiliseler adına yapılan her türlü yardım ve faaliyet okuyucuya aktarılmaktadır. Kiliselere bağlı dernek ve kurumlar, yaptıkları her sosyal, kültürel ve yardım faaliyetlerinden bu köşede bahsederler. Yine bu cemiyetlerin düzenledikleri balo, müsamere, yemek, konferans gibi tüm etkinlikler, bölümün temel haber kaynağıdır. Kilise Haberleri sadece dini içerikli değildirler. Aynı zamanda tüm kültürel ve sosyal faaliyetler haber konuları olabilmektedir.

Toplumsal Hayat, gazetenin bir diğer önemli bölümüdür. Neredeyse İstanbul’daki tüm Rum halk, burada yayınlanan haberler sayesinde İstanbul’un her semtinde ikamet eden Rum soydaşlarından haberdar olabilmektedir. Kim evlenmiş, nişanlanmış ya da ayrılmış; kim nereye ne kadar bağışta bulunmuş; dini törenler, vaftiz ve doğum günleri; seyahatler, mezuniyetler, okul haberleri, kısacası akla gelebilecek her türlü sosyal içerikli durum gazetede yayınlanarak Rum halka bilgi akışını sağlamaktadır. Çoğu zaman gazete bu akışın bir zinciri olabilmıştır. Yapılan yardımlar, gazete aracılığıyla yerine ulaşmıştır. Gazetenin Rumlar için belki alınma sebebi bu köşedir çünkü sadece Rumların nefes alışları bu köşede yayınlanan haberler ile okuyucuya iletilir. Gazetenin sloganının çıkış noktası bu bölümdür. Gerçekten de Apoyevmatini olmadan ne kimse doğar ne de ölür.

İlanlar ve Reklâmlar, gazetede büyük yer kaplamaktadır. Dönem itibariyle reklâmların sayısı, o dönemde fazla sayılabilecek ölçüdedir. Reklâmların bir gazete için finansal önemi düşünüldüğünde, reklâmlar, gazetenin ayakta kalabilmesini sağlayan önemli bir faktördür. Reklâm içerikleri daha çok eğlence ve yiyecek sektörüne yöneliktir. Bu da Rumlar için önemli olan iki durumu açıkça ortaya koyar. Dönem sadece Rumlar için değil tüm Türkiye

için eğlencenin doruk noktasına ulaştığı yıllar olarak sayılmaktadır. Gazinoların ve tavernaların verdiği ilanlarda her gece farklı programlar zengin içerikleriyle müşteriye sunulur. Sadece Rum esnafın verdiği ilanlar yoktur. Aynı zamanda Türk esnafın da Rum müşterilerine yönelik ilanları oldukça fazladır. Bu sebeple ilanlar Rumca ve Türkçe olarak iki dilde yayınlanır. Hem dönemin eğlence kùltürü hem de Rumların eğlence anlayışları dönem itibariyle bu bölümde oldukça açıklayıcı bir niteliktedir. Sayıca fazla olan Rumların 1950–1954 yılları arası tam bir ahenk ve eğlence içinde geçmiştir. Şık balolar ve geceler verilen ilanlarda net olarak gör÷lmektedir.

Apoyevmatini öncelikle bir cemaat gazetesidir. Bu gazetede hiçbir zaman siyasi çatışmalar, görüş ayrılıkları ya da muhalif düşünceler yer almamaktadır. Dönem gereği buna pek imkân da yoktur aslında. Ancak tek neden bu değildir elbette. Apoyevmatini Rum sosyal hayatı üstüne kurulmuş bir gazetedir. Rumlar bu gazete ile soluk alıp verirler İstanbul’da. Dost ve arkadaş selamları bu gazete ile verilir en uzaklara. Ulaşamadığı ev, gidemediği yer yoktur gazetenin. Bu sebeple de herkes her şeyden haberdar olabilir. Telefon olmadığı yıllarda gazete telefon görevini görmüştür biraz gecikmeli olsa da. Yani gazete Rumların gazetesidir. Ve hiçbir Rum evi yoktur ki bu gazetenin girmediği. Apoyevmatini tüm Rumların sesi, gözü ve kulağı olmuştur. Tüm bunlar Apoyevmatini gazetesinin bu zamana dek zorluklara rağmen ayakta kalabilmesini sağlamıştır.

Apoyevmatini, günümüzde de Rumlar için önemli ve ayrıcalıklı bir gazetedir. Ancak incelediğim dönem olan 1950–1954 yılları arındaki tiraj ve ilgiye sahip değildir. Gazete haberleri de bu oranda değişmiştir. Çünkü Rum nüfus azalmış ve birbirinden haber alacak kesim neredeyse hiç yok denecek ölçüde İstanbul’da kalmıştır. Her gün yer alan doğum, vaftiz ve diğer sosyal haberler tek tük yayınlanmaktadır. Sayıca azalmaları gazetenin de haber anlayışını etkilemiştir. Ancak hala Apoyevmatini, Rumların sesi ve kulağıdır. Bu sebeptendir ki yaşam mücadelesini hala yoğun olarak sürdürmektedir. Çünkü o bir avuç da olsalar hala Rum cemaat üyelerinin gazetesidir. Ve onlar yaşadıkça bu gazete de yaşamını sürdürecektir. Rumlar Apoyevmatini olmaksızın kendi aralarında iletişim sağlayamaz çünkü Apoyevmatini olmadan ne kimse doğar ne de ölür.

KAYNAKÇA

Apoyevmatini Gazetesi, 1950 -1954

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Rum Basını, Ali Arslan, Truva Yayınları, Eylül 2005

Türkiye'de Azınlıklar, Baskın Oran, İletişim Yayınları, İstanbul 2008

Türkiye Rumları, Samim Akgönül, Türkiye Rumları, İletişim Yayınları, İstanbul 2007

Türkiye'de Rum Okulları, Doç Dr. Süleyman Büyükkarcı, Yelken Yayınları, Aralık 2003

2008 Yılı Ekümenik Patrikhane Yıllığı (Ημερολόγιον Οικουμενικού Πατριαρχείου 2008), Patrikhane Yayınları, Selanik 2008

İstanbul Rum Basını (Ο Ελληνικός Τύπος της Πόλης), Stratis D. Tarinas, İho Yayınları, Selanik 2007

1914-1918 Yılları Arasında Yunanistan'da Yaşanan Gelişmeler, Hasan Demirhan, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008

İkinci Kubilay Olayı, Zeki Büyüktanır, Mayıs-Haziran 2007, Cilt 20, Sayı 120

1950'lerin Popülizm Açısından Bir İncelemesi, Fulya Özkan, Journal of Historical Studies 2, 2004

Demokrat Parti'nin Halkla İlişkileri Üzerine Bir İnceleme, Esra Keloğlu İşler, İletişim-Kuram ve Araştırma Dergisi, Kış-Bahar 2007, Sayı 24

Rumların Seksen Yıllık Tanığı, Celal Başlangıç, Radikal Gazetesi, 28.11.2005, İstanbul

Demokrat Parti İktidarı (1950-1960) Basın, Nuran Yıldız,
www.politics.ankara.edu.tr/dergi/pdf51/1/29

1960'dan Günümüze Konya'da Yerel Gazetecilik, Bünyamin Ayhan-Adem Demirsoy,
www.sosyalbil.selçuk.edu.tr/sos_mak/makaleler

Demokrat Parti Döneminde Bakanlar Kurulu ile Yasaklanan Yayınlar,
ProfDr.MustafaYılmazDr.YaseminDoğaner,www.ait.hacettepe.edu.tr/akademik/arşiv/demokrat.pdf.

File://G:\miniDEV-Farklı Renkler Farklı Kùltürler-Rum Kùltürü-Tarihçesi

www.minidev.com/kùltürler/kùltürler-rum_tarih 1

www.tdk.gov.tr/TR/SozBul